

Kiadóhivatal: Fischel Fülöp könyvkereskedése. Ujvárosi útca. 513. szám.

ZALA

Szerkesztői iroda. Hova a lap szellemi részét illető közlemények küldendők Ujvárosi útca 513. sz.

MEGYEI ÉRDEKŰ. KÖZMŰVELŐDÉSI, TÁRSADALMI ÉS GAZDÁSZATI HETILAP A ZALAMEGYEI GAZD. EGYESÜLET ÉS TOBB MÉS EGYLET HIVATALOS KOZLÖNYE.

A munkás-osztályról.

(2) De miképpen lehet segíteni? Erre azt felelem, hogy minden esetre segíteni kell, mert százazrek és milliók szenvednek a társadalmi kérdés alatt...

egészség és élet veszélyei ellen biztosítják. Továbbá elő kell készíteni az utat az állami segélyre, mely az állam polgárainak minden osztályát átkarolja.

a legsürgetőbb szükségeket felfedezni és az azoknak megfelelő intézményeket megalapítani. De erre nézve mindenki örömmel és áldozatkészséggel közreműködjék.

végből szükséges az ünnepi szünet biztosítása és a férfiak, nők valamint a gyermekek munkásságának okos mérséklése.

Szerkesztői iroda. Hova a lap szellemi részét illető közlemények küldendők Ujvárosi útca 513. sz. Bérmentetlen levelek csak ismert kezektől fogadhatók el.

„Zala” tárczája.

Dalok.

I. Bár csapongó a pillangó, Száll virágról virágra, Mégis minden bimbó, virág Szomjazik a csókjára.

S mint fekete lányzemeknek: Kék szemeknek se bígyjete! Kék színe van az égboltnak, Kék a lángja a pokolnak.

Az a szép bílykefő és bílyzke termet pedig lehajolt és igazi bensőséggel csókolá meg az áldásra künyjított jobb kezét.

tem; ezt tisztítani vagyok én küldetve. Nem fogok én ragyogni, nem fognak áhitattal esingeni ajkamon; hanem talán soha senki által nem méltányolt népszámszám fogok lenni egy szent ügynek, mely parányokból alkot óriásokat, vagy — ha rossz irányban halad — óriásokat törpítve parányokká.

mas házi lánynak mindig van dolga a tállás körül, aztán meg egyik-másik szeméremesebb társadalmi szájába beszélni még egy kis ártalmatlan falatot; elmondani, hogy rövid lesz ám az ebéd majd éhesen maradnak, vagy talán el van rotva? — kérni, hogy hát az ő kedvéért meg egy kis falatot; az nem jó, csupa csont, ez a másik sebb, azt tessék. — Így aztán a vendégnek három becsületes falat is jut a tányéjára. De ha egyszerű ez úgy szokás.

...seregnek, kik azt jó pénzért fogják meg-
venni. — A tanulás pedig ebből az, hogy
az ókszer szóttermeit általában meg
kellene honosítani, mert ez minden körülmé-
nyek között használható magán. — Né-
pünk szokásai és régi scholasticusaitól, ne
mondja mindig, hogy a nyelvünk se tette
máskép, akkor még ugyanok is fog pénzeli
keze munkája után, mikor nem is várja.

E lapok szerkesztőjének:
„A nemzeti nyelv és nemzeti nyelvi. Hazánai el-
melkedés” című munkája második, június
kiadása jelent meg, a megszerezhető a ki-
adást Fischel Fülöp úrnál. A 176 lapra ter-
jedő számos borítékú kötet ára 80 kr. (Az
első kiadás 1 ft 20 kr. volt.) E munkát,
első megjelenése alkalmissal a Ballagi Mór
által szerkesztett: Prot. egyh. és iskolai he-
taly. Következésképp ajánlotta: „E munka
egyik azoknak, melyek telve vannak lel-
keskedéssel a melyeknek minden sora az igaz
hazánai aggodalmat árulja el feltett kincsetek;
nemzetiségünk iránt. Hofmann szóban levő
kís munkájában szemünkre hánnya a büns
közönyt, az érzéketlenséget, melyvel fogva
nemzetiségünket és nyelvünket elhanyagol-
juk s kifejté a cultura, a nevelés, a helygek,
az iskola, a színészet és a sajtó hatását a
nemzetiségre, kifejtve egyszerűen azon
irányt is, a melyben az emleltetű fejezőknek
hatniuk kell, hogy a jételünket tenyegető
körülmények megszűnjék. Olajandó hogy Hoff-
mann munkája, mint alapos gondolkodás és
tanulmány eredménye, minél szélesebb elter-
jedést nyerjen. Különösen a tanítóktól, nevelők
vehetik annak hasznát; mert állásuknál fogva
ő nekik vannak legvalóságosabb kötelességei
a nemzetiséggel érintettségük tekintetében.”
Most minden ismét szelbében a magya-
rosodásról beszéltek, talán szives fogadta-
tásban részesül a könyv is, mely erre néve
hosszas tapasztalásokon érvelt véleményeket
tartalmaz. Ajánljuk figyelmébe olvasóinknak.

Jótevők adomány. A mint
értesültünk, Lukey Kálmán néholgy ónagya-
zósa 20 ft adományozott a kisdudovai
egyesületnek. Az egyesület választmánya a
jótevők névjegyzékét legközelebb közzé-
veti.

**A helybéli főgymnásiumi „Gya-
korló-iskola”** 1880. szept. 20-án tartotta he-
tedik évfolyami gyűlést, a melyen f. Papp
János igazgató ur, mint a gyakorlóiskola
előnöke, a tagokhoz intézett beszédében
különösen azaz óhajának adott kifejezést,
hogy irodalmi működésében mindenkit a
szép, jó, és igaznak eszméje vezéreljen, s
hogy ne személy személy ellen, hanem az
eszmé kiadásán az eszmé ellen. — Aztán
pedig, hogy nemcsak szivvel való szavakkal
tudatosul a hasznos munkára, hanem hogy
a szellemi versenyt is előmozdítsa, díjazást
2 db. aranyat tűzött ki; és pedig egyiket
az év folyamán leendő legjobb szavaló jutal-
mazására, a másikat pedig egy legjobban si-
került szabadbírját természettani vagy ter-
mészetrajzi értekezésre. Végül gyakorló-
iskolára látat elbírálást, működésüknek pedig
a legjobb sikert kívánva elvtározott. — Ez-
után Ft. Hám József vezér tanár ur vette át
a beszéd fonalát; s lélekemelő szavakkal
esetűlve a „Gyakorló iskola” nemese célját
és a hasznos munkásság elmaradhatlan ju-
talmaát számtalanszor tanúsított áldozatkész-
ségének s nemességűségének új jelét adá,
midőn egy db. aranyt tűzött ki annak szá-
mára, ki Kun Lászlórlól egy sikerült elbe-
szelést készíten. Majd pedig annaz egy db.
aranyt, melyet ke. Knausz Boldizsár ur,
egyike azon nagyjódomű férfiaknak, kik több
éven át nemcsak érdeklél kísértek a gy-
akorlóiskola működését, hanem pályadíjjakkal
a nemese vetékedést is fölkellették, szabad
rendelkezésre bocsátott, egy lejtégetre tűzte
ki, melynek czíme: A mohácsi vész szülő

okai hátánnapul a Husvét utáni 2-ik óra
va kijelölve. — Ezek után a választásokra
hívta fel vezér tanár ur a gyűléstől figye-
lőt, ajánlatára megjelentek Kias Gyula;
ahelygőnek Matkovits Gyula; könyvtárnok-
nak Kaszál Adólf; pénztárnoknak Bogvay
Emil VIII. alkonytárnoknak Pihál Győző
VIII. oszt. tanuló választottak meg; mire
a gyűlés hangos éljenzéseket közt, feloszlott.

Öngyilkosság. Ifj. Zók Nándor
ur e hó 1-én reggeli 7, 7 órakor öngyilkos
vetett véget életének. A 22 éves fiatal
sőgő ifju öngyilkosságának oka ismeretlen.
Midőn a derek csalárd iránt ósztinte részvét-
tüket fejezték ki, közülük a kiadott gyász-
jelentést, mely így hangzik: Zók Nándor, noje
Karolina, egy Letke férjhezott Takács Jánosé
és József, szomorított szívvel jelenti kedves fia
illetőleg testvérökének Ifj. Zók Nándor 1. évi
október hó 2-án d. e. 7 órakor, életé 22-ik
évében, rövid szenvedés után történt gyász-
os kiadást. A boldogultnak hült teteme f. é.
október hó 2-án d. u. 5 órakor fog a nagy-
kanizsai köztemetőbe örök nyugalomra te-
tetű. Az engedtel szent misézésot pedig f.
é. hó 4-én reggeli 10 órakor tartatik meg a
Szt. Ferenczenéltek egyházában. Kelt Nagy-
kanizsán, 1880. évi október hó 1-én. Béke
hauvára!

**A kisdudovai ügye váro-
sunkban.** Azon kellemes helyzetben va-
gyunk, hogy ez ügyet illetőleg igen érve-
mentes irrel lehetjük meg tisztelt olvasón-
kát. A kisdudovai egyesület huzgó választ-
mánya ugyanis elhatározta, hogy a kisdud-
ovai népművelő és üdvös eredményeiben
azokat is részesíteni akarván, kik szegény
sorsuk miatt tandíjt fizetni nem képesek,
alapszabályai ezt illető pontjának meg akar-
ván felelni, szegényebb sorsu iparos és föld-
műves gyermekek számára föl-kisdudovát
nyit a magyar-utczában. — Midőn a kisdud-
ovai egyesület ezen nemese elhatározásáért
elismerést szavazának, megemlítjük egyszer-
szerűen, hogy egy a kisdudovai valamint an-
nak fiókja november elején fognak megnyit-
tatni. Ez utóbinnak vezetője a helybeli kisdud-
ovai dorek vezetőjének Kemény urnak
neje lesz, ki eddig a közli vásárhelyi ovdatt
vezette általános elismerés mellett. Figye-
meztetjük a szegényebb sorsu iparos és föld-
műves szülőket, hogy gyermekeik fölvető
végetti idejekorán jelentkezzenek. Gyermekük
ingyen minden díj nélkül vétetnek föl. A kisdud-
ovai egyesület választmánya ez ingye-
nos intézet megnyitásával nagy hálaórá köte-
lezte le mindazokat, kiknek alkalmat nyuj-
tott, hogy 3-6 éves koru gyermekeiknek,
a mire az iparos és földműves szülőknak,
kik a szükségességet beszerzésével vanak elő-
fogalva, oly kevés alkalmuk van, az ovdáb-
ban a szükséges nevelést megadhatják. A
kis gyermeki szív legfőkéleg a jó taní-
tások befogadására, a kis ókerek és imák,
a kis paptársokkal való foglalkozás által jó er-
köcsök vásódnak a kis gyermek szívébe,
melyeknek később lehet foganatjuk és si-
kerük. Üdvözöljük tehát a kisdudovai egye-
sület választmányát s kívánjuk, hogy üdvös
kezdeményezésének üdvös sikere is legyen.

A megyebizottsági tagok
megválasztása legközelebb Kozsuthyven és
Pacsán történt meg. Kezdtőlben Guszák
László kir. tanácsos és Dr. Lipp Vilmos
gy. m. igazgató választattak meg. Pacsán pe-
dig a választás. Dervarits Ákos előkölte niatt
ejtettven meg, megválasztattak: Ujlaki József,
Neiszidler János és Botka Ferencz szolga-bíró.

Szüret. A Szabadhegyen kívül a
szüret már mindenütt kezdetét vette, ott csak
okt. 15-én szándékoznak megkezdni a szü-
retet, remélvén, hogy addig, ha az idő ked-
vezni fog, a szülő állapotai meg javul. Az
igaz, hogy az utolsó pár napon verőfényes

szép napjaink voltak de ma (hétfőn) lemét
borásra fordult az idő, huzeg szél fűt köz-
süti a sikon és az emberek fájdalmas pillan-
tasokat vetnek föl öltényeikre, melyek tal-
án már azok is veszik hosszú mellőrtételtől.
A szülőhegyeken nem igen hangzanak vissz-
sá a szüretelőik vig zajától; a rossz ter-
mésr való kiadást, az éves zseb, a keszves
adó felbocsátották azokhozmagyar vendég-
szüretelőt, és a gazda úrnak, ha csak egyke
borának árálól legrészekesőbb kiadását fő-
dűsözik. Bizony bizony, sokat vsztott a szü-
ret előbbi kiadott voltából s nem is ósoda a
rothadó szöve fölett, nagyon is szemgye az em-
bernek kedve költői strofákkal vongni.

Gyászír. Hofmann Simon egy
gyermekkei és hozzatartozói szomorított szívvel
jelenti szeretett nejének, illetőleg anyjúnak
nővérük, öreganyjuk, napuk és sógorújuk
Hofmann Amália szül. Bethlein asszonynak
m. hó 30-án reggeli 3 órakor hosszias szenvedés
után élete 44-ik évében történt gyász-
os kiadást. A boldogult hült tetemei pönteken f. évi
október hó 1-én d. u. 6 órakor törtétek az
izr. sírkertben örök nyugalomra. Béke
hauvára! Fany szül. Bethlein, Bachrah 4.
H., Lina férj. Szvacz, Laura férj. Rózsa,
gyermekkei, Bethlein Mór, Svarga Samu ügy-
véd, Dr. Rózsa vejei. Scherz Linda, férj.
Bachrah menyje, Rózsa Bertha, Lajos, So-
lina, Irén, Ilona unokái, Bethlein Húgó, Bó-
dogi, Alfred, Emil, Bachrah Béla, Svacz Gó-
za, Oscar, Károly, Ferencz, Odlin, Béla un-
okái, Bethlein Betti, Bethlein Caroló nővé-
rei, Bethlein Károly tvívere, Hofmann Albert,
Wilhelm Ignátz, Maschanker Mór sógorai,
Hofmann Kat., Wilhelm Regina Maschankar
Eugenia sógoróni.

Budapestről a következőket írja
t. levelezőnk: A Kistály-Társaság m. hó
utolsó szedáján tartotta első ülést az idény-
ben a mely érdekes tárgyalást fogva nagy-
szánu közönséget csalt az akadémia heti
üléstermébe. Gyulay Pál elnök megnyitójá-
ban meglelt emlékeztet meg Csengery An-
talt elhunyt tagról. „Valóban, úgy mond tu-
dóssáink és politikusaink között senki sem-
szerette annyira bensőséggel a kultúrást, mint
Csengery Antal, s az nemcsak a szép for-
mák kultuszából, sokoldalú és összhangzo-
sú műveltségéből folyt, hanem annak élenk
örökösöl is, hogy az izlés ügye szoros kap-
csolatban áll a társadalom és az állam nagy-
erkölcsi érdekeivel. — Csengery a tudományt
izlésrel s miudkettőt erős erkölcsi érzés-
párossította nem szenvedések nélkül, de tiz-
tán és fölélt fível futotta meg irodalmi
és politikai pályáját; a forradalom, a reak-
ció napjaiban a az alkotmányos küzdelmek
közepett, mint hírlapíró, tudós, és képviselő
soha sem alázta meg magát a hatalom és
népkere csájai előtt és személyes becsavé-
nyéitól végtelmegett a közönségk elé. Csengery
pályának képe emeljen beépíttet mag-
asabb eszmények fölé. Állás pióra a le-
gegyszerűbb ember közönségek és jellemzett
megnyitóbességet követte Beöthy Zsolt je-
lenlése, mely teljesen a Moliere fordításával
vállalatának jellemző állapotát foglalkozik;
megtudjuk belőle, hogy nemskára teljes ma-
gyar Moliereink lesz. A fordításról részletek
elavallatták: — Szász Károly, Lövy József,
Györy Vilmos, Csiky Gergely, Márkus Mik-
lós, Ferényi István. — Az ülés legérdeke-
sebb tárgya most következett midőn Györy
Vilmos üt az emelvényre s az „Öreg bére-
s” cz. népsziművének első felvonását olvasta
fel. Előlegesen nem akarunk ítéletet mo-
ndani felette, mint azt többen tették, hanem
megvárjuk előadásának idejét. Csak annyit
akarunk megjegyezni, hogy a darab
czime korántsem öreg (= vén) bérest jelent,
hanem első bérest, ki az áltoldón Öreg bé-
restnek mondatik. Még Vadnay olvasta föl
Vajda költeményét, „Mert lelkem oly tükör”

Beöthy Hegedűs István „A küllös leány”
oz. dráma költeményét. A népsziművében
felujtították „Hosszút szegény” cz. nép-
sziművével melyet a holt idényben adtak elő,
másodrangú személyekkel. — Most Blaháné,
Tamási vállalták el a főszerepeket miáltai
mintegy újdonsággal álltunk a darabjal
szemben. Makróczy ur darabja tehetség-
telenségével a meszővésőben, szinpadí jele-
netek helyes alkalmazásában Megvagyunk
róla győződve hogy ha a szerep tehetség
ki mellesleg onlívte ugyane színpad karl-
noka kéllő méltánylása talál, neunsokára
új és tökéletesül termékével állunk szem-
be. A nemzeti színházban Wiltó asszony
aratja babérait „Hugonóták”, „Ördög Ró-
bert”, „Aida”, „Sába királyneje” stb. dal-
művekben. A házi erők közül kitűnnek
mellette: Ney, Perottó, Malaczky stb. A
német színház ügye mulatságos fordulatot
vett. A dühögő németek ugyane ívkek
bocsátanak ki aláírás véget s ezeket a mi-
nizsternek fogják haterjeszteni. H. sz. F. 2.

Dunánföldi képes naptár ad ki
a „Pápai Lapok” szerkesztősége. A hozánk
beküldött felhívásból látjuk, hogy a naptár
igen élénk és bő tartalom lesz és a mellett
nagyon olcsó. Egy példány ára 40 kr, báe
a naptár nagy 8-rétű 80-90 lapra fog ter-
jedni és számos képpel lesz ellátva. Ajánljuk
olvasóink figyelmébe. Megrendelések a „Pá-
pai Lapok” szerkesztőségében tehetők.

A dohány az dohányzásról egy
igen hasznos könyveket írt Stern József,
mely 32 lapnyi fűzetben Bartáts Imre ki-
adásában Budapestn jelent meg. — Szerző
világos és szépen fejtegeti tárgyát, bő ol-
vasottságot tanúsít. A kis füzetköt közhaznu
váltárát meglelt ajánlatjuk.

Rövid hírek. A seik-ul-islam
levelet intézett az albán liga skuteri bizott-
sághoz és felszólitotta, hogy hajljon meg
a kálfa akarata előtt és ne ellenozze Dul-
cigno átadását. A seik-ul-islam ilyen értelmű
levelet intézett a skuteri és prevezai malf-
sakhir is. — Gornában a republikánusok
felajánlották a lakosnagot, hogy tinteit fő-
gadatásában részesítse Garibaidi tábornokot.
— Zichy Mihály a hó végén Oroszországba
utazik, hol nehány hónapig fog időzni, —
Erikel Ferencz az zeneköltőnek november
7-én lesz hetven éves. — Ghicy Kálmán a
telér a fővárosban fogja tölteni. A képviselő-
ház volt érdemes elnöke eddig ignárid
bírtokán tartózkodott egész visszavonulata.
A budai díszlő térsen érdekes magyar
cserepeket találtak. Hampel József a mu-
zeum régészettörésre rögtön kiment azok
meg vizsgálására. Az eredmény előrelátá-
tálag fontos lesz azon iparág történetére néve
hasznokban. — A gyepű-utczai németzsin-
ház ügyében Müller szemügyre audientált
vett fizza miniszterelnök urnál. — A bo-
gyiszlói árvaszekeknek utóbbi időben nagy-
merő sikkasztásoknak jutottak nyomára. —
A népszimű magyar gazdasági egyesület
kíradulást tervezett Fiuméba. — Gracaban
gyilkosság miatt egy 6 tagból álló czigány-
bandából 2-ét halálra, a többi 3-at súlyos
börtönbüntetésre ítéltek. — Nemes-Ladony-
ban az idej aratás előtt olyan rozost talá-
tak, melynek egyetlen száran 10 kalász van
teljesen kifejldve. — Az aradi lakárpénz-
tárba betéretet kísérletet meg. — A magyar
tud akadémia a jövő héten kezd meg ülé-
seinek sorát.

Nemzeti színészet
(Sz.) Szerdén szept. 29-én hozták színre
közönságra másodikor Csiky Gergely „Pö-
pötárk” című 4 felvonásos eredeti szimű-
vét. A színészek általában jól játszottak.
Különösen Kónczai Luiza (Irén.) és Mészá-

ros (Druvas Károly) részestültek tapaban és
kibíráásban, Ferenczy (Mozsoly Menyhért)
pedig szeréplek közben tapaban. (Legjobban
megillette.) — A jelen voltak létszáma nem
igen igazolta a „közönséget”.
(Sz.) Csatorlók, szept. 30-án másod-
szor adták Genos és Zell 3 felvonásos vig
operettejét: „Hokkakacsó”. Rákóczy és Etvá-
töl fordítva. — A darab előadása megle-
tően sikerült. Bacsóné, Liptay Laura (Bok-
kakacsó, novella író.) és Tatay Eugénia (Fi-
metia.) minduntalan tapsot arattak. Szerep-
körében a varázsolásnak teljesen megfelelően
játszott Mezey Péter (Lambertusné). A kö-
zönség közép számban volt jelen.

(H.) Szombatn, október 2-án. Egy ka-
tona története. Szimű 5 felvonásban. Irák
Dermey és Gormon. — E haladás szimű
előadása igen szépen sikerült. Kónczai Lu-
izának (Adrienne) igen sikerült jelenete volt
az, mikor apját a gályarabok öltönyében
fűlismeri. A darab előadása általában ószo-
vágó volt és teljesen kielégítette, a jelenői
kiszámú közönséget.

(H.) Vasárnap, október 3-án. — A szimű.
Népszimű Szigligetéről. Szigligetnek néval-
os erejét a népszimű-térén, mely méltatlán
6 megeremteté volt, mi sem bizonyíthatja job-
ban, mint az a körülmény, hogy azok az
életlő alakok, melyeket Sz. a szimpadra ho-
zott, még mindig vonzani képesek. A Csikó
még mindig egyike azon népsziművének,
melyeket szivesebben látunk akarmely újabb
de mindenké csak népsziműnek nem ve-
vezhető darab helyett. Különösen élvezhető
az ily darabok oly előadás mellett, mint a
mai volt, melyben egyszerűen két ujon-
nan szerződött tag mutatta be magát. Horvá-
ról, a ki Beccat adta, még ezáltal végleges
ítéletet mondani nem akarunk; de Veres
ur, jó színésznek és kitűnő énekesnek mu-
tatta be magát. A sok tapsot, és kiáltás-
t, melyel a közönséggel meglelt közö-
ség Veres urat kitüntette, ki némi kis tel-
zésat lassanítva, helyesen adja Bandi hóit
szerepét, teljesen megérdemelte. Károlyi tá-
rsulata Veros urnak szerződésváltól csak
nyert. A többi szereplőköl is az alkalom-
mal csak jól mondhatunk. A három te jo-
sórát igénybe vevő darab éneken folyt s a
közönség megleltettedten vonzott.

Kedden, okt. 6-én. Mészáros jutalmára,
„A helygár kezdje.” Abonyi haladás, bár
kissé nagyon komor népsziművé, Mészáros
megérdemli a közönség pártfogását, semél-
jük, hogy jutalomjátékára szép számmal fog
megjelenni. —
„Harom a pite” czime azon boldog
nak, mely legközelebb színre kerül, Balogh
Gusztáv színház karagya jutalomjátékul.
Igen érdekes estének nosznunk előre, annyl-
val inkább, mert a darabot szimársulunk
egyik fiatal tagja írta.

KÖZGAZDASÁG.
Értesítés
a keleti marhavész állásáról, s egyéb va-
gályos és járványos állati betegségekrol,
folyó évi szeptember 15 töl szept. 22-ig.
Keleti marhavész.

1. Magyarországbn Somogy megye
nagytatái járásában Vizár községhez tar-
tozó Jama pusztán szeptember 11-ike óta
ujabbi betegedési eset elő nem fordult.
2. Horvát-Szlavon országban marhavész
van a károlyvárosi alispánység területén a
Stubica és Mocio közt elterülő Kocsicse
nevű legelő marhaállományában, valamint a
belovári alispánység területén a Ferdman-

volna; elkezdi, hogy „tisztelt vendégrozsza”
akarom mondani „vendégkoszoru.”

Persze a thema zavarta meg: „a ko-
szoruban van egy róza, az Eszti kisasszony.”
Hancs ez a kis botlás nem hozta ki a ke-
rékvágásból; folytatta:
„En is azon szerencsében részesültem,
hogy a tisztelt vendégkoszorúnak tagja va-
gyok. (A tiszteletes itt már köhögött; Hor-
vath János uram a bajszát rágattá; Dé-
néis úgy tett, mintha egy szót se hallana.)
Van ebben a rózsában egy koszoru (Mégint
az a gonosz róza!) akaram mondani a ko-
szoruban egy bokréta... — (vége volt,
ez a dupla botlás kilozta sodrából.)

(Folytatás küv.)
A tanár és védenczei.
Regény.
Irta: Flygare-Carlén Emilia.
Fordította:
FRIEDMANN ALAJOS.
XII.
Az idegen. — A tanácsosné zavara.
Tanácsok stb.
(Folytatás)

„Nem éppen most már”, válaszolá Nán-
dor, de attól tartok, hogy nem sokára va-
sam kellemetlenség fog történni. O róza,
ha bátorodtatnám veled beszélni bocséni!
A leány azonban átázta gondolát és
mondá: „Nézd, Nándor! a legrosszabbra el-
vagyok késztve. Már több nap óta tapasz-
talom, hogy valami kitorfővel van, de
miként tudhatnod meg, hisz azon idő óta ná-
launk sem voltál? A kapitány csudákosai
és szomerkedés látszott, mert amit hallott,
és szomerkedésnek tekintette. — Nem ér-
tem, mit gondolsz, kedves Rózám”, mondá
s, de a dolgot, melyben tanácsodat kérem,
eggyedül személynem illeti.”
„Ah! az hitetem, újramat illeti”, vála-

szolt Rózsa, Néhány nap óta oly gondol-
teljes és nyugtalan, hogy azt hittem, hogy
ennek valamely kellemetlen oka jutott tu-
dósádra. Jól van tehát! Halljuk, mit akarsz
velem közölni; remélem hogy meg vagy győ-
ződve, hogy elég részvétet valamint azon
benső óhajt fogod nálam lelni, miszerint
nyugtalanságodat, tölem telhetőleg enyhít-
sem. Új meltem és használól fél egyedül lé-
tünk időtartamát.

Arája szelidsége és szívelyossága által
felbátorodva, a kapitány ifjusága élményeit
söröl föl; a játékhöz való szenvedélyét em-
lité föl, miáltal nem egy esiklandós kalandba
keverődött; azután a fővárosba utazását, a
tiornyát, társainak gúnyolódását — mivel
a játékban résztvenni nem akart és azon vá-
gyat csak egyszer is megkísérleni a játékot
— továbbá a gyöngöségének és azon szeren-
cesétién új szerencsétlen eseményeit, beszélé
el; de bővecen elhallgat mindazt, mi Ber-
genakól Hildára való összeköttetésére va-
natkozott.

Hallgatagon és halványan üt Rózsa
mellette. — Világos volt előtte most már,
miért tanúsított iránt Nándor ez időben, mi-
dön kapitányánál is, oly forró szeretmet,
miért kérte meg oly hevőnyében és miért
akarta az elhamarkodott eljegyzés után szin-
tén elhamarkodva a lakodalmat. — Minden-
nek pka többé semmi kétséget sem engedett.
— Es ha Rózsa gondolatban a kapitány
különös viszonyát néhezgek, leginkább azon-
ban Hildához, fontolóra vette, továbbá, ha
a kapitány eziránti sajt vallomása, mely
szerint oly körülmények forogtak fen, me-
lyeket földeríteni nem bátorokké, visszam-
lékezett; úgy a kapitánynak egész, gyöngé-
den monbva, szemtelen terve elég világosan
felderítve volt előtte. Első pillanatban Rózsa
bozsanzokodott a hallottak fölött, de midőn
a kapitány könnyelműségét, valamint intézei-
nek feltűnő szabadságát, melynek általában
a katonaság hódol, meggondolta, azt talála,
hogy bár súlyos vétet követett el, — azon-
ban nem annyira rosszaságból, mint öngyö-
ngőség és az öszeltekkelő körülmények foly-
tán, cselekedett így. — Most azonban hála

főházban emelkedett Róza kebele sorsának
magas intőzéjéhez; mert a kapitány meg-
gondolatlan bízalma megmozdító út az oly fé-
rúval való összeköttetésől, ki annyira né-
külöze minden szívet és finomabb érzelmet.
— Mindazonáltal sajnalta őt jelen nyomasztó
helyzetében; mert elég világosan mutatko-
zott rajta a múltja fölötti megbánás, sőt a
sörtött büszkeség és énszemrelényés egy
néme is. — Róza tehát semmi áron sem
akarta ezen pillanatot választani, hogy Ling-
nek megmagyarázza, miszerint oly kötelek
felbontandó, mely részről, oly okoknál fogva
köttetett, helőt őt becsületessége és jelle-
m szilárdasága iránti bízalma vezérelte, de mely
szép tulajdonokat a tapasztaltnál fogva,
nem lelheti föl benne. — Nem, ezt el kellett
balasztani; de erős szándéka volt, erre le-
hetőleg minél előbb alkalmat keresni! és ha
átjya viszonya olyan volt, minőnek ő sej-
tette, úgy nem sok nehézségbe fog kerülni,
a kapitányt arról meggyőzni, hogy legjob-
b az oly összeköttetés, mely egyik félre néve
sem szerencsét ígér, még idegen felbontani.
Valóli ünnepmat tanúsítva, a neheztelés leg-
kisebb jele nélkül szakítá tehát Rózsa, a ka-
pitány vallomása után bekövetkezett cse-
det fölé.

„Szegény Nándor!” szolt Rózsa, „való-
ban jajlalom, hogy ily bánatöl suttva lát-
lak. Persze, nem vagy minden hibá és gyen-
geségtől ment; de megbánásod, valamint
szent fogadásod, hogy többé nem fogsz ját-
szani, talán engesztelőleg fog hatni nagybá-
tyádra. — E tekintetben mindent megie-
ndek, mi erőmből telik, de bizonyosat előre
nem ígérhetek. — Nem titkolhatom el azon-
ban, hogy kevés sikert remélek közbenjárás-
sómól; de ha lehetséges, Nándor, nagybá-
tyád szívet könyörületre indítni, úgy fog
meggyőződve, hogy ügyedet jobb szöszölőra
nem bízhattad.”

„Köszönöm, legjobb Rózsám” szolt Ling
könnyű sóhajjal és megcsókoltá arja kezét.
„Mikor akarsz a tanárossá menni?”
„Holnap”, válaszolt Rózsa, és, tévé
hossz bátridő meoollyal, legalább meg légy

győződve, hogy szólaai tehetségem erejét
megpróbálom.”
Most belépett a tanácsosné és mivel a
kapitány nem volt kellő hangulatban, hogy
közönsé tárgyak fölött társalgásba bocsáj-
kozozk, hivatalos dolgok ügye alatt el-
vázott, bár anyosa igen késztette maradásra.
„Igen bosszunk látszik ma Nándor”, szolt
a tanácsosné, midőn az ajtót betette, azután
munkáját véve az ablakhoz üt.

Nem alkonyodott volt be még teljesen,
midőn lassu, de erős kocciszörgés nagyobb
kocsi megerkezett sejtette.
„Ki lehet ez?” szolt a tanácsosné ki-
váncsian, midőn oly gépezetet, mely inkább
kis házhöz mintsem kocsihoz hasonlított, Vi-
den tanácsoskék átellenében fekvő nagyven-
deglő előtt megállt. „Mit gondolsz, kedves
Rózsa! Nézd csak mint siet a lépcsőre maga
a vendéglő és a házi személyzet!”

Miközben a tanácsosné ezeket mondá,
a kocsi ajtaja felnyílt és hosszú, szikár alaku
férfu, a forlikor delén, szállt ki belőle, és
miként a tanácsosné mondá, ördögös, előkelő
tartással haladt fel a lépcsőrezen. — „Sze-
retném tudni, ki ez?” kezdő újra a tanácsosné
pár pillanattal szünet után, valóban szeren-
ném tudni. Látni akarom, mely felől gyuj-
tanak világot. Ha one oldalon történik, ak-
kor bizonyosan igen jelentékeny tértu; mert
hisz erre felé vannak az előkelők számára
közleketben tartott lakosztályok.”
Rózsa sem az utcára, sem pedig ko-
csijára, tartására és előkelőségére nem ügyelt,
mert hisz oly sok másfével volt elfoglalva.
De most a tanácsosné gyorsan felkeltett:
Nem mondat-e! Nem úgy történt-e miként
gondoltam! A diasterem van kivilágítva —
Nézd csak mily látás-futás a sok idegen
szolgaszemélyzetöl; és most az ur maga jön
a vendéglőssel, ki két gyertyát visz előtte.
Az ég szemlémet, ki lehet ez az ur, hogy
oly kiváló figyelemben részesítették! De nem
ily bosszusan orozni le a kis czopos a re-
döntyűköl! — Im ez fel nem foghatom! de
mégis igaz, a badarság fölött majdnem elfelejt-
tettem Berné asszonynyal nehány reudeletet
köszölni. És gyorsan kisietett a tanácsosné.

„Berné asszony, Berné asszony! —
hol van?”
„Itt, itt, mit parancsolt a nagyságos
asszony?” — válaszolt a gazdaasszony, ki
gyorsan kinyitotta konyhából, kezében tartva
a konyharuhát és folyó-kanalat.

„Előtte a borjuszéget, Berné as-
szony?” kérde a tanácsosné, ki vártatlan
megjelenése által a családés kiváncsúságtól
felkelté, és csak azért intézte e természetes
és közönséges kérdést a gazdaasszonyhoz,
hogy a családésget áltáviloltta.
„Éj, ments Istén, ez magától értődik!”
viszoná a gazdaasszony; „de talán szives
lesz asszonyom az almazt meglelni!”

Berné asszony ily féle alkalomnál elég
cleosztalt volt, félőgn, hogy urköjének küllő-
nés megbízása volt rószére, és azért előg ra-
vaszult, az almazt meglelésére kérte fel.
„Igen, az éppen helyén volna. Köszö-
ségosen edesre csinálja”, válaszolt a taná-
cosné, azután belépett vele az étetésbe és
elásta az ajtót.
„Kedves Berné asszony”, szolt most
a tanácsosné leereszkedő nyájassággal, se
pillanathon tartott egy kocsi a tuló ven-
deglő előtt, melyből előkelő száke ur lépett
ki, ki miatt oda át annyi búhót csinálnak.
Mit tegyünk, hogy megtudhassuk, ki legyen
az az ur? — Tudom, hogy ’on éri e dol-
got Berné asszony; nem lehetne valamely
ily újru alatt Svanstedt asszonyhoz átkü-
ldi és miutegy véletlenségöl egyről-másról
tudomást szerezeni?”
„Bizza csak rá, nagyságos asszony,
azonnal megtudunk mindent! látás csak az
ember; szökevény monda nagyságosnyom?
Igen, igen, mit mondtam? Ez nem csupán
mulattatás végett túnt ki a kártyákból; no-
mud meglátjuk, mint fog történni! Akko-
ben Luizát átküldöm, hogy a Svanstedtől
kölöcsöntő nagy torta-mintát hozza vigye. Es
ha nagyságosnyom most bemeleg, miedről
gondoskodni fogok. És ha az ajtónál ké-
rdezni fognom, lesz-e esztérsé fánk, akkor telni
fogja, mennyit ütöt az óra.”
(Folytatás következék.)

FISCHEL FÜLÖP

évek óta fennálló és a legjobb hírnévnek örvendő

könyv-, mű- és hangjegyekereskedése,

Nagy-Kanizsán

ajánlja a nagyérdemű közönségnek dúsan felszerelt nagy raktárát, ugymint:

Pompás disz művek magyar, német és francia nyelven. Gyönyörű képes-könyvek magyar, német és francia nyelven.

Ifjúsági iratok

mindkét nembeli ifjúság számára magyar, német és francia nyelven.

Elegans levélpapírok és borítékok csinos tokban, színes monogrammal. Mindennemű köszöntőjegyek nagy választékban.

Ajánlom továbbá:

Nagyszerű papírraktáramat melyre nézve azon kellemes helyzetben vagyok, hogy a különféle papírok árát **20 %-kal leszállítottam.**

Mell- és tüdőbetegeknek

725 13-26

Wilhelm-féle

SCHNEEBERG NÖVÉNY ALLOPJA

Wilhelm Ferenc, gyógyszerész Neunkirchenben (A.-Ausztia)

25 év óta a légzőszervek megbetegedése ellen, torok- és bronchial-katarhás, kehe, rekedtség és egyéb torok- és tüdőbetegségek ellen a legnagyobb gyógyerővel és hatással.

Különbösen figyelemre méltó ezen szörp óvászorú ködös és hideg időjárásánál.

Rendkívül kellemes ízű, így gyermekeknek is hasznos, a tüdőbetegekre nézve azonban szükséges; azonkívül szükséges szer énszékességek és szónokoknak fátyolozott hang és rekedtség ellen. — Számos bizonyítvány megerősíti a fentebbi állítást.

Megrendelhető Nagy-Kanizsán **Práger Béla** gyógyszerész urnál

A t. c. község egyenesen a Wilhelm-féle Schneeberg növény-allopot kérje, miután ez csak tölem készíttetik tisztán, s a Bütnér Gyula jelzés alatt előforduló Schneeberg növény allop féle gyártmányok csak utánzások, melyekről különösen óvok.

Eredeti Zimmermann-féle **vetőgépeket, trieurókat, rostákat, borsajtókat, borszivattukukat, és tömlőket** szállítanak **MOSKOVITS M. és S.** gépbehozatali és kiviteli üzlet és technikai iroda. Iroda és raktár: BUDAPEST, Váci körút 47. és bárány utca sarkán. (775 2-3.) [Sürgöny cím: MOSKOVITS mérnök BUDAPEST.

Mindezen készülékek az első érdemremmel kitüntetve. Kétszáz évvel Paris 1878.

Brogie J. és Müller
gép- és rosta-lemez gyára
Budapesten.
a Margit-híd közelében, készít **Trieurókat** (kónkoly választó) 6 különféle nagyságban.
Trieur hengereket malmok számára.
Koptatókat.
Szelelő rostákat.
Szítákat és rostákat cséplőgépek számára. 702. 33-50.

Több kiállításnál kitüntetett.

BUDAPESTI BUTOROK.
Asztalos és kárpitos butorok **1000 szász szoba berendezésére** a legolcsóbb ár mellett és csakis szolid s megbízható készítményű nagy készletben.

Steinbach Sándornál
kárpitos és butorkészítő
BUDAPESTEN, Ferencz-József-tér, 6-ik szám.
A lánczidő átalakításában.
Kiháztaltan berendezéseknél különös tekintetbe vétel. Az újonnan méresekért árjegyzék ingyen.

BUDAPESTI BUTOROK.
Több kiállításnál kitüntetett.

A Magyar-francia biztosító részvény-társaság

tisztelettel aláírt igazgatósága ezennel jelenti, hogy Zala, Somogy, Baranya és Vas megyék részére kiterjedő hatáskörrel

Nagy-Kanizsán vezérügynökséget

állítván fel, annak vezetését

Gutmann S. H. urra

689 40-52

rubázta, kit egyszersmind a tűz-, szállítvány és jégbiztosítási ágazatokban jogérvényes biztosítási kötvények kiállítására, károk felvételére, ugymint ezek azonnali kifizetésére is felhatalmazott Budapest, 1880. januárban.

A Magyar-francia biztosító részvénytársaság igazgatósága:
SCHWEIGER. MOSKOVICZ.

A Magyar-francia biztosító részvény-társaság

igazgatóságának fentebbi közzétételére hivatkozással aláírott tisztelettel jelenti, miszerint a

Nagy-Kanizsai vezérügynökség

vezetését elvállalta s a vezérügynökségi irodát megnyitotta, hol is biztosítási ajánlatok elfogadtatnak s a biztosítási üzletre, vagy a társaságra vonatkozó mindenféle felvilágosítások legkészségesebben megadatnak.

Biztosít pedig a társaság

- a) tűzveszély és robbanás által okozott károk ellen;
- b) jégek ellen
- c) szárazon vagy vízen szállított javak károsodása ellen;
- d) az ember életére minden ismert módozat szerint.

A Magyar-francia biztosító részvény-társaság, melynek 20 millió frankot, azaz 8 millió arany forintot tevő alaptőkéjéből a részvényesek által mindjárt kezdetben 10 millió frank, azaz 4 millió arany forint

készpénzben befizettetett, s részint a főváros legelső pénzintézeténél, részint pedig magyar államértékekben és elsőbbségekben lett elhelyezve, f. é. október 14-én tartván alakuló közgyűlést, melyen a társaság ügyvezetésének élére következők választottak meg.

Választmány.

Elnök: Bittó István, ő Felsége val. belső titkos tanácsosa, a Lipót-rend nagykeresztese, orsz. képviselő stb. Budapesten.
Alelnökök: Bárány János, földbirtokos, orsz. képvis. stb. Bpsten.
Bontoux Jenő, a párisi Societé de l'Union générale elnöke stb. Párisban.

Választmányi tagok.

Robert Morin marquis de Banneville, az osztrák déli vasut igazgatósági tagja stb. Párisban.
Newell Ármán kir. keresked. tanácsos nagykereskedő.
Lóvay zápori Regenhart Ferenc, az Albrecht-vaspálya elnöke stb. Bécsben.
Sváb Károly földbirtokos, orsz. képviselő stb. Budapesten.
Bárány Tinti Károly cs. kir. kamarás, az osztrák déli vasut alelnöke, az osztrák urakháza tagja stb. Bécsben.

Felügyelő bizottság.

Beck Nándor, a magyar jelzálog-banknak igazgatója.
Lanczy Leo, a magy. áll. földhitel részvény-társaság igazgatója Budapesten.
Lewin Jakab, a kereskedelmi-akadémia igazgatója Budapesten.
Serrebource Jos. Mária Emil, a párisi Societé de l'Union générale vezérfelügyelője Párisban.

Igazgatóság.

Igazgatók: Dr. Hiller Albrecht, köz- és váltó-ügyvéd Bécsben.
Kistenmacher Károly a „Hoffmann József” nagykereskedő cég főnöke Budapesten.
Schweiger Márton kir. kereskedelmi tanácsos Budapesten.
Vezérigazgató: Moskovicz Lajos Budapesten.

Tekintve, a társaságok fentebb kitüntetett tőkeerőjét és az üzletvezetés élén lévő, hazánkban legnagyobb részt ismert és köztiszteltettségben álló egyéniségeket bátran elmondható tehát, hogy nem volt még az egész monarchiában biztosító társaság mind az ideig, mely a biztosító közönségnek annyi garantiát nyújtott volna, mint a menynit neki a társaság mindjárt kezdetben nyújtani képes, s a midőn a társaság ezen, eddig páratlan önkereje és az élén álló egyéniségek jellemes egy részről teljes biztosítást nyújt arra nézve, hogy a társaság üzletvitelére a méltányosság, a pontosság és a legszorosabb becsületesség minden követelményének mindenkor és teljesen meg fog felelni, másrészt a szakvezetés avatottsága az iránt is készséggel szolgál, hogy a társaság a díjtételek megszabásánál is kellő tekintettel fog lenni a verseny jogosult követelményeire.

A midőn tehát tisztelettel aláírott a biztosító t. község bizalmát az általa képviselt társaság iránt újból felhívja és kéri, megjegyezni egyszersmind, hogy a vezérügynökségi területen a vidéki ügynökségek szervezése teljes folyamatban van, és hogy tűzbiztosítási ajánlatok a már felállított ügynökségek által készségesen elfogadtatnak, maradván teljes tisztelettel

A Magyar-francia biztosító részvény-társaság vezérügynöksége N.-Kanizsán

GUTMANN S. H.

Kerületi ügynökségek:

Zala-Egerváros: Fischer Miksa urnál. Csáktornán: Hirschmann A. urnál.
Keszthelyen: Puly János " A-Lendván: Tausz Ferencz "
Sümegyen: Epstein V. A. " Csabrendeken: Lob Ignác "

Nyomatott Fischel Fülöp laptulajdonosnál, Nagy-Kanizsán 1880.

Kiadóhivatal: Fiedel Fülöp könyvkoreskedése. Ujvárosbár utca. 513. szám.

Előfizetési árak: Éves ár 3 frt. Fél éves 3 frt. Negyedévre 1 frt. 50 kr.

Hirdetmények: 5 hasábos petisor egyszer 7 kr. többeszeri hirdetésnél 5 kr. Bélyegdíj 30 kr.

ZÁLA

Szerkesztői iroda. Hova a lap szellemi részét illető közlemények küldendők Ujvárosbár utca 513. sz.

Bérmentelen levelek csak ismert kezektől fogadhatók el: Kéziratok vissza nem küldetnek.

Nyitlatter: Pótlása 10 kr.

MEGYEI ÉRDEKŰ.

KÖZMŰVELŐDÉSI, TÁRSADALMI ÉS GAZDÁSZATI HETILAP

A ZALAMEGYEI GAZD. EGYESÜLET ÉS TOBB MÁS EGYLET HIVATALOS KOZLÖNYE.

Nemzetiség és színészet.

Hoffmann Mórtól.

Mutatványos szerzőnek: „A nemzetiség és nemzeti nyelv” című munkájának második kiadásából.

Nem minden ok nélkül fejtegetem e tárgyat. Hogy fejtegetésünk alap gondolatával a t. olvasó mindjárt tisztába jöjjön, én habozás nélkül már e fejezet bevezetésében kimondom, hogy a színészet ügyét erkölcsi és nemzeti szempontból aránylag éppen oly fontosnak tartom, mint az iskolát.

Később szándékozom azon viszonyokat keresni és fejtegetni, melyek a dráma és a népek állapotja közvetlenül fennállanak, s hogy nemzetiségünk alapján mennyiben fejlődhet színügyünk. Én nemzetiségünk szempontjából, miután könyvemben kizárólag ezzel foglalkozom, kiatra azon befolyást, melyet a színművészet a nemzet erkölcsi és szokásai, a nemzetiség emelkedésére gyakorolni képes, színügyünk állapotáról akarok szólni, s ezt gyarlónak rosznak s czéljának meg nem felelőnek találva, sülyedése okainak felderítésével egyszerűen keresni akarom azon módot, amely által különösen vidéki színügyünkön léndíteni lehetne, s így a színészet ügyét nem annyira általános emberi, mint inkább nemzeti szempontból akarom fejtegetésem tárgyává tenni. Színészetünkről szólva, előre is jónak látom megjegyezni, hogy nem fővárosi viszonyainkat tartom szem előtt. Birtokában azon eszközöknek, melyek a színügy felvirágozását előmozdítani hivaták, kielégíthetnek a főváros lakóainak igényei, bár ott sem volna sem esztetikai sem nemzeti tekintetben kifogásnélküli az irány. — Nem kicsinyeljük a színészet általános emberi czéljait sem, sőt a menyőiben e czélok magasabb eszmék

kifolyásai, első sorba helyezük őket, de elvárlatlan kapcsolatban állanak ezek a hazafiúi és nemzeti érdekekkel, s ezeket éppen nálunk mellőzni, — valóban megbocsáthatatlan bűn volna.

Volt idő, mikor a magyar színész egyedül volt apostola nemzetiségünknek és nyelvünknek; mikor a magyar színész nem pártolói annyit volt, mint magára vonni a hazafiúlanság vádját. De bezzeg volt is pártolása, és mintha csak ebben az időben fogta volna fel a színész teljes mértékben magasatos hivatását, becsülettel felelt meg ennek, és igazán lelkes apostola volt a nyelv és nemzetiség ügyének. — Ki ne emlékezne a nemzeti elnyomás szomorú napjaira? S ki ne emlékezne arra, hogy mikor valamely vidéki vándor színész társulat megjelent valamely kisebb városban, ünnepet űlt az intelligencia, mert hiszen másképen alig adhatott kifejezést azon érzelmeknek, melyek szívét megdobogtatták.

Alkotmányos életünk új aerjában többet kellene foglalkozni a színészet, különösen a vidéki magyar színészet ügyével.

Itt volna ideje annak, hogy belássuk, miszerint a magyar színügy nem tisztán azok ügye, kik kenyéreszorból vele foglalkoznak, sem tisztán azoké, kik egy vagy két órát akár időtöltésből akár a művészet iránti hajlamból eltölteni akarnak, hanem hogy a magyar színügy közügy, mely kell, hogy mindnyájunkat egyaránt érdekeljen. Ezzel foglalkozni, habár vázlatos vonásokban is e sorok feladata.

Nem vagyunk birtokában a statisztikai adatoknak, nem tudjuk, hány társulat működik jelenleg széles e hazában, de tudjuk, hogy a közönség pártfogása a magyar színészetel szemben alig figyelemre méltó, s e körülmény sejtünk en-

gedi, hogy a vidéki magyar színészet a hatvanas évek óta icsző módon süllyedt a társadalom irányának túlságos engedelményeket téve, megszűnt lenni a nép erkölcsi és esztetikai iskolája, a minék tulajdonképpen lennie kellene. A rosszabb értelemben comédiává süllyedett alá. A színészetet közügynek kell tekintünk; azzá kell tennünk, ha azt akarjuk, hogy a közönség és valamely működő színtársulat közötti viszony olyanná legyen, mely egyrészt a színpad eredeti nemes czéljának megfelelően a másrészt a közönséget szímben a színészettel, mássá tegye, mint a milyen eddig volt.

Dux Adolfnak a „Budapesti szemle” 1868. folyamának második s harmadik füzében jelent meg a Kiszfaludi-társaság nagy gyűlésén felolvasott egy értekezése e czím alatt: „A színészet mint közügy, különös tekintettel a népsziműre.” Ez értekezésből idézem a következő sorokat: „A kik zsebükre ütve, azt mondják, pénzünkért inyünk szerint akarunk mulatni! — azokat szavoknál fogva azt mondjuk: Jó, de nemcsak ti vagytok itt, az egész nép vásárlója ama szellemi árunak, melyet a színpadon árulnak. És ha mindazon elemek összegét tekintjük, amelyek együttvéve a népet képezik: akkor igaz, hogy értékes embereket találunk, akik kielégítés után sóvárognak, de fogékony szívekkel is, melyek élénk érzelmeire indítva; értelmes embereket, akik badarság szülte megundorodást, jó erkölcsök barátjait, akik durvaság értékeit kerülni kívánják. Aki eléggé igazságos, hogy igyekezzék mindenkinek izlése szerint hozni valamit, külső pompát a szemnek, értelmes és ártóztartalmat az értelem és szív kielégítésére — az minden elvont műbölcsészettel nélkül is megérti, hogy a színház legalább is az erkölcsi épülés és derülés temploma. És ha így fogja fel

a dolgot, akkor lehetetlen, hogy a városi közönség ne buzogjanak ugyan azon mértékben színházuk mellett, mint a vallás-közönség iskoláik érdekében. És ha ezt tesszik, akkor a színészet bizonyosan olyképp fejlődik ki, hogy megfelel hivatásának. Itt pedig nem azt veszem tekintetbe, hogy a város sokkal nagyobb pénzerővel rendelkezik, mint talán egy színház igazgató, aki csak magán ember — hanem a közönségeknek fontosságát, az iskolák által klemelt hatalmát tartom szem előtt — ama lekeisítő varázserőjű hatalmat, mely minden valamely közönségek között által vezérelt tömegnek tulajdona. Azonérv pedig csak akkor juthat érvényre, ha tudják, hogy a színház közzintézet, mert pénzért mindenkinék szabad a bemenetel, hanem a magasabb szöb értelemben, — és pedig azért, mert ott azon közönségnek, melynek kebelében áll a színház, becsületéről és erkölcsi értékeiről van szó. A közönségnek a színészetre gyakorolható befolyását érintve, szükségese arról szölanom, mely közegei által gyakorolja a közönség ezen befolyását, vajon helyhatósága, vagy valami más a közönségek képviselő közege által?

A helyhatósági szellem hazánkban nagy jelentőséggel; helyhatóságink már egyszer, mint mondtam, a színészet előmozdítására nagy lendületet adtak; könnyen támadhatna tehát nálunk az eszme, hogy a helyhatóságok volnának hivatva a színészet reformját létesíteni, hogy a helyhatóságok a művészetnek úgy, mint talán az alkotmánynak védfalai.

Az idézett sorokkal csak annyit akartam mondani, hogy önkormányzati életünk e tekintetben is ró kötelességeket hatóságainkra, akár városi, akár megyei legyen az.

De pusztán elmélet fog az maradni mindig, s a papiroson szép szó-

ként talán szépen is veszi ki magát mindaddig, míg általános gyökeret nem ver azon felfogás, hogy a magyar színészet nemzeti szükséglet, olyan, mint akármilyen más, mely nemzeti érdekeink emelésére hivatva van. — Már tulajdonképpen az embernek az, hogy a forma gyarló volta vagy kiszeretése miatt, kicsinyelni szokta a lényegét is. Nem panaszkodunk a vidéki magyar színészet nem pártolása miatt, mert jelenlegi állapota mellett a legtöbb társulat, a pártolást a legtrikább esetekben érdemli meg s csak azt constatalhatjuk sajnálattal, hogy mind a közönség, mind pedig a vidéki magyar színészet képviselői kezret nyújtottak egymásnak abban, hogy a színészet ügyét egyáltalán compromittálják és egyezővel tönkretegyék, s így vidéki színészetünk a legkedvetlenebb állapot bélyegét nyeli magán, de nem a haladás, hanem a sülyedés föltöleivel együtt.

A vidéki városainkban megforduló színtársulatok játékrendjéről a legnagyobb figyelemmel szoktuk kiadózni, a föltölt is tájékoztatjuk magunkat, mely darabokhoz szökött tömegesebben eljárni színházlátogató közönségünk s a köznép, s bár mindez teljesen biztos hővmérot nem nyújthat sem a közönség műzisének, sem a nép erkölcsi érületének megítélésére, a tapasztalásból kiindulva, annyit biztosan állíthatunk, hogy vidéki magyar színészetünk elkorcsosodásának nagyobb része van a színügy sülyedésében, mint a közönség részvételtségének.

Vidéki színészettünk regenerátója tehát elodázhatatlanná vált immár, s miután az ezekhez szükségelt föltételek legalább jó részben nem hiányzanak, ez egy kis áldozattal és egy kis fáradsággal létesíthető volna, s lassanként a fővárosi népszínügy fokozatos fejlődésével, az egész játékrendben, melyet mostanában többnyire a véletlen állapít

A „Zala” tárczája.

Quem dii oderunt.

— A kit az istenek gyűlölnék. —

Szalay Sándortól.

Az első lépés.

(Folytatás.)

A tiszteletes ur gyakori corrector volt, kisegítette a zavarból.

— Jól van clarissime, igen szép, a lányomat akarta éltetni. Köszönöm. Hejh Esztko!

Clarissime Andódynek legnagyobb szerencséjére Esztko kisaszony nem volt oda benn s csak apja hívására jött be.

— Nézd lányom, töltö egy kis bort s poharadba, koczinis! Andódy ur felköszöntött. Mikor szegény anyád élt, azt illette. Ő is szokott koczinisni.

Andódy ur annak a képes részét a kigyuladástól lehetett féltetni. Perze talán életében ez volt a legelső föllépése! Az az átkozott sok botanikai elegy-belegy: rózsák, bokréta, koszorú megzavarta a fejét, vagy talán pesenye-bor? Bizony ez furcsa első lépés volt a papolás terén.

Mindazonáltal ez egy cseppet se rontott a jó kedven; koczinistottak ittak, élceltek; hanem clarissime Andódy hiába igyekezett jó kedvet mutatni; szája sohasem húzódt egyenletesen kétfelé mosolygásra; minél édeskeesebben skart mosolyogni, annál kesőbbben lanyarodott jobbra vagy balra a szája.

Mikor egy kisse elfeledték clarissime Andódy sárban akadt mondókáját, felállt komoly, minden elfogódottságtól tiszta arcuzal clarissime Horváth Dénes; és a föltölt elhagyta, hanem kezdő igen:

— A kedves tiszteletes ur mondta, hogy Andódy barátom felköszöntése máskor Esztko kisaszony édesanyját illette; most már az én szívébe is bocsáptott az egyföltérés vilámfolyama; s az ég szívtől olyan lett az a szép szöke arcz, mint a koldú nap. Mikor

anyjáért, aki iránt ő minf leánya szent kötelességgel tartozik, akihez színtöl szöztörhetlen kapcsolással van füve, mint édesanyjához; akinek életével egy az ő, egy mindnyájunk élete; akinek életétől nagy nemzei létünk függ; s a legzsebbeb anyáért, édes hazánkért emelek poharat. Virágoké nemzetében a hon; és a honban a vihar-ázott nemzet! A haza boldogításával szemben testvérsüljön az apa, anya, gyermekével, ismeretlen ismeretlennel, ellenség ellenséggel; úgy fog csak újra felragyogni sok vértől, sok dicsőségűl nagy emlékül nevünk, a magyar. Ne álljon a honi élet ut s a honleány előtt áldozat olyan, a mitől — járjon az millió veszélylyel, legyen bár ez a legörásibb — azon gondolattal: „a hazáért!” visszaradjon! Eljen a haza! Eljenek mindnyáján, a kik ezt a szegény beteg anyát rajongó szerolemmel karolják!

Perze, hogy a tiszteletes ur mondta legjobban és legöbbször, hogy „éljen!”; mert hát az a papolás csak olyan dolog, hogy a ki jól betanulja, aztán jó hangja, meg jó gestusa van, hát csak megteszi a hatást, hanem ilyen rögtönzött felköszöntés rövid, velős mondásokban már hogy ez nehezebb s ennél fogva érdemesebb dolog, azt a tiszteletes ur sokat próbált életének azon pillanataiban tapasztalta, mikorion is a rögtönzött toaszt középen megakadván, meg az se jutott eszébe: mit mondott, nem hogy mit mondjon. — A többiek is úgy ráfeledtek azok arra a szép, lelkesült képtl gyerekre, hogy meg koczinisni is elfeledtek. Nem is toaszt volt ez és nem úgy volt elmondva, hogy meg valami közönséges dologra is gondolhattak volna. Ez a fiatal, tapasztalatlan, iskolaporos gyerek úgy a szívükbe markolt. Érezték, hogy bizony annak úgy kellene lenni, ahogyan ő kívánta, és tudták, hogy az bizony — lájaldom — nincszen úgy.

Hát a kinek nevével ez a szöp toaszt kapcsolódott, Esztko? Ott állt a poharas szekrény előtt, hallgatta a lelkes szöveket; az ő szívébe is bocsáptott az egyföltérés vilámfolyama; s az ég szívtől olyan lett az a szép szöke arcz, mint a koldú nap. Mikor

a toasztok vége volt, akkor a szemek telve voltak könnyekkel; kisétt, hogy senki meg ne lássa, mert azok a ragyogó könyök hálta többet talánának elárlni, mint a hazáját szerető honleány lelkesülését!

Az azzal körül egy időre megszaktadt a társalgás; mintha mindenkiem valami nagy gondja jutott volna eszébe. — Bizony volt is mindgyüknek! Hanem csak olyankor jutott eszükbe, mikor egy-egy ilyen iskolaporos gézenguznak néha a bortól, néha meg valami becsületesebb dologtól hevülve kedve kerekedett szöba hozni a hazát.

Nagy fellegek estingtek fejük felett; de már szeméik hozzá szöktak a borhoz. De mégis derengott minden fölül valami titokzatos viláosság; azt tudták: honnét jó; mitől van? Ez szoktaták lassan-lassan szeméiket a gyenge viláosságához, hogy meg ne vakuljanak, ha a nap újra felragyog. És minél jobban kezdtek a szemek felnylani a viláosságára, annál jobban borultak el néha-néha a homlokok. Mintha láthatlan szellem szállt volna mindenütt, és sugdostak volna kisérteties dolgokat a halandók fölébe; perze hogy ezt nem éreztette meg mindenki, csak egy-egy fölkent szellem; és ezek (itt-ott félhangosan, egyik-másik érthetöen) kezdtek mondogatni, hogy mit mondanak azok a bűvös szellemek, akik a kor méhében születtek.

Ezernyolczszáz negyvenhatot irtak. Azok a furcsa szellemek perze Oroszfalva fölé meg nem vették utjakat, lévön az a jó Istennek meghelesöen a háta mögött. Azután meg neimes Kákó Horváth János uram ki is kérte volna magának, hogy az ő curijába kisértetek járjanak.

Hanem úgy vélekedtek, hogy azok a kisértetek leginkább a betükből, a sorok közöl vigyorognak az emberre, s onnét babonásznak meg. Akkor azután Horváth János uram residentijája egyáltalán nem volt kitéve veszélynök, mert ott a „szök estendősvendö mondó” kalendáriumon és a szöltörös könyvön kívül más kisértés rögy nem létezett. Ezek meg igen jámbor, régi könyvek, a buták és sorok igen megvástak;

azokba bizony semmiféle szellem sem rejtezhetik, ha még olyan vékony is. A tiszteletes ur meg csak a „Mindentudások” könyvéből keresgélte ki azon szépcitatumokat, a mikon nagy vala az celasia öröme.

Mind csupa istenes, ártatlan könyvek tele hallgatag betükkel. Magyarazni ugyan lehet őket, hanem akkor se ért belöle más az ombor, mint a mi benne van.

No az Esztko az olvasott másajta könyveket; de hát leány; mit ért az abból, amit olvas? Tapasztalatlan leány, nem igen volt tovább Oroszfalvánál.

Pedig bizony, hogy ő az olvasottakból sokkal is többe megértött, s csak kimondani nem mert — eléggé bizonyítja, az a nagy lelkesültség, a melylyel Endre szöveit kisértö. De bármint rejtekékdött, titkolozott Esztko, Oroszfalva mégis csak tudta azt, a mit ő elhallgatott. Ide is eljött az a titkos szellem, az a kisértö lélek Endre uram képeben. Ő is egyike volt azon fölkenteknek, a kik megérték a korszelem szöveit, és tudták azt a bűvös igét, a mely képes a magyarnépet megrázni mint egy vihar, s tudták azt a szent, azt az imádott nevet, melynek emlitésénél föllángol a vér, Endre csak egyszerűen hazáját emlitte; s ime Oroszfalvának intelligentiája lidreznymás alatt van; hiába igyekszök szabadulni, olyan különös, olyan vézes gondolatok kergetödznek agyáikban; szinte félnek, hogy valaki felvashatja hemlokaikról.

A tiszteletes uram füle tövöt vakarja; és mert a fület vakarta, mindjárt eszébe jutott a bibliából és éppen János jelenésinek könyvéből, hogy: „a kinek füle vagyion, hallja: mi mond a lélek a gyülekesetnek: „A gyülekesetnek enni adok amaz erejtett manusból; és azok annak fejér köveket és a kövecskét tört nevet, melyet senki nem tud, hanem csak az, a ki azt elöveszi.”

Milyen ártatlan szövek ezek; eszébe se jutott volna ő tiszteletességének abból valami más is gondolni. És ime most elkezdött tüprekedni, hogyha minden gyülekeset így jár az olyan lelkes, hazafias beszödre,

mint ök és megértik, a kitöl hallják; há most minek lehetne értelmezni a mannat, a kövecskét és a kövecskét írott nevet?

— És a mikorion így gondolkoznék és mondogatná félhangosan, hogy „manna kövecske” hát csak valami titkos hang sugta neki: „szabadság foggyere!” — A tiszteletes uram megborzogott, oda kapott fülehez, hogy a titkos szömet megfogja; Endre barátunknak egy csomó haja maradt márkában.

Senkise vette észre más, csak az akkor belépö Esztko; és ez bámulit atyjának különös arczonásain, mintha valami megmagyarizhatlan varázserő föltölt volna azon szét, sokkal szöbb volt, sokkal ragyogóbb mint egyébbökr.

Az a manna az a kövecske!

Milyen pompásan megtanulta ez az Endre fü a szentirat. Csak két szöt hallott s már is tudta az egész részt.

Endre barátunk legelöbbs megunta a hosszas csendet, hallgatást, a minék hogy ő az oka, igen jó tudta. Helyre akarta hozni, s így kezdö Andódyhoz fordulva:

— Na Pali barátom, te papnak készülsz, hát mond meg: mien papol a pap?

— Hát kathedrán.

— De hogy Pali! A talpán.

Erre azután józút nevettek, s mintha valamennyinek lelkeöl valami nagy nehez kö gördült volna le. Hanem itt már kákó Horváth uram is beleszólt:

— Micsoda, hát talán te prókátornak készülsz Baudi? — kérdö fiat. — Elöbb nem úgy beszöltél, mintha valami nagy hajlandóságot éreznél fölebarátd nyuzására. Nagy kündelmeköl, martyr-ösököl szöltöttél; ebböl azt érttettem, hogy mindnyájunk öröme papnak készülsz és ökoskedel egykoron a mi ehsánk templomában mint az úrnak fölkentje.

— Most meg már talán prókátorságra készülsz. Már tudod fiam prókátör-martyrt még nem szölt a világ.

— Jól van apám! Eröl majd otthon szöljünk. Csak pár napom van már úgy is. Így nyugtató meg apját Endre. (Folytatás következik.)

mag, nemesebb iráy volna megho-
nosítható. Bizton állíthatom azt, hogy a
színházlátogató közönség nagyobb
része nem érzékelt a színháziadalom
nemesebb termékei iránt.

Az a vidéki színigazgató, aki
maga-magára utalva sokszor egy vá-
rosba jó s nem tudja milyen közön-
séggel áll szemközt első sorban sa-
ját maga és társulata megelhetősé-
géről gondoskodik. Azt kell rá mon-
danunk, hogy méltán, mert könnyen
meglehet hogy a legelső alkalom-
mal azt a veszteséget kell iparkod-
nia behozni, mit talán más város-
ban a közönség részvétele és közö-
nyje miatt szenvedett. Alig kárho-
zható ezért. Ha ennek folytán oly
darabokat adat elő, melyek a nagy
tömegnél tartalmuk, trágár irányuk
vagy a társadalom egyik-másik osztá-
lya iránt tartalmazó célzásai-
miatt vonzanak, az életfentartás szük-
ségének hódolt. Meglehet hogy ez-
zel üzletet csinál, veszteségeit helyre
üti, de hivatásának nem felel meg.

Hogy ezen segítve legyen, ha-
tóságainknak valamit tenni kellene.
A kevés vidéki állandó színházat ki-
véve, melyek azonban szintén inkább
tengenek, hazánk kevés városa van
abban a helyzetben, hogy állandó
színházat tartson. Ehez egészen más
mívelődési viszonyokra van szükség.

De a hatóságok a magyar szí-
népzetet, nemzeti szükségletnek te-
kintve, jelentékeny szolgáltatást tehet-
nének köznevelésünknél, ha a
megyei (illetve városi) költségbe
bizonyos összeget vennének fel ele-
gendő erővel rendelkező jóra való
szintársulatok bizonyos föltételek
alatt való subventionálására.

Ez által hármat lehetne elérni.
Elsőször azt, hogy a szintársu-
lat, legalább a legszükségesebbekről
biztosítva, nagyobb gondot fordít-
hatna a kintzött szindarabok előadá-
sára és ideje volna a közönségnek,
mely ha előintén idegenkednék tö-
megesen látogatni, pártfogását meg-
nyerni, s nem volna kénytelen, a
mint ez már megtörtént, a közönség
közönye elől idő előtt menekülni,
vesztéséget víve magával és adóssá-
got hagyva hátra, ami annyira nem
válik a szintársulat becsületére, hogy
emiaty gyakran elzárja maga elől a
visszatérhetést utját.

Másodsor egy jóra való és híva-
tásáért buzgó színigazgatónak lehe-
tővé tenni legalább a főzerepekre
nézve, néhány jelesebb tag szerződ-
tetését, ami által nemcsak a közön-
ség, hanem a színészet ügye maga
nyerne, jelentékeny befolyással lé-
vén e körülmény ámsorozat meg-
állítására is.

Harmadsor a szintársulat köl-
csön fejében egy színügyi bizottság-

nak ha nem is felügyelote, de ellen-
örködése mellett állapítaná meg já-
tkendőjét, a mely színügyi-bizottság-
nak volna gondja arra, hogy mind
a nemzetiség, mind a művészi szem-
pontjának, mind pedig a színpad no-
mesebb hivatásának az erkölcai fi-
nomdás tekintetében elég tételessék.

Az emberiség ideális céljait
nem szabad szemünk elől téveszto-
nünk soha, de ezek után teljes erő-
vel csak akkor törhetünk, ha gon-
dolkodásunk összenőtt hazafiasgunk-
kal, nemzetiségünkkel.

Az ugy megérdemli, hogy jobb-
jaink melegen érdeklődjenek, és fá-
radozzanak érte. — Nézzük már
most, hogy színügyünk emelkedésé-
ről mit várunk nemzetiségünk gyar-
apodására nézve.

Van valami igaz abban a mon-
dásban, hogy az ember ríkan be-
csüli meg azt, a minek birtokában van,
míg vagyódik utána, mikor
nincs s a legnagyobb áldozatokra
kész, míg birtokába keritheti. Ugy
látszik, hogy így vagyunk Magyar-
országon az alkotmányos élettel is;
a tapasztalatból legalább azt véljük,
következtetheti, hogy az alkotmány-
os élet öregbedésével egyaránt fog-
yott a nemzeti közérzet. Avagy
minden következményeivel igaz le-
gyen az, hogy a magyar népnek po-
litikai érzélete jóval magasabban áll,
mint közérzete, mely egyik
szükséges feltétele minden társadalmi
haladásnak? Akkor kétszeres köte-
lessége a társadalom jobbjainak,
azoknak, kik e közérzetet vagy köz-
szellem emelésére hivatvák, minden
eszközt megragadni, mely céljukat
előmozdítani képes. Ennek pedig ná-
lunk kiváló eszköze volna a színmű-
vészet — életre való befolyása kö-
vetkeztében. — A szinköltészet cse-
leköléses nyilatkozására hozza mind-
azon eszméket, melyek az ember lel-
két megragadni és foglalkoztatni ké-
pesek s a mennyiben e nyilatkozá-
sokban élet és költészet egymást
átszivárognak s élet és költészet
közösösen egymásba folynak, —
képző hatása különösen ott lesz ke-
resendő, ahol ez eszünk cselekvőle-
ges nyilatkozása nemzeti formákban
történik.

(Vége következik.)

Zalamogye

Törvényhatósági bizottságának Z. Egerszegen
1880. évi szept. hó 6-án s folytatva tartott
közgyűlése jegyzőkönyvéből.

7938.

ni. 1880.

A nagyméltóságú m. kir. belügyminis-
teriumnak f. évi június 28-án 29873. sz. a.
kelt leirata, melyben az 1879. évi XXXVII-ik

t. cikkben alapuló katonai beállítási pó-
tádra vonatkozólag alkotott törvényhatósági
szabályrendelet jóváhagyja. —

Végül.

Miután esszerint, a katonai beállítá-
sok terhének arányosabb megosztása céljá-
ból, az 1879. évi XXXVII-ik törv. cikk
alapján kivetendő megyei pótdadóról s annak
kezeléséről szóló szabályrendelet jóváhagy-
tatott: annak értelmében, Svasitits Bonó ali-
ispán ur; az 1880-ik év második felére fize-
tendő pótdád részletes kivétele alapjául azo-
gálendő s a kir. adófelügyelőség által ki-
állítandó hivatalos adókimutatás megszerze-
sére, a megyei számvivőség: az annak alap-
ján az egyes adónemekre eső pótdád össze-
geknek közösgenkénti kiszámítására s elő-
írására, ezen pótdád összegeknek a közö-
sgekkel a szolgabíró urak útján, s Nagy-
Kanizsa város tanácsával közvetlen mielőbb
leendő közlésére, és ugy a közösgenként
előírt, lerótt s netán hátralebékban maradt
pótdád összegek, valamint a katonai tartá-
sért kiutalványozott kártalanítási összegek
nyilvántartására, a közösi előjárások és
Nagy-Kanizsa város tanácsa pedig a megyei
számvivőség által közölt pótdádösszegeknek
egyenkénti azonnali kivétele s előírására,
nemkülönböztetve az egyenként előírt pótdá-
dokat, jelen határozat vételétől számítottan 30
nap alatt, egyszerre s okvetlen történendő
beszedésére, ugyazint a beszedett pénzek
a szolgabíró urak útján, illetve Nagy-Kani-
zsa város tanácsa részéről közvetlen a me-
gyei pénztárhoz szabályszerű ellennyújtás
mellett legkisebb késedelem nélkül történendő
betörlesztésére s az egyenként lerótt össze-
gek keltő nyilvántartására utasítottatik.

A szolgabíró urak feladatát középvér:
a közösgenként kivetett pótdád összegek be-
szedését, a velők közlésd s fentebb emli-
tett számvívői kimutatások alapján nyilván-
tartani, felügyelni, a közösgök által besze-
dett összegeknek szabályszerű ellennyújtás
melletti pontos beszolgáltatását teljesíteni, és
a kifizetendő kártalanítási összegekről, a sza-
bályrendelet 9-ik §-a értelmében elkészített
kimutatásokat, a megyei alispánjához kellő
időben bemutatni. Megjegyeztetik, hogy ugy
a beállítási megyei pótdád kivétele, va-
lamint a kártalanításul kifizetendő összegek
megállapítása, a szabályrendelet 1 pontja ér-
telmében, folyó 1880-ik évi július hó 1-ő
napjától veendő kezdetét.

Végre a szabályrendelet 10-ik szak-
száhhoz képest, a megyei főpénztárnok ur
szintén felhivatik: hogy a katonai beállítá-
solási alapról, külön rendszeres számadást
vezessen.

Miről e határozat, kellő számú példá-
nyokban kinyomtatván, Svasitits Bonó ali-
ispán, Skublics Zsigmond főpénztárnok, Csú-
kelter József főszámvívő és a járási szolga-
bíró uraknak, ugyazint Nagy-Kanizsa város
tanácsának s minden e megyebeli közösi
előjáróságának kiadatni rendeltetik. —

0460.

ni. 1880.

A nagyméltóságú m. kir. pénzügy-
ministeriumnak folyó évi július hó 30-án kelt
4100. sz. leirata, a földadó katasterre vo-
natkozólag.

Végül.

A ministeri leirat jelen határozat ki-
séréteiben, oly utasítással adatik ki a já-
rási becselő bizottságnak: hogy annak cél-
szertű fogantatására iránt azonnali tanácsko-
ván s megállapodván, a szükséges te-
dőkre nézve, a közösi katasteri bizottsá-
gokat, késedelem nélkül kellően utasítsák,
és azokat folyton ellenőrizzék.

Tekintve tovább, hogy a gazdák köz-
ségre nagy fontosságú földadó szabályozás
feladata, t. i. a földadó arányos felosztása,
helyesen és lehető gyorsasággal csak akkor
oldható meg, ha az annak végrehajtására
hivatott közösi bizottságok részben rész-
sítottok; ennél fogva az e megyebeli köz-
ösi előjáróságoknak szigorú köteletségévé
tétetik; hogy a katasteri közösi bizottságok
által hozott intézkedéseknek rögtön meg-
feleljenek, különösen a becselőbizottságok által
előre kintzott s tudomásukra hozott határ-
napokat kellőg közhírré tegyék, a bizot-
ságot idejében értesítsék, a becselőbizottságok
részére rendezendő időre kellő iródi helyiségről
gondoskodjanak, a szükséges és pedig oly
bírtok bementő, a ki a határt kölfökében
ismeri, valamint azon kocsi, mely a becselő
bizottság határán belül fuvarozandja,
az általa kintzott órára pontosan kiállítsák,
és a közösi földadó bizottságnak legalább
néhány tagját a munkához naponta kirende-
ljék, s járási szolgabíró urak feladatát ké-
pezvén, mindezek pontos fogantatására fe-
lett folytonos s szigorú ellenőrködést gyá-
korolni. —

Mivel pedig a közgyűlésben felhoz-
tak szerint többször előfordult azon eset,
hogy a járási földadó bizottságoknak időköz-
ben választott a tényleg működött tagjai na-
pidijait, a kir. katasteri igazgatóság nem
utalványozta azért, mert az illető járási bi-
zottsági tagok megválasztásáról nem érte-
sítették: ennél fogva ily eseteknek jövőbeni
elhárítása céljából, nemcsak az ezentúl vá-
lasztandó járási földadó szabályozási bizot-
sági tagok neveinek a kir. katasteri igaz-
gatósággal esetről esetről azonnal leendő köz-
lése, hanem az e megyebeli bírtokbizottságok
jelenlegi tagjainak teljes névsora, az említett
igazgatóságnak megküldeteni rendeltetik.

Miről e határozat Svasitits Bonó ali-
ispán urnak, továbbá a járási szolgabíró urak-
nak s Nagy-Kanizsa város tanácsának, ugy-
azint minden e megyebeli közösi előjáró-
ságnak kiadatni. — Kmf.

Kiadta: Gössény László s. k.
főjegyző.

Helyi és megyei hírek.

— A következő sorokat vetjük:
Tisztelt szerkesztő ur! Engedje meg, hogy
becses lapja útján egy kedves kötelességem-
nek tehessen eleget, melylyel Berzenze köz-
sége lelkes lakói, és különösen gyengéd é-
szelmű nőinek tartozom!

Midőn a n. kanizsai két zászlóalj szept.
hava 2-án a pécsi tábora menett és a nagy
hőség, meg az erős menetelés tikkasztó hatása
alatt Berzenzére ért, bent a közösgben öt
honvéd — a két zászlóaljtot — alétan dönt
ki a sorból. A kőzallat lévő ádító gyógy-
szerek alkalmaztattak bár, de legübb erod-
ménynyel nyujtattak az alót legényeknek

A tanár és védencei.

Regény.

Ira: Flygare-Carlén Emilia.

Fordította:

FRIEDMANN ALAJOS.

XII.

Az idegen. — A tanácsosné zavara.
Tanácsos stb.

(Folytatás)

„Még nem tudom, mit akarok”, szolt a
tanácsosné mesterkelt közönyvel. Pillá-
nára kimegyek, és azután rendelkezni fogok.
De ezen pillanat, mely alatt a látzat-
ért öve maradt, majdnem elviselhetlen volt.
„Mily fárasztók a háztartás gondjai”, szolt
színtelt roskedvvel, mivel tovább nem birt
a pamlagon megmaradni, csak ugy égett az
alatta a szó teljes értelmében. Sietve átment
Berné asszony szobájára, karszékre veté
magát és buzgalommal kiáltá: „Nos, mit
hozt ottanát el Lujza?”

„Igen, a következőt tudjuk meg”, szolt
Berné asszony, miközben katonás állásba
helyezte magát a tanácsosné előtt. „Elsőször,
hogy azon ur Dániából jó; másodsor, hogy
Stockholmba szándékozik utazni; harmadsor,
hogy rendkívül gazdagnak kell lennie; ne-
gyedsor, hogy övegy; és ötödsor, utójára
és mi a legfontosabb, hogy kérdezte, távol
lakik-e a vendéglől Viden tanácsos és mi-
dőn azt felelték rá, hogy az átlépésben levő
ház azé, annyit mondott, hogy „szép, szép”
szavak örökre tekintett és mondá: „ma este
már későn lesd”. Nevét Lujza nem birta
jól felfogni; el is feledte azt este, más
körülmények utáni tudakozásánál. De mit
mond mindelőbb magyasszonyom?”

„Valóban igen különös”, szolt a tanácsosné
gondolatokba merülve. „Legelőször
is, midőn az embert megpillantam, azonnal
összelejtett azon ember, kint Berné ass-
zony már régen kártyából megjósolt. Iste-
nem, uram! mily csodálatos! Ósádag, elő-

kelt, övegy, hm, hm! — Viden tanácsos
után kérdezősködött? — Igen, igen, itt va-
lami fontos dolog rejlik! és holnap bizonyo-
san eljűn, — tudja-e Berné asszony, hogy
a kapitány elkezd nem tetszeni? En azt
lánnám, ez ember nem becsületes. Ezt Vi-
dennek is már az első pillanatban megmond-
tam; de mikor mondatnak maguknak a férfiak.
Röviden, Ling és Rőssa nem illenek
egyúszóhoz. De az ég szerelméért, honnan
vegyünk most nyakra-főre losztrigát és ten-
geri rákot? A legrosszabb azonban, hogy
nem adhatok jelt Vidennek e látogatásról,
mert akkor megtudná, hogyan jöttünk ny-
mára és ezt nem szeretném. — Dem is szük-
ség, hogy tudjon valamit róla. — Hadd lás-
suk, hisz van elég nyul és nyirfajd. Való-
ban hozantok, hogy az utolsó fajtákat va-
sárnap felhasználjuk. Ugy páczoljon sonkát,
Berné asszony, azon esetre, ha hosszabb
ideig itt tartózkodunk. Holnap ezt azonban
még nem használhatjuk, ennél fogva másról
kell gondoskodni; mert bizonyos, hogy őre-
gen meglivja ebédre, ha délelőt látogatást
tesz nálunk.

E fontos tárgy, mely a tanácsosné és
gazdaasszonya között imént tárgyalatott,
legalább is két óráig volt igénybe, annélkül,
hogy megállapodásra jutottak volna; végre
Berné asszony elment, a családát moz-
gástba hozandó. A tanácsosné is a régen to-
rített theaszathoz ült; de képezelte telje-
sen elfoglaltak lévén; és majdnem először
történt életében, hogy egyetlen tárgy által
annyira lebilincseltegett figyelme, hogy min-
den külső körülményt elfeledve, zavarában
vizeit és tejjét öltött össze, oly ártatlanul,
mint egy tízenhét éves leány, kinek első
udvarlója vagy kérője után jár az esze.
Midőn a család másnap reggel félkilenc
órákor a reggelinél ült, Larsohn lépett be,
látogatójeget adva át urának, és kérde-
sét, mikor teheti tiszteletét azon ur, kinek a
neve a jegyre van írva. Az inas azután az
asztalra tette a látogatójeget és visszahu-
zódt, hogy gazdájra válassza a bejárás.
A tanácsos felvette a jegyet és megöröltet
gyenge szemeit, hogy a még nem teljesen

világos nappal a finom betűket elolvassa. —
Rögtön hamuszürke lőn arca, ajkai vonag-
lottak és egész bűszke lénye a legelső je-
lentéktelenségéig roskadt össze. Azonban ma-
gához tért azon tudat, hogy inasa jelen
van és így imént érzelmeim némiképp ural-
kodva, erőltetett tekintéllyel, mely éppen
nem illett megrendült kedélyállapotához —
mondá: „A legnagyobb örömmel fogadom
Gárbén nagykereskedőt a nap bármely sza-
kában.”

Mihelyt Larsohn az ajtót betevé, a
tanácsos felkelt és intett nejeének, hogy kö-
vesse. Midőn az ajtó mögött voltak, Rőssa-
hoz fordulva, mondá: „Öltözködjél át gyor-
san, nyisd fel a nagy fogadótermet és új-
le a kék szobában”. — Rőssa az engedel-
messég jeléül némán meghajolt; de fájda-
lummal gondolt a szegény Nándorra, ki ha-
lálós félelem közt ment haza és a tanárnál
való fátóadásainak eredményét várja. — A
legnagyobb sietségben irt neki pár sort, mely-
ben értesíti, hogy egy idegen érkezése gá-
tolja délelőt látogatást tenni. És ha előre
nem látható akadály nem jó közebe, minden-
esetre meglátogatja esetelő a tanárt és min-
den lehető el fog érdekben követni. Mi-
után a levélkét elküldötte volt, szobájára ment,
hogy atyjá parancsa szerint válogatást reg-
geli toilletlen jelenhessen meg.

Akközben a tanácsosné erősen dobogó
szívrrel követte, sápadt, képéből kikelt féj-
jét, annak szobájára. Miután mindkettőn be-
léptek és a nagykereskedő maga után be-
szárt az ajtót, — majdnem elhaló hangon
mondá: Brigitta Mária, tönkre vagyok téve!
Ej vagyok veszte! — teljesen végem van!
Eg és pokol! látom mint áll a dolog — in-
tést kapott, — az őrdög vigye a tükös ér-
tésoket! — eléggé szorult helyzetben volt-
tam annélkül is! Az egyetlen szalmaszál,
melyhos kapaszokotam, e házánál való hite-
lem volt. Most mindennek vége, Gárbén rop-
pant adósséglekét bír tőlem; mert az utóbbi
tíz év óta nagyméltósi fizeti öszekötöttesben
voltunk. — És ha most, min nem kételke-
dem, az a szándéka, hogy az ügyet tisztá-
va az adósségleket be kell váltanom, ugy tel-

jesen tönkre vagyok téve, és soba sem emel-
hetem föl többé fejemet, hanem csufja leszek
és egész serognek, mely azelőtt a hatalmat
becsülte bennem. Oh én szerencsétlen, tönk-
rejutott ember! — És a bűszke nagyke-
reskedő kezeit túrdelé és jajgatva dönt a
pamlagra.

„Az Istenért kedves Widen, légy nyu-
godt”, kérte megindulva a tanácsosné. „Ke-
ressünk valamely módot, mi által az első
vihart elháríthatjuk; mert a valódi körü-
lmény nyomást nem szabad feltüntetni. Emlé-
kezzél vissza őregeim azon utmutatásokra,
melyeket Rőssa eljegyzése előtt adtal nekem,
midőn először felderítőt szorult anyagi hely-
zetünket. Uralkodj magadon, légy gondatlan
és szabad lényedben, és áltassuk el hiszele-
sek és lakomák által, hogy egyhamar ne
legyen alkalma jövetelének valódi okára
gondolni. Oly sokféle szellemi agyamban.
Azt hallottam, hogy övegy. Oh, kedves Wi-
den, ha csak azavaimra hallgatnál volna. —
Sohaem pártoltam a Ling kapitánynyal
való házasságot.

Erre talán emlékezni fogsz. Ki tudja,
mint fejlődhetik ez? — Rőssa bájos; kevés
férfi látta anélkül, hogy ne tetszett volna.
Gondold.

Igen, gondold, a véss elmulik.
Ha holnap a világegyetemünk elpusz-
tul!” szaktá őt félbe bocsuzan a tanácsos.
„Ti nők még is késsen vagytok mindenkor
tervetek koholni.”
„Nem-e kötelességünk így tenni, ked-
ves Widen?” válaszolt a tanácsosné alázato-
san; mert becsületére legyen mondva, Wi-
den jó, értelmes nő volt. — Nem-e kö-
telességünk az, ha azt véljük, hogy férje-
inknek ezáltal segíthetünk? De ha jobb ter-
ved van, úgy — azonfelül hallottam, hogy
Gárbén a fővárosba szándékozik utazni.”
„Hm, hm!” szolt a tanácsos és föl és
alá kezd el sétálni a szobában. „Brigitta Má-
ria, kincsem, elhissem hogy jó a szándékok,
és ha kissé gondolkodom a mondottak fe-
lől, úgy azt látalom, hogy a földelgban nem
éppen oly dőre. Engedje az Isten, hogy es-
közöt találjunk az első vihar elhárítására!

Amek meg levele és fokotékák ádagok; mé-
lyek a borzencsai nők a legnagyobb ké-
széggel hoztak elő orvosi tanács folytán és
nem késtok a szükséges ápolásban részesi-
teni a legényseget! A jötteti har damagában
hordja jutalmát, mégis kötelesség mulsatvá-
nak tartanám a borzencsai emberbarát ma-
gyai veséletét egyonhalgatni! Fogadják tehát
nyilvános köszönetemet, melylyel vagyok
tisztelöljük!

N. Kanizsán 1880 okt. 9-én.

Dr. Tomcsányi Imre,
m. kir. honvéd orvostanár.

— A nagy-kanizsai társaság új
választmányja — hétfőn este 6 órákor tar-
totta első ülését. Az ülés folyó ügyei ke-
képezik e rövid értesítés tárgyát, de az el-
nök Dr. Laky Kristóf urnak megnyitót szo-
vaiban, melyekben első sorban melegen üd-
vözölte a majdnem teljes számban megjele-
nő választmányi tagokat — volt egy figyelem-
re méltó nyilatkozat is, melyet már azért is
szükséges a nyilvános felémelés tárgyá-
vá tenni, nehogy a közsá hír kapja szárnya s
felolvasó keserűséget okozzon azok között,
a kiknek inkább oka van, hogy egymással meg-
férjenek s pangó társadalmi életünk élénk-
tételén közös erővel fáradozzanak. Az elnök
rövid megnyitót szavaiban utal azokra a
akadályokra, melyekkel a társaságnak cél-
jai megtestesítésénél megküzdenni kellett, s
felemlíti, hogy a körnek ellenségei külön-
sen két váddal illetik ezt. Az egyik az, hogy
a kör aristokratikus, s másik pedig az, hogy
germanizál. Mind a két váddal méltatlanul
illetik a kört. Kanizsán nincs aristokratikus,
s aki magát itt annak tartaná, bizonyosan
nevetésessé tenné magát. A körnek célja
az, hogy a művelt elemeket magában egye-
sítse; ennek a céljának megfelelt eddig is,
és aristokratikus hajlamokat nem fedezte
tet fel benne senki, ha csak valaki erő-
szakosan le nem akarja nyomni viszonyait
két Piripecsáig. Mert aristokratiáról abban
a gnyos, kisvárosi alakban csak Piripecsán
lehet szó, ahol a postamester, az adószedő,
meg egy kiszolgált strázsamester képeznek
egy külön kaszort, mert van mire büszké-
kedni. Egy oly egyesülethen, mint a kör,
minden művelt ember igényt tarthat arra
a tiszteletre, és részeseit is benne, a mely ő
megilleti, ha alapszabályainak aláveti magát.
A második vád nevetésessé volt mellett
meg rosszkaratú is, mert nemzetien érzé-
lettel gyanúsít oly férfiakat, kiknek hazafi-
azérléséhez gyanu nem fér. Igaz, hogy ék-
telen kurjongatásokat nem hall az ember a
körben, de ennek nincs is köze a hazafi-
zéhoz, mely egyenként nyilatkozik a
magyar könyv- és lapirodalom pártolásában,
a magyar felolvasásokban és más egyebek-
ben. Az ilyen vádakot jó előbb megfontol-
niellett szárnra bocsátatnak. A kör fenn-
állása óta magyar volt, s a magyarorszá-
ban nem kevés érdemeket is szerzett, s te-
hát a germanizálás vádjával illetni, nem
illemos dolog s nem is nagy virtus; külön-
sen olyan időben, mikor a legistább ér-
szelmű hazafiak is könnyen magukra vonják
egy szóval a hazafiatlanság vádját, ha az
szó bizonyos füleknél nem tetszik. — Amió-
ta a kör, mint társaságunk egyik főtevénye,
még azoktól is, kik nem barátjai, elvárhat-
ja a méltányos megítélést és jó szándékainak
elismerését, mert nem engedje meg, hogy mint
oldott kéve széthulljanak a társadalom azon
elemei, melyek egymásra vannak utalva,
melynek együtt tartása teremthet valant
idővel még ott is, ahol most semmi sincs. —
Bizony, bizony ne növegjük bajainkat még
ilyen dolgokkal is.

(Folyt. köv.)

Társasági közgyűlés. A n. kanizsai társaság a hó 10-én tartotta meg közgyűlését, melyen a választások is megváltak a következő eredményekkel:

Elnökök: Dr. Laky Kristóf, alelnökök: dr. Horváth Ferenc, titkárság: Varga Lajos, ügyességi: Lengyel Lajos, könyvtárosok: dr. Szukics Nándor, pénztárosok: Erdődy Lajos, házvezető: Barabás Béla. Választmányi tagokká: Somich Lőrinc, Hauser János, Wachtel Zsigmond, Gyula János, Wagner Károly, Guttmann Henrik, Lovák Zolt. Uj. Fosselhefer József. Pótlagokká: Tomassics Pál, Ebenspanger Lipót.

Ugyan a közgyűlés által vizsgalendő bizottsági tagokká megválasztottak: Bánó Imre, Csécsák József, Ebenspanger Leo, Fábianics Károly, Guttmann László, Hámy Elek, gr. Hugonay Kálmán, Kulcs Géza, Lengyel Lajos, Lovák Zolt, Oszterlauer László, dr. Ruszt Hugo, Tóttósy Béla, Vöber Károly, dr. Weisz Zsigmond.

Speciális változások az egyház-megyeiben. Bolhár László lengyelül-író piobáns a kaposvári egyházközség aleposztója kinevezett. Boór Antal tapanonyi káplán Hestere, Juk József kis-görbői káplán Kis-Komáromba, Havassy József barcsi káplán Kis-Görbőre, Orbán Endre mura-keresztúri káplán Barcsra segédlelkészi minőségben áthelyeztetett.

Szűrés. Kedden, okt. 5-én. Mészáros Lajos jutalmát. „A betyár kenője.” A népszimlének hatása jeleneteket mutat, melyeket a szereplők, kik közül a jutalmazott, Bácsné, Veres Sándort és Kőnczöl Lujzát különösen kiemeljük, kik szerepeiket díszletreméltó buzgalommal és vérszemmel emelnek. Kőnczöl Lujza Orzai szerepében sok drámai erőt tanúsított. Közönség nagyon is közép számmal volt jelen.

Szerdén, okt. 6-án. „Nivius,” francia boház. — Az előadás mindvégig élénk és ügyes volt. Kiemelendő Bácsné discret játékért, Ferenczy, ki a szintársulatnak igen tehetséges és sokoldalú tagja. Közönség kevés.

(Sz.) Csütörtökön, okt. 7-én szüret hozták Cséprethy Ferencz: „A sárka cáikó” című 3 felvonásos eredeti népszimléjét Bácsné L. Laura jutalomjátékául. A darab elé várakozással néző közönség megelégedéssel távozott, mert színészek általában teljes odaadással játszottak. Bácsné (Erzike) színpadi játékáért, Veres Sándor (Laci) énekeért megérdemelte a nyert tapost és kihívást. Ferenczy (Csorba Márton) és Haray Sándor (Bakaj András) kritikusi és szerző által homályban hagyott jellemzésében kitűnően oldották meg feladatukat. Közönség nagy számban.

Vasárnap, okt. 10-én. A balatoni halászlégyűlés. A darab szerzője homo novus, a kinek a színpad titkaiból még sokat kell elismenie, hogy jó darabot írjon. Vasárnap darabnak azonban megjárja. Az előadás jó volt, közönség azonban a vasárnap daczára nem nagyon sok.

Hétfő, okt. 11-én. „A cornuilleti harangok.” — E kedves zenéjű operettet színeink most másodszor adják. — Bácsné, Tatay Eugénia és Veres Sándor éneke és játéka elismerésre méltó; ugyanezt azonban ez alkalommal nem mondhatjuk a karra is, melynek egyes részletei nem sikerültek. Közönség bizony még mindig középszámmal.

Rejtélyes gyilkosság. Gécsék Antal, udvarnok, iktetőgép, Chimirányi Boldizsár nagy-kanizsai lakos kocsija hó 8-án reggel a Chimirányi istállójától (ennek háta mögött) mintegy 15-20 lépésnyire levő nagy dióta alatt, egész vértócsában, meggyilkolva találtatott. — Gécsék löfögyver által mult ki. A jobb szemből felső harmadába — előlről — két lövést kapott, mint igaz az, hogy egy közből való fojtás a halott mellett egy lépésnyire, a másik pedig testében megfájtatott. — Az ejtett seb tojásnagyságra, a körülötte 15 borsó nagyságra lött sebek vannak. — A csomócsont eltört, s az ütér megromosult, s így vérszertés következében mult ki. — A gatyánján támadt tojásnagyságra rész széle megporokodott, miből világos, hogy a lövés közelről történt. — A meggyilkolt mellett egy három águ vasvilla, s tőle mintegy 50 lépésnyire a szántóföldön egy ponyva találtatott. — Hogy ki követte el ezen borziasztó gyilkosságot, s mi okból követte az el (boszúból, haragból, szerelemféltésből, vagy hogy lopni akartak a házánál, de a meggyilkolt által rajta kaptak) — daczára az azonnal megindított legelőnyesebb elnyomozásnak: eddig még nem sikerült kipuhatolni. — Legvalószínűbb, hogy a meggyilkolt tolvajokat gyanítva, ment ki az istállóból vasvillával (hajdon fével, ingben, gatyában, s moztaláb), s üldözöbe vette azokat, de kik által az istállóhoz mintegy 15-20 lépésnyire levő nagy dióta alatt agyonlövették. — Megemlítendő azonban, hogy sem a meggyilkolt, sem gazdájától ezen éjjel semmi sem lopott el. — Gécsék egy óráig küzdött feküdt az istállóban; ez azonban kinek leggyömböttebb kellene tudni az esetről, kihallgatván, azt állítja hogy 5 nevezett nap éjjelen lövést nem hallott, s G. meggyilkolásától semmit sem tud; s mi nagy valószínűséggel, mert a lövésök egészen a boronás istálló háta mögött történtek s ott vákondás, lármának és segéykialításoknak is kellett lenni, (mert a meggyilkolt nem halt meg mindjárt) mely közeli zaj hogy fel nem ébredtettsé volna az óráig küzdött, nagyon valószínűtlen. A házbelső közeli mindössze Chimirányi uról tud annyit, hogy I. hó 7-én éjjel 10-11 óra között házuk közelében két, egyenként igen gyorsan eldördülő lövést hallott; ezen lövésök azonban neki nem tűntek fel azért, mert — úgymond — a vidéken gyakran szoktak vadászni, s azt gondolva, hogy most is vadra löttek, s ez okból nem is ment ki a szobából. — Ha a tolvajok csak rejtélyes gyilkosságnál kinyomoztatnak; tudatni fogjuk olvasóinkkal.

A magyar iparnak derék munkása gr. Zichy Jenő a „Sávir és Vidék” című lapban az ipar érdekében cikket írt e cím alatt: „A korunyai mostoha gyermeke.” Felvilágosítást kószolják a következők passzus: A midőn a magyar királyi államasvatok szerveződése buccács alá vették, azon érte hangulyoztuk leginkább, hogy azon szervezetben sem a mezőgazdaság, sem a kereskedelem, sem az ipar érdekei kellőleg képviselve nincsenek. Az új igazgatótanácsnak bekövetkezett kinevezése folytán abban két nagybirtokos, a kereskedelemnek két képviselője nyert helyet és a hangulyozott követelményeknek megengedményt tette: t. i. az igazgató tanácsnak elnökeként nem fog kettős állomást elfoglalni, mert lemondva ministortanácsosi működéséről a közérdeki ministortanácban, mint ministortanácsos azon ténykedésnek szentelendő amelyet tőle állása magy. kir. államasvatok igazgató tanácsában követel. Azonban hol maradt az ipar képviselője? Ez a kormányának örökös mostoha gyermeke! Talán a magy. kir. kormány a költőddel szemben magyar hazánkat úgy akarja felintetni, mint a melynek ipara egyáltalában nincsen, hogy csupán csak a földművelő állam vagyunk és kereskedelmünk csak a nyersterményekre terjed ki? Vagy talán egyáltalán nem akarják a misera plebs contribuens jogos követelményeit figyelemre méltatni, s tüntetnek a mellett, hogy a közvéleményt éppen semmibe nem veszik? Alkotmányos államban a közvéleménynek, mely ez érdeken osztatlanul melletünk nyilvánul, okvetlenül döntőbnek kellene lenni, — mint egy autokratikus miniszter vagy államtitkár véleményének. A megengedményt ismétlik azon elcsépett phrázist, hogy Magyarország ipara nincs és akkor minek annak, a mi nincs, képviselőt. Mi azonban azt kérdezzük: hol keletkezett a modern malomipar és honnan származott ki reformálólag az egész világpiacra? A mi tudunkkal Budapest és az talán még Magyarországon van? Az pedig, hogy vas- és gépiparunk a külföld előtt nemcsak nem hátrál meg, de véle igen is versenyképes, sőt némely speciális cikkekben a verseny téren teljes győzelmet aratott, bizonyítják a legutóbbi párisi, cincinnati, melbourni stb. kiállításokon aratott kitüntetések. Mindkettő általi segély nélkül jóformán saját erejéből keletkezett és fejlődött. Oroszország, a mely a géprezeket nagy mérvben vásárolja, valóban a magyar ipar fejlesztésére és gyarapítására többlet tett, mint a magyar kormány. Ez ugyan szégyenletes dolog, de azért mégis így van! sat.

Avagy talán az iparosok között nem találkoznak az egyének, kik képességek és jellemöknek fogva e magy. kir. állam vaspályák igazgatótanácsában helyet foglalhatnának? Vagy talán attól félnek a közérdeki miniszterium azon férfiai, akik oly nagy szerepet kellő minőségük technikai oldalát választani fölállítani, hogy az alkalmaszandó, a hivatalos bűvkörön kívül szakferiának, a hivatalos lepel mögött hibát derítenének papfénnyre? Minhoz pedig az ipar téren elég szakferiaink vannak: a következtetés ezen utóbbi fekvésre utal bennünket. Mi nem kérünk, mi nem ködölünk, hanem a magyar ipar érdekében követeljük. Sz. Felhívár, szept. 30. 1880. Gr. Zichy Jenő.

„Állatrendőrök a gazdaságban” című művecské küldetett be hozzáruk, mely a „gazdálkodó közönségnek” van ajánlja, hogy olvassa tanuljon a természeti jelenségekre figyelni, rajtuk gondolni és belőlük okulni. A munka hasznos szembeszköz. Reméli lehet, hogy a megyei, városi, községi és iskolai hatóságok, a gazdasági egyletek, a népevelők és különösen a földbirtokos urak a terjesztést lehetőleg támogatni fogják, annyal inkább, hogy ára — nagyobb mérvű terjedés lehetővé czéljából — rendkívül csekély, úgy hogy egyletek és hatóságok ingyen is oszthatják szét a szegényebb nép körében. Ára 32 oldalos művecskének: százával 4 frt, ezrével 30 frt. Megrendelhető készpénzzel vagy utánvétellel ily cím alatt: — Mátyás Aradon.

Pestalozzi válogatott paedagogiai munkáiból Zsengőri Samu fordítása és kiadásában megjelent a VIII. füzet. Egy füzet ára 50 kr. Ajánljuk e munkát tanítók és tanügy iránt érdeklődők különös figyelmébe.

Beküldetett. Mint értesülünk, utóbbi időben biztosítási ügyünkök vergődnek a vidéken, kik az általuk szolgált intézetek akarata ellenére, saját készített hirlap-cikkek, pamphleták által iparkodnak régi és új hirben álló intézetek mint például a „Gresham” üzleteit befolyásolni. A közönséget övezük ezen egyének garázdálkodásaitól.

Uj zeneművek. Táboraszy és Parsch zeneműkereskedésében megjelentek: Rudolf csárdás és Stefánia csárdás. Rudolf trónörökös és Stefánia kir. hercegnő 3 fensége kézfogójának emlékére. Mind a kettőt zongorára szerző Rácz Pál. Ára egyének-egyen 1 frt. Ez azon két csárdás, melyet szerző saját zenekarával a közelmúlt napokban 5 felcsége a királyné előtt Gödöllőn előadott, s az első díszpéldányokért 5 felségétől 10 arany jutalmat kapott.

Az „Apollo” zenemű folyóiratóból, mely Dr. Fellgy Viktor szerkesztése és kiadásában jelenik meg — beküldetett hozzáruk a szept. havi füzet, a következő érdekes tartalommal: 1. Salompola Hölcz Lőrinczről. 2. Virágok és tövisek, Heller Istvánról. 3. Lengyel tánc gr. Oginsky Mihálytól. 4. Pótlag-dalok Kapi Gyulától. Egyes szám ára 1 forint.

Előfizetési felhívás Vajda János összes költeményeire. Aigner Lajos könyvtáras ut vállalkozott összes költeményeim kiadására. Nem mulasztatom el kijelenteni, hogy fanforogó irodalmi viszonyaink között ezt oly vállalkozásnak tartom, melyben a hazafi ágyszeretete magasan emelkedett az

általom beismártása föl, és a mely onnifogva megérdemlendő, hogy mely viszonyaira találjon a közönség részéről, annál inkább, mivel szokatlanból jelenleg is mai napig szemben azon, már-már fagypontra süllyedt közönséggel, melyet a közönség, kiváltkép a költészet és termékei iránt, ez a téren őt ért szakadatlan csodálások után, újabb időben tanúsít. A körülmény, mely szerint versőirő működésim iránt az önálló ítélet olvasóközönség, az elismerés övékedésének egyre sürőbb jeleivel találkozom; hiszem engedni, hogy a közönség nem sorol azon iók közé, a kik lehangolli csodálatot okozták, s nem fog engemet büntetni mások visszaéléséről, melyek következményei talán épen ránnéve voltak súlyosabbak. Ennélfogva legyen szabad remélnem, hogy a n. é. közönség nem vonandja meg azies támogatását a jelen vállalkozástól sem, annál kevésbé, mert mint mindig, gondom volt ezuttal is, hogy az előfizető közönség, legalább anyagi tekintetben, a közzétart részesedő ne tegyen. A megrendelések nagyobb száma érdekében is kívánatos ugyan, de a mű megjelenése előtti egyáltalán nincsi föltételezo. Összes költeményim már szept. alatt vannak s a kitéstől időre okvetlen meg fognak jelenni. Budapest, 1880. szept. végén.

Vajda János.

Vajda János összes költeményei díszosan kiállítva, két, egyenként 20-40 ivyű kötetben, szerzőknek legújabb, legkülföldtebb levél szerinti fénynyomatú arcképével, és pedig az első — lyrai — rész novemberben, a második — elbeszélő — rész, decemberben fognak megjelenni és a t. e. előfizetőknök megkötülteni. *Előfizetési ára a két kötetnek fizető 4 frt, díszes kötetben 6 frt, mely összeg az első kötet átvételkor utánvételel melletti is lefizethető. 10 előfizető után tisztelet példány jár. Az ívetek és pénzeket f. ó. okt. végéig kérem beküldeni.* Később érkező megrendelések csak felomelt bolti áron teljesíthetők. *Vajda János művei nem szorulnak hosszúság dicsegetésre.* Előfizetési iróit és emelkedettebb ízlésű olvasóközönséget közöl sorolják. Bármily annyurak legyenek is könyvtárai viszonyai, szerkesztésnek érzem magamat, hogy kiadásukra vállalkozhattam. Budapest, Váci-utca 1. Aigner-Lajos kiadó.

Rövid hírek. A montenegrói kormány kintatította a Montenegroban tartózkodó keresztény albán kónsokdoct, s kényszerítette őket, hogy roppant vaszteséggel adják el árúikat. A montenegrói kormány erre lefogálta az eladásból befolyt összegzeket. A kintatított a vagyunkból megfosztott albánok közül sokan Skutariba érkeztek. — Egy Newyorkba érkezett bárka tulajdonosa jelenti, hogy a kikötőtől két napi távolságra találkozott egy „Gladiator” nevű angol hajóval, mely létszám szerencsétlenül járt. Után egyen kiküldtek egy csónakot, hogy elűljósse. De ez a hajón levő oszláknak indult holtestek miatt kénytelen volt visszatérni; egy mütöz holtestet láttak, valószínűleg a többi is ott van. — A dembruwari bányában, mely Renard gróf tulajdonosa pár nap előtt nagy szerencsétlenül történt. A víz behatolt a bányába s az ott dolgozó 54 bányász közül csak ötöt mentettek meg, 49 munkás valószínűleg a vízbe fullt. — Egy Burghardt nevű 30 éves, foglalkozás nélkül egy-én Hittmann levélhordó gyilkolta meg Bécs egyik Hotel garnijében, cyanidával mérgezván meg azt. A gyilkos terve, hogy a pénzesleveleket birtokába ejtse, nem sikerült. A tettes az Union szállóházban szintén megmérgezte magát. — Petyóffy szülőházát Kis-Kőrösn f. hó 17-én vasárnap veszi át az irók és művészek társaságának bizottsága. A ház közadakozásból vásároltatott 800 frtért egy órág házaspártól, ki holtig a házban lakhat, a rá felügyelni tartozik. Az átvételről Jókai Mór, Szana Tamás, Komócsy József és Teleki Miklós bizattak meg. Jókai Mór beszédet fog tartani, Komócsy pedig alkalmi költeményt fog szavalni. — Ben szobrárt Marosvásárhelyen telepezik. Marosvásárhely közönsége gyönyörű díszfakoszorút készítettett ez alkalomra.

Vegyes közlemények.

Széna-e vagy szalma. Mikes János gróf elhalálozása alkalmából számos adomát ujt meg, melyek az olhnytnak Deák Ferenczhez való benső baráti viszonyára vonatkoznak. A sok közül hadd álljon itt a következő: Deák Ferencz utolsó életéveiben jószámszerleg érezte, hogy ő hamarabb hagyja itt e siralomvilágot s ezen előzérteknök tyakorta adott kifejezést hü barátja előtt, ki ezen „bogarát” — mint azt nevezte — mindig azszál-lygyekozott elűni, hogy hát ő az idősebb s így neki dukál majd előbb buccazni nem pedig Deáknak. Midőn egyszer magok között meghittben ezen témáról beszélgettek, Deák trétálkozva egyeztete meg, hogy miután ő fog előbb e menneknek országába berukkolni, mint jó barát, közel a maga hajlékához fog Mikesnek kovártyt felteglőlni, de ezen „jó szolgálat” fejében lefoglalati azt kötötte ki, mikép Mikes jó hírel örvendeztesse majd meg nagy Magyarországból. „Tudod — mondá — optimista nem voltam soha, most sem hiszem, hogy majd akkoron valami nagyon jó hírel szotgálhasz, de miután rosszat hallani nem akar-nék, mikor telérkezek csak azt kérdezőm majd: széna-e vagy szalma? Ha szalma lesz a válasz, akkor nem faggatok tovább, hanem azó nélkül busulok majd veled s a részletekre egy cseppet sem leszek kíváncsi.” A jóslat beteljesedett, Deák valóban elment kovártyt csinálni, tégnap meg Mikes is berukkolt a falhöz fűtő birodalomba; — kérdés, hogy mikor Mikes parolát adott a hü barátának, Deák kérdésére mily felelet rebbolt lo Mikes most már átszelle-műlt ajkáról: „... széna-e vagy szalma?”

Szerelemi férjéret. Zágrábban egy A. B. kezdbetis nevű huszár gyereke, káplár, különben óráslódi „ó”, katonás módon belezeretett M. A. kinaszanyba, kif szépsége öpöly ámorított tőle Zágráb férvilágás előtt, mint irigylett ügyessége varrónőbírálai előtt a viszony komoly volt s a leány szerelme által sarkalva, katasztrós erővel igyekezett keresztelni, mert szeretője megígerte, hogy elveszi feleségül; ezért el kellett hagynia ései hitét is; a zsidó vallást. A huszár egy szép napon bucsuzik Anától, de csak a viszontlátásra, mondván, hogy 6 utazik haza, de jöjjön utána Oráras, ott férj és feleség lesznek. Anna föl is pakolozott menyasszonyi szerényök kelengyéjével, s egyszer ott termett Oráras, de a huszár most már alig ismert rá egykori szeretőjére, s kijelentette előtte, hogy „most már másképp állnak a dolgok, csak menjen vissza, mert a házasság lehetetlen.” A szegény lány lesújtva ment a szülőháza, hol lakott, s elhatározta, hogy a szenvedett csapásáért bosszút áll — a maga módja szerint: még aznap fölmetszette balkarja ereit, lassu vérzéssel akarva véget vetni életének. Mielőtt azonban a vérvesztés megölte volna, önkivételben jagatni kezdett, mit meghaltottak s a vérzészt elállították. A szerencsétlent behozták tegnap a Rókusvárosba, a bár életét veszély nem fenyegeti, balkarja örökre béna marad.

Nem lehet ám gyere kíl. A felvidéki városok között Oszlány olyan Aldorofele hírnek örvend, hogy lakosait már a priori félgyógyelműeknek nézik. A maga nemében furcsa adomáról értesít onnan nyitrai levelezők: volt ott ugyanis egy becsületes ember, akinek csak az az egy hibája volt, hogy mód nélkül szerette a mákos láskát, abból is azt, a mi a fazék fenekéhez odaggett. A napokban születte napját ülte a sógor, mely alkalommal egy vascupporral tele jutott neki a láskából. Meg is ette, de a fenékéhez tapadt darabokat kikikaparni nem tudván óvatosan bedugta a fejét s kinyalta azt. — Később kijakarta buzni a fejét, a mi azonban nem sikerült. Ez már shegyesem tetesztet a komának, de hiába minden-lerzésai kísérlet, a konyhasáknak határozottan konzervatív természetű volt. Utólagra elhatározta a szomszédok, hogy összetörtek a makacs csuprot, a mi meg is történt. A porját atyafi fejét egy latinkóba tette, a balta lezuhant, s a csuporból Janó bátyánk feje tűnt elő mint egy óriási galuska. Első szava ez volt: „Elfogyott a laska?”

A Szabóky-émlék-bizottság a következő felhívást bocsátotta ki: „A hála és kegyelet, mely a magyar ipar-közönségnek néhai Szabóky Adolf állott emlékéhez köti, a közvélemény érdekelte szaktestületeket arra indította, hogy olhnyt jelenük sírjára emelendő méltó emléki fölállítsanak együttes meglazmat indítsanak meg. Az e célra szolgáló adományok gyűjtését azonnal megkezdjük. Felhívjuk a hazai ipartársulalokat és testületek, az iparos és nagy közönséget, hogy a kegyelotesz cél előmozdításához bármely csekély mértékben is hozzájárulni sziveskedjenek. — Egy férfi, minő Szabóky volt, ki egész idejét, tehetőségét szellemi és anyagi erejét a magyar iparügynek és ez által hazájának önzetlen odaadással szentelte, megérdemli, hogy emléke különleg is méltóképen megörökítsük. És e tétel megvalósítására első sorban a magyar iparoság, — melynek Szabóky hü apostola, de a nagy közönség is hivatott, melynek 3 tevékeny napamása volt. Járuljon tehát ez emléki létesítéséhez ki-k, tehetősége szerint. A közönség és iparoság filléreiből emelendő zicszes emléki hirdetni fogja, hogy az érdeműs olhnyt iránti elismerés és kegyelet tovább él a nemzet szívében. Adományok okt. hó végéig az orsz. m. iparügyetűl igazgató-ságához küldendők. Kelt Budapest, 1880. szept. 26-án tartott üléséből. Az orsz. m. iparügyetűl, a magy. ált. ipar egylet, fővárosi iparogyet, fővárosi iparosok, a I. orsz. iparos gyűlés közp. bizottsága, a kegyesrendi gymnasium és IV. ker. realiskola tanártestülete és a kath. legény-ogyet kiküldöttéiből alakult „Szabóky-émlék-bizottság” nevében: Gróf Zichy Jenő elnök; Ráth Károly alelnök.

Sötétben világító festék. Két év előtt nagy föltűnést kellettek azok a Párisból importált óra-szamlapok, melyeket ha az ember nappal a napfényre tett ki, éjjel világítottak. Csakhoz az a vegyték, melylyel az óraszamlapok praeparálva voltak, nem tartott soká, illetőleg hamar elvosztó foszforszákló képességet. Most egy Balmain nevű chemikusnak sikerült oly foszforszákló anyagot előállítani, mely fénnyel keverve, mázólfestéknek használható. Az e színnel bemázott tárgyak világítanak, ha nappal fénynek voltak kitéve. Ez új találmány nemcsak holmi mutatásra való, de van kiváló gyakorlati haszna is. Londonban máris használják a világító festéket házi és utcai czimlapok, utmutatók stb. stb. bevonására; ezek nappal elég fényt abszorbeálnak, hogy éjjel szépen világítsanak. Kitűnő haszna lehet a világító festékeknek pusztakörnyöketben, közszénbányákban, spiritusok és petróleum tárházakban s mindenütt, hol vészdelmes tűzből származó világosságok használni; fontos e találmány a tengerészetre nézve is, mint hajók, kikötő-bejáratok, mentő-gyűrűk stb. festése. Szobrok, ékítések, kerti barlangok stb. e festékek bevonva nagy hatásuk. Moll bécsi győztesmáris használja a festéket; egy czégtáblája van vele bevonva s a bécsi publikum ugyanazon bámulja eszténik. Nála kapható is a festék, mely azonban most még igen drága: egy angol font 20 forint. —

Egy új mezőgazdasági iskola. Mohón fogynak olvasóink, mert két hírvök, hogy e közlemény hazánkra vonatkozik, de családunk, mert biz abban, az állott, hogy a müncheni polytechnikum mezőgazdasági szakosztályának tanártestülete egy új, lényegesen bővített háromterterjedő tanulmánytervet dolgozott ki a mezőgazdasági felsőbb tanfolyam számára, mely már a jövő tanév elején életbe fog lépni. Ezáltal a müncheni polytechnikum felállított gazdasági szakosztály, melynek tantervi csaknem mind elödrangú szakemberek e téren, a mezőgazdasági szakosztály elödrandú intézetévé emelkedett.

Mikor fogjuk mi ezt a budapesti József-műegyetemről elmondhatni? vagy egyáltalában el-fogjuk-e mondhatni valaha? pedig ha van ország, melyben a mezőgazdasági szakoktatás terjesztése — és pedig minden kitelhető eszközökkel való terjesztése — valódi életkérdést képez; úgy az valóban Magyarország. És mégis mit látunk, azt, hogy míg Bécsben már ezelőt 6 évvel fel lett állítva a polytechnikum a gazdasági főiskola (Höchstschule), Bajorország sem akarván 6 téren eláragni, legújabbban ott is szervezte lett s kibővítte a philotechnikum a gazdasági szakosztályt, oly mérvű, hogy az a mai kor kívánalmának minden tekintetben megfelelően — addig a budapesti József-műegyetem az összes gazdasági szakokat ma is egyetlen egy tanár adja elő. Mindezekkel szemben valóban az kell kérdeznünk, hogy vajjon azok az urak, a kiknek polytechnikum fejlesztése való felügyelet kötelességét képezi, — bírnak-e tudomással a külföldön e téren újabb haladásról? vagy egyetlenegy sinez közöttük, a ki a mezőgazdasági felsőbb szakoktatás ügye iránt érzékel bírni? — mert másként lehetetlen megérteni azt, hogy míg a József-műegyetemnek minden egyes szakosztálya oly szep fejlődést mutat, csupán a mezőgazdasági legyen annyira elhanyagolva. Vagy talán a magyaróvári akadémia lényeg kápráztatva el amaz uraké annyira, hogy nem merészelnek versenyezni vele a bebetért? mindezek oly kérdések melyek nézve, ha bárki is, kellő felvilágosítást nyujtana számunkra, igen kötelezesse vele nemcsak minket, de azt hisszük, az ország mindazon mezőgazdái, a kik a mezőgazdasági felsőbb szakképzésnek más alakban megoldását óhajtják, mint azt a magyaróvári akadémia megoldva, illetőleg meg nem oldva látják, mely ugynevezett „Gazdasági akadémia” hogy mennyire nem áll a kor kívánalmának színvonalán, arról nemcsak egy — 9 akadémiai tanár — által alírt — általunk a földművelési, ipar-és kereskedelemi ministertiumhoz benyujtott, de ott — amint látjuk — ad acta törtétt, elég terjedelmes emlékirat tanuskodik, hanem meggyőzhető érrel a földművelési, ipar-és kereskedelemi ministertur urat ama legközelebbi m. órvári látogatása alkalmával egy intézői halgató által hozzáintézett üdvözölő beszédbé belésoztó felhívás is, melyben egy intézői halgató kéri fel a ministert figyelmet arra, hogy tegye meg, — a látogatásával megtisztelt gazdasági akadémiai fejlesztése érdekében — azt, a mit e tekintetben a gazdasági tudományoknak mai kor színvonalán való állása megkövetel.

Felelős szerkesztő:
HOFFMANN MÓR.

776 3-4	Időszemrevédek.
nem győthetünk jobban és győzelemben, mint amann azaz, hála, már ezeryi esetekben kitűnőnek belonyult bánságot által, mely a következők iratban egy jeles orvos által közölték. Akáki ama jelenleg oly fellésoztó felmagasztalt szerket alkalmaztatna, migis vizsgálat tenni azon sikertelen bánsághoz, melynek szüvellet megemlétt és mely felett pontos felvilágosítást szolgál a következők irat.	
Az életek erőltetése. Egy tanácsadó időszemrevédek és mindösszesen, kik szellemileg frászt és testileg agaságok árának máris irás. Irta Dr. Koch Albert. Ára 25 kr. Ez a tanácsadó ember testi és szellemi jelétéről legbiztosabb és legghyvebben beszél.	
Kapható: Fischer F. könyvk. Nagy-Kanisán.	

Hoff János

Ha a szerencsétlenség legnagyobb, Isten segítségével legközelebb! Gyógyítás a lélegzés- és táplálási szerveket egy a végelgyengülést Hoff János-féle valódi malata gyógyításhoz használata által.

Európa legfőbb orvostudásának udvari szállítója

Hoff János

cs. kir. tanácsos, az arany érdemkereszt és korona birtokosának több magas rangú porosz és német rend lovagjának

Fabrik: Wien, Grabenhof 2, Fabrics-Niederlage, Stadt, Graben, Bräunerstrasse 8.

774 3-4 Berlin april 16-án 1880.

Örömmel vállom be önek, hogy az én malata egészségűre használása életmet mentő meg. — Igye-hosszu ideig szenvedtem gyomorajásában, s testi állapotom mindinkább rosszabbult s később már semmit sem bírtam elteni, mert az általam feltelek többszöri hanyas által ártott ki s már oly reménytelen voltam, hogy magamat életem végére előléstém.

Három hétig használtni az én csodaszert s ekkor a malata-malata-cukorka bevitelével és önkölésével.

Szívesen kész vagyok az-egy irasból kérdésekre kívánt tudomást adni, hogy önek ezáltal legalább halálát megmentett életmetről bebizonyíthassam.

Kérem 88 öreg malata-sör, 5 ko. malata-cukorka és 10 centes malata-cukorka beküldését. öv Knoblich Wienerstrasse 29.

Hivatalos gyógyhir.

Dr. Seipell föltámasztos.

A Hoff János-féle malata-sör igen kitűnő erőtűs szer Reconvalescent nehez betegségek, úgy mellbetegedek, mert nem hoz igazat elő, égyé chronich gyomor és Hamorhoidai szüvedésének iges ajánlható.

Főraktár: Fosselhefer József N-Kanisán. — Z.-Egeressag: Hubinsky A. Sopron: P. Müller Köszthely: Wünsch Ferenc. Képszav: Lajpcse A.

Minden kiállítás az első érdemremmel kitüntetve.
Képt. érem Páris 1878.

Brogle J. és Müller
gép- és rosta-lemez gyára
Budapesten.

a Margit-híd közelében, készít
Trieurókat (konkoly választó) 6 különböző nagyságban.
Trieur hengereket malmok számára.
Koptatókat,
Szelelő rostákat,
Szítákat és rostákat cséplőgépek számára. 702. 34-50.

Több kiállításnál kitüntetett.

BUDAPESTI BUTOROK.
Aztalos és Kárpitos butorok

Több száz szoba berendezésére
a legolcsóbb ár mellett és csakis szolid és megbízható készítményű nagy készletben

Steinbach Sándornál
Kárpitos és butor készítő
BUDAPESTEN, Ferencz-József-tér, 6-ik szám.
765. 10-10

Kéthasznú berendezéseknél különös tekintetbe vétel.
Az újonnan méretekelt árjegyzék ingyen.

BUDAPESTI BUTOROK.

FISCHEL FÜLÖP

évek óta fennálló és a legjobb hírnévnek örvendő
könyv-, mű- és hangjegyekereskedése,
Nagy-Kanizsán

ajánlja a nagyérdemű közönségnek dúsan felszerelt nagy raktárát, ugymint:
Pompás disz művek magyar, német és francia nyelven. Gyönyörű képes-könyvek magyar, német és francia nyelven.

Ifjúsági iratok
mindkét nembeli ifjúság számára magyar, német és francia nyelven.

Elegans levélpapírok és borítékok csinos tokban, színes monogrammal.
Mindennemű köszöntőjegyek nagy választékban.

Ajánlom továbbá:
Nagyszerű papírraktáramat
melyre nézve azon kellemes helyzetben vagyok, hogy a különféle papírok árát
20 %-kal leszállítottam.

Eredeti Zimmermann-fele
vetőgépeket, trieurókat, rostákat,
borsajtókat, borszivattyúkat, és
tömlőket szállítanak
MOSKOVITS M. és S.
gépbehozatali és kiviteli üzlet és technikai iroda.
Iroda és raktár:
BUDAPEST, Váci körút 47. és bárány utca sarkán.
(775 4-3.)
Sürgöny cím:
MOSKOVITS mérnök BUDAPEST.

Tavaszi cura. — NYÁRI cura.

WILHELM-féle
köszvény- és csurjelenes

VERTISZÍTŐ-TEA
Wilhelm Ferencztől

Köszvényesek, csurjelenesek, és egyéb betegségek elleni kiváló hatású tea. A tea főzetét mindenféle italhoz keverve lehet fogyasztani. A tea hatása azonnal érezhető. A tea ára 10 kr. 100 gr. csomagban.

A Magyar-francia biztosító részvény-társaság

tisztelettel alírt igazgatósága ezennel jelenti, hogy **Zala, Somogy, Baranya és Vas** megyék részére kiterjedő hatáskörrel

Nagy-Kanizsán vezérügynökséget

állítván fel, annak vezetését

Gutmann S. H. urra

689 40-52

ruházta, kit egyszersmind a tűz-, szállítvány és jégbiztosítási ágazatokban jogérvényes biztosítási kötvények kiállítására, károk felvételére, ugymint ezek azonnali kifizetésére is felhatalmazott
Budapest, 1880. januárban.

A Magyar-francia biztosító részvénytársaság igazgatósága:

SCHWEIGER. MOSKOVICZ.

A Magyar-francia biztosító részvény-társaság

igazgatóságának fentebbi közzétételére hivatkozással alírott tisztelettel jelenti, miszerint a

Nagy-Kanizsai vezérügynökség

vezetését elvállalta s a vezérügynökségi irodát megnyitotta, hol is biztosítási ajánlatok elfogadhatnak s a biztosítási üzletre, vagy a társaságra vonatkozó mindenféle felvilágosítások legkészebbesen megadhatnak.

Biztosít pedig a társaság

- a) tűzveszély és robbanás által okozott károk ellen;
- b) jégkárok ellen
- c) szárazon vagy vizen szállított javak károsodása ellen;
- d) az ember életére minden ismert módozat szerint.

A Magyar-francia biztosító részvénytársaság, melynek 20 millió frankot, azaz 8 millió arany forintot tevő alaptőkéjéből a részvényesek által mindjárt kezdetben 10 millió frank, azaz 4 millió arany forint

készpénzben befizettetett, s részint a főváros legelső pénztárczeteinél, részint pedig magyar államértékekben és elsőbbségekben lett elhelyezve, f. é. október 14-én tartván alakuló közgyűlést, melyen a társaság ügyvezetésének élére következők választattak meg.

Választmány.

Elnök: Bittó István, ő Felseje val. belső titkos tanácsosa, a Lipót-rend nagykeresztese, orsz. képviselő stb. Budapesten.

A elnökök: Báró Bánhidly Béla, földbirtokos, orsz. képv. stb. Bpsten.
Bontoux Jenő, a párisi Société de l'Union générale elnöke stb. Párisban.

Választmányi tagok.

Robert Morin marquis de Banneville, az osztrák déli vasut igazgatósági tagja stb. Párisban.
Neuwelt Armin kir. keresked. tanácsos nagykereskedő.

Lovag zápori Regenhart Ferencz, az Albrecht-vaspálya elnöke stb. Bécsben.

Sváb Károly földbirtokos, orsz. képviselő stb. Budapesten.

Báró Tinti Károly cs. kir. kamarás, az osztrák déli vasut alelnöke, az osztrák urakházáj tagja stb. Bécsben.

Tekintve, a társaságnak fentebb kitüntetett tőkeerejét és az ügyvezetés élén lévő, hasáncban is nagyobb részt ismert és köztiszteltetben álló egyéniségeket bátran elmondható tehát, hogy nem volt még az egész monarchiában biztosító társaság mind az ideig, mely a biztosító közönségnek annyi garanciát nyújtott volna, mint a mennyit neki a társaság mindjárt kezdetben nyújtani képes, s a midőn a társaság eszen, eddig párisban létező és az élén álló egyéniségek jellemes egyrészt teljes biztosítást nyújt arra nézve, hogy a társaság ügyvitelére a méltányosság, a pontosság és a legismertebb becsületesség minden követelményének mindenkor teljesen meg fog felelni, másrészt a szakosított avatottsága az iránt is készséggel szolgál, hogy a társaság a díjtételek megszabásánál is kellő tekintettel fog lenni a verseny jogosult követelményeire.

A midőn tehát tisztelettel alírott a biztosító t. közönség bizalmát az általa képviselt társaság iránt újabb felhívja és kéri, megjegyzni egyszersmind, hogy a vezérügynökségi területen a vidéki ügynökök szerelése teljes folyamatosan van, és hogy biztosítási ajánlatok a már felállított ügynökök által készségesen elfogadhatnak,

maradván teljes tisztelettel

A Magyar-francia biztosító részvény-társaság
vezérügynöksége N.-Kanizsán

Kerületi ügynökök:

Zala-Egerszeg: Fischer Miksa urnál. Csáktornyan: Hirschmann A. urnál.
Keszthelyen: Puly János. A-Lendván: Tausz Ferencz "
Sümegyen: Epstein V. A. Csabrendeken: Lób Ignác "

GUTMANN S. H.

Nyomatott Fischel Filöp laptulajdonosnál, Nagy-Kanizsán 1880.

Kiadóhivatal: Fischel Fülöp könyvkereskedése, Ujvárosi útsz. 513. szám.
Előfizetési árak: Egész évre 5 frt. Fél évre 3 frt. Negyedévre 1 frt. 50 kr.
Írattmányok: 5 hasábos petisors egysszer 7 kr. többszori hirdetésnél 5 kr. Bélyegdíj 30 kr.

ZALAI

Bzerkesztői iroda. Hova a lap szellemi részei illető közlemények küldendők Ujvárosi útsz. 513. sz.
Bérmentési levelek csak ismert közölkésből fogadtatnak el;
Kéziratok vissza nem küldetnek.
Nyitjátér: Petisorsa 10 kr.

MEGYEI ÉRDEKŰ.

KÖZMŰVELŐDÉSI, TÁRSADALMI ÉS GAZDÁSZATI HETILAP

A ZALAMEGYEI GAZD. EGYESÜLET ÉS TÖBB MÁS EGYLET HIVATALOS KOZLÖNYE.

Nemzetiség és színészet.

Hoffmann Mórtól.

Matatvány szerzőnek: „A nemzetiség és nemzeti nyelv” című munkájának második kiadásából.

(Vége)

A színművészetnek jelenleg nincsenek már oly hatalmas ellenségei, mint voltak valamikor, sőt az erkölcs és nemzetiség iskolájának mai napság már oly körökben is tekintik a színpadot, a hol előbb határozottan káros befolyását hangzottatták szüntelenül. Téves felfogás volna csak az egyiknek vagy a másiknak tekinteni a színpad célját, vagy mit a nagy tömeg többnyire keres benne, egy harmadiknak: élvezet és mulatságnak.

Az élet azon különféle vonatkozásai, melyek a színművészetben nyilvánulnak, sejtetnek engedi azon kapcsolatot, mely a művészetet a nép szellemével egybekapcsolja. Ez szolgáltat nekünk egyszerűságot a közélet azon kölcsönös viszony megfigyelésére, mely a nép vagy társadalmi élet és a drámai költészet között létezik. Az erkölcsi corruptio idejében a jelen története is szolgáltat ugyan olykor alkalmat, a kor képét a társadalomnak a cselekvőleges művészet tükrében egész meztelenségében bemutatni, de különös geniusra van szükség a költőnek, hogy egy corumpált, mindnyájunk által ért kor silány típusait egyénítse. De nemcsak a költőnek, hanem a színésznek is egyénitnie kell. Beleélve magát a költő intenciójába, melynek a különféle nyilatkozásokban mindig

csak a szép, jó és igaznak szolgálatában kell állania, a műalkotás legfenségebb képe tárul elének, mely minden illusio mellett — a művészet hatását a legmagasabb fokra képes vinni. — A merev anyag, mely talán olvasás közben is kellemesen izgatja képzeletünket, megragadja elménket, kedélyünket, a színész alkotásában életet kap, mely képzeletünket nemcsak kellemesen izgatja, elménket, kedélyünket nemcsak megragadja, — de cselekvésre kész, tisztító viharoként felkorbácsolja szenvedélyeinket, a szenvedővel keserűgésre, az örvendővel ujjongásra kényszerít, s lelkünket jótékony tisztuláson viszi keresztül, melyre ily mértékben a művészetek egy ága sem képes.

Nem joggal nevezik-e színművészetet a költészet koszorújának? A lyra érzelmeinket pillanatnyi felhevülésre gerjeszti, az eposz irányában az események nyugodt, szenvedélytelen hallgatói vagyunk, a dráma testi és lelki érzéseinket, egyaránt mozgékony cselekvésre hozza, egyéni sőt benne mindazon elemek, melyeknek együttes forrongása általános emberi és nemzeti voltaként jellemzi. —

Epen azon körülmény, hogy a drámában a költő teljesen háttérbe szorul költeményének alakjai és egyénei elől, s hogy a színésznek, ha művészileg alakítani akar, teljesen le kell vetnie alanyiságát, állapítja meg azon benső viszonyt, mely a színpad és a közönség között létezik. —

És azon körülmény, hogy a színész műalkotása ítéltre hívja fel a

közönséget két irányban, maga és a költő műve iránt, miután a benyomás egyaránt a közönség belső és külső érzéseire hat, a közönséget nem hagyja szenvedőleg állapotban, hanem mint már említettük, cselekvésre készíti.

De nem műbölcsémi elméletet szándékunk írni, a gyakorlati igényeket tartva szem előtt, csak pár szóban kísérlettük meg a színpad fontosságát és annak a közönséghez való viszonyát vázolni.

A jelenkor nem táplálja már magában azon előítéleteket ezen művészet iránt, mint még csak a múlt század, vagy az előbbi századok és a színészek, mint azon, bár öntudatosan és önállóan, működő és alkotó eszközök, melyek a színműnek hatását egyedül képesek eszközölni, jelenleg már nem részesülnek azon lenézésben, mely őket századokon át időközönként emelkedve és süllyedve, majdnem kirekeszték a társadalomból mely művészeteket mindig bántotta és művészetük hatását sohasem tagadhatta el. Persze, hogy vannak a jelenkorban is bitorló e művészetnek, kiket a restség iránti szeretet vitt e pályára és művészetük igényei irántsemmi érzékkel sem bírva, valóságos terjesztői az izléstelenségnek és fájdalom — sokszor az erköletelenségnek is. De hány más szent pályát nem becsületes a hivatalnok serge, vagy a töredék emberi gyarlóságaiért, botrányt költő tulajdonságaiért okoznak az ügyet magát, vagy ítéljük el azokat is, kik igazi lelkesültséggel művészetük iránt hivatásuk azon hatását igyekeznek érvényesíteni, melyet az mint

valódi művészet, avatott bajnokaitól vár? Pedig ha a világ ítélete ilyen is, ez a művészetnek fényét, mely az igaz, szép és jónak szolgálatában reá derül, elhomályosítani nem lesz képes, valamint a színész, ha személyes tulajdonai undort keltenek és a becsmérlést kihívják, ezt nem azon művészetnek tulajdoníthatja, melynek képviseletében inkább még árnyékát is kerülnie kellene annak, a mi személyével együtt művészetét is lealáthatná.

Említettük hogy a színpad három irányban érvényesítheti hatását a társadalomra. Az általános emberi eszméknek, a mennyiben azok a költészetben nyilvánulnak érzéketesebbé válnak. — A nemzeti érények szolgáltaiban való buzgó apostolkodás által. Ez harmadik az örökzöld terjesztése által. Mind a három örök, elválhatatlan. Azért bármily változásnak is legyenek alávetve a népek és nemzetek az idők folyamában, az élet bármily viszonyain is menjen keresztül az emberi társadalom vagy az összemériség, eszmék nincsenek alávetve a változandóságnak, csak azon gyarló fogalmak, melyeket az ember az eszmékkel egybekapcsol.

A drámai költészet, a cselekvés költészetében, a költő művének anyagát ott találja, hol az ember cselekvése az élet különféle vonatkozásaiban nyilvánul. — Nagy események, nagy embereket szülnék; s csak nagy jellemek képesek nagy tettekre. Ezek pedig csak a forrongó mozgalmas népeletnek szoktak lenni nyilvánulása. A színpad is nagyszerűvé válik, ha alkotásait az élet nagyszerű jelenségeiből veszi. Olyan

korokban, melyekben nagy érények ritkábban jutnak érvényesülésre, hanem az élet összes jelenségei inkább a károsító, ferdesség, hazugság és egyéb emberi gyarlóságok helyét viseli magán, ahol a tragikum maga is törpévé válik, mert nem az erkölcsi fenségből húzza tápiját, — a színpad is inkább játékká lesz, tisztán a mulatozás és érzi élv tanyájává, ahol legzűlésebb föltéte hiányzik — az erkölcsi épülés. —

Igy keletkeznek válfajai a tiszta színművészet fajának, a válfajok gyávább és tétetlenebb kor győnyörökdötésére szolgálóknak, itt ott az erkölcsi tanulás nagyon is célszerű előtérbe tolasásával, — mint különösen az újabb francia irány színműveiben vagy a német életpé — és korrajz felekben melyek ugyan a költészetű mű elnevezésére igényt nem tarthatnak, de melyekkel — miután itt vannak számolni kell. — A francia színművek, mint bizonyos irány termékei, megjárják. Franciaországban van társadalma, mely tesz és cselekszik, de a német — mely azokban a localisált bobózatos életpépekben nyilatkozik, még kezdetleges és a célzatosság sokszor a neveltségességig botrányos. Hatása talán nem is nyilatkozik másban, minthogy egy-egy nagyon is erősen színezett jelenet megrikatja a jószívű kofát, szakácsnót, szűzleányt aat. A színművészet azonban úgy, mint minden művészet csak magáért van, első sorban minden célzatosság nélkül, s a tanúság csak azon hatásban rejlik, melyet a színész által való alkotásban előidéző, ebben fekszik az egyénítés varázshatalma.

A „Zala” tárczája.

Visszhang.

Írta: Egy keresztény „Ne itélj, nehogy megítéltesd.”

A történelem az élet nagy mestere, mi megtanít bennünket a nemek erkölcsre, kijeleli a haladás biztos ösvényét, példával int és tanít bennünket mindarra, a mi szép, nemes és dicső, időli bírja szegénynek és gazdagnak egyaránt, származásra való tekintet nélkül kuszoruzza megdicsőült nagyjait, ellenben ostromozza a bünököt, nem kamélván még a leghatalmasabbak trónuszát sem az utókor elé pelengere állítani, megbélyegezi azt is kéréllhetlen szigorával.

Midőn tehát ily igazságos ítélő bíró széke előtt állunk s tudjuk azt, hogy századok mozzanatai is ily szigorú elbírálás alá esnek, gondoljuk meg cselekményeinket, azoknak a messze utókorra is kihatható nagy horderejét, haladjunk az utókor által követhető jó példával elől, nehogy a későbbi kornak kicsinyítésére vagy bal ítéletére okot szolgáltatassunk.

Egy romboló eszme kezdett napjainkban lábrakapni, mi úgy a lapirodalomban, mint a sajtó egyéb termékeiben veszélyes alakot öltve, felforgatással fenyegeti társadalmi rendünket. Ez eszme napról-napra szélesebb körökben terjed, felkorbácsolja a közvéleményt, azt magának minden alakban megnyerni igyekszik; s mert igen jól tudja azt, hogy ily mézes madzaggal könnyen lépve vezethető, azért részen kell állanunk és nem szabad engednünk azon vad áramlatnak, mely korunk egyik legveszélyesebb intézményét lerombolással fenyegeti.

Nem szabad tért engedni egy oly eszmének, mi létsere teni a liberalismus gyilkját, mi elhomályosítja szándékunk érdemeit s anyagot szolgáltat a történelemnek korunk ócsárlására.

Nemcsak túrni nem szabad, de sőt határozottan üldözni kötelezzük mindazt, ami a szabad szellemi fejlődésnek útjában áll, a mi sürződésekre, kellemetlenségekre és viszályokra okot szolgáltat, mi álladalmi jólétünket veszélyezteteti s nemzeti nagylétünket rab bilincsekkel fenyegeti.

Nem itélt meg oly rémületes alakot, hogy coo-peratióra lenne szükség, s nincs is hazánk értelemiségének felvilágosításra szüksége, de van a tudatlan, a könnyen hívő népnek, ki egyoldalú szavak után indul s engedi magát egy-két kolompoc által a hirtába vezetett, honnan és megszökve, magára hagyja a hiszékeny tömeget.

Ez eszme „A zsidó kérdés Magyarországon.” Nem törődnek vele, ha csak a „Magyar Állam” között volna kolompoc ismeretes ten-

dentiajárt, legfeljebb válaszként Jézus szavait citáltuk volna midőn azt mondta: „bocsáss meg Uram nekik; mert nem tudja, mit cselekszik.”

De lehetetlen, hogy fel ne korbaesolná minden jobbnak érzését, midőn mindenféle álladalmi és társadalmi rendezavó munkák körül nék színre, osztogatattunk ki a nép között, formális faj és vallási háborút eleven a zsidóknak, kik ellen a régi ellen-szenv többé-kevésbé még különben is él a művelten nép szívében. Ezt kell megakadályozni, ezt kell kiirtani a nép szívéből s meg kell azt győzni arról, hogy a zsidó is ember s olyan ember, mint a keresztény, ugyan azon jogokkal, ugyanazon kötelezettségekkel bír, mint bárki más, s is olyan állampolgár és magyar alattvaló mint az, kinek érdeme még a honfoglalás tényével szerzett magának érdemeket.

Ki kell tehát kelnit ez érdemben a sajtó útján is, meg kell vitatni az ügyet a maga meztelenségében, egy részt azért, hogy az ily szédelgítéseknek vége szakadjon, a czélobavett társadalmi rend felforgatása meggátoltassék, álladalmi jólétünk és nemzeti felvirágzásunk előmozdításáék, másrészt pedig, hogy az istöcizmussal szemben a zsidó emantipatióért az utókor méltánylását és elismerését hazai történelmünk lapjain elnyerhessük.

A gondolat és vélemény nyilvánítás az ember egyik legszentebb joga, ezt mindenkinben tisztelni morális kötelezzésgünk, ugyan azért nem célszerű a magunkét másokra ostromolni, kövessé mindenki saját szíve és lelke sugallatát, de ne ítéljen senki sem az ellenfél meghallgatása nélkül, ha igazságos akar lenni.

Lásuk csak röviden, összefoglalva a vádpontokat mindenekelőtt, melyekkel a zsidók terhelvek, s ha ezeket már ismertettük, akkor helyén lesz a védekezés, az ítélet hozatala joga pedig a közönségét illeti.

Vádpontok hozatik fel a zsidók ellen: a henyéség, tolvonyaság, a szivtelenség, könyörületlenség, az uszorászkodás, a nem zsidó vallásuak iránti gyűlölet, jelezetnek ők csalóknak, tolvajoknak, rablóknak hazátlan esavargó népnek, piszkos jelentelen fajnak, kiscsak ön magáért és önczélljaíért él, s üzemeit az emberiség vámpyrainak is declaráltatnak és mindezen súlyos vádak még tetéze vannak a szemtelenség, a tolvakodás praedicatumaival, mely utóbbi tulajdonságok eredményeként jelezetik az, hogy most már beleavatkozunk mindenféle világi és egyházi dolgokba is, már-már hatalomrajutással fenyegetnek bennünket, mi megdöntheti álladalmi jólétünket; mert az ennek alapját képező nemes or-

kölcsöket és érényeket a zsidóság lábbal taposa porba.

Ezeken kívül emelnék a vádpontok s nehogy elevenen felfájanak bennünket szervezek az antisemita ligákat országszerte, felhívások, röpiratok, füzetek jelennek meg úde ily vádakkal, serkentik anem zsidó állampolgárokat a tömörülésre, fejlesztik a zsidók elleni gyűlöletet, szítják az ellenszenvet, elhíntik az egyenlenségnek, a belviszályoknak magvát, nem gondolván meg azt, hogy abból minő colossalis fa nő, mit a romboló villám csapással rendesen felkerosni szoktak s agyon szíjták meg azt is, ki mündeket csak a távolból szemléli.

Rosz néven veszik a zsidó szülöktől, hogy gyermekeiket a gimnasialis iskolákba járatták, mi csak azért történik, ugymond egy czikk, hogy a legaljasabb intriguak véghez vitelére a szükséges értelmi képzettséget és állásokat elnyerhesek. Mindenkéül fogva a zsidóelem tarthatatlannak állítatik és Porosz és Szászországok példaira, zsidó házját rendeznek, a zsidókat jogaitban megnyirbálni vagy azoktól teljesen megfosztani igyekezőnek, állapotaikat 2000-ed év előtti állapotokkal óhajják felszerelni vagy azt kívánják, hogy éggessék meg a zsidók Talmudaitak és legyenek keresztények.

Általánosságban mindezen vádakra — tekintve azok terjesztési módjait — midőn a formális izgatás, lázítás bélyegét kell rácsütni, ugyanakkor a rendőrség télen-sége felett is egyuttal, megütkezésünket kifejezzük, felhívjuk egyszerűságot figyelmeztetést confisicalhatási jogára is; mert egyáltalában meg nem engedhető, sőt büntendő cselekmény a társadalmi rend felforgatására irányuló tény, a mivel komolyan fenyegetnek bennünket egyes tiltkos füzetek. Ez már túl esik a szabad szözlés és szabad sajtó körén és a rendőrségnek épen a bűnök elkövetésének meggátítása képezi a fő hivatását, mit nem teljesítvén hiven, kemény felelősség terhelenli.

Ezeknek előre bocsajtása után átérthetünk a védekezésre, de hogy foadarunkat minél sikeresebben oldhassuk meg, legelőször is jogi szempontból kell fejtegetnünk az ügyet általában, s elbírálható lesz az, ha vajlon — jogilag véve — illezhető-e a zsidóság, fejtegetjük azután ugyanazt méltányossági szempontból, míg végre átérünk annak meghatározására, hogy mi volt a mi jelenleg az a zsidó, vajlon igaz-e az hogy „az nem csak minden más hitűnek, de úgy véve minttermészete és vallási elvönél fogva is minden jónak, nemesnek és minden álladalmi intézménynek is esküdt ellensége.” —

Hogy jogi szempontból bönözogathassuk a felvetett kérdést, mindenekelőtt meg kell ismerkednünk magával az ember lényegével, el kell döntenünk azt, ha vajlon ember és ember mint-élt lény közt van-e különbség.

Hogy mi az ember, azt mindnyájan igen jól tudjuk, s még is ha valaki felvetné e kérdést, hamarjában tiszta fogalmi meghatározását minden ember bajosan tudná adni. Legegyszerűbb felelet lenne ez „látanék természeténye”. De a tudomány — habár kétszék is vagyunk mindennek eredetét az Isten művere viszszavoztatni — ily gyarló felelettel meg nem elégszik, hanem kutató tovább, míg azt vezér elve alapján csakugyan ki nem magyarázza magának.

Ha az ember czejait vizsgáljuk, meggyőződünk arról, hogy az anyagi és szellemi, ha pedig a czélokak már kitudtuk, akkor kétsék is vagyunk az ember fogalmával. Hogy pedig ezen czejainkat elérhessük, bizonyos tulajdonságokkal képességekkal kell birnunk. Az embernek nemde czejára létezés, s ha már létezik, kétségtelenül jól is kíván élni. — Ez tehát az embernek egyik anyagi czejja. Azon körülményből pedig, hogy az ember mindent és mindeunek okát akarja tudni, követezik egy másik czej, t. i. az ész fejlesztése és ez szellemi czej. S minél többet tudunk, annál többet kívánunk tudni, s így törekedünk ismeret körünket bővíteni. Ez pedig annyit tesz, mint szellemileg haladni azaz: a tökélyesedés felé közelíteni.

Ezen kettős czejünk elérését pedig éréneink követezik s ezek azok a tulajdonságok, képességek vagy helyesebben mondva eszközök, melyekkel czejaink elérése végett birnunk kell.

Mindezen most előadottakból az következők érést, hogy ember és ember közt nincs különbség, legyen az keresztény vagy zsidó; mert czejja mindkettőnek egy és ugyan az, más részt pedig az is, hogy akar az ember vagy nem, annak folyton haladnia kell. Ez természeti törvény!

Az embernek egyik másik anyagi czejja, nemének fenntartása és ez csak megcsinál a szaporaságot, mi által egy egymáshoz különös vonalozással, szeretettel és ragaszkodással viselhető társaság keletkezik ott nevezük azután családnak, a család elszaporodásával több család, ebből több nagyobb társaság fejlődik ki, s mindégik kis társaságunk — egyéni tagjainak czejain kívül — imét van nagyobb és közös érdeke czejja is, míg végre nagyon elszaporodnak a családok s megteremtik az egyes álladalmakat s megteremtik az egyes álladalmakat azoknak czejjaival együtt, s így kifejlődtek az államok is, a nélkül, hogy azok létesítésében

Nekünk magyaroknak nincs tulajdonképeni társadalmunk. Színművészetünk tehát tárgyat vagy a történelemből, vagy pedig a tulajdonképeni nép romlatlan elemeiből veszi. Így nekünk nemzeti érdekeinknek megfelelőleg vagy történelmi drámák, szomorújátékok, vagy népszínművek van. A vígjáték, általában a dráma kifejeletlenebb társadalmi életet tüntet fel, mint a minővel bírunk. Ez állítás paradoxnak tűnhetik fel szemben a magyar vígjáték megteremtőjének, Kisfaludyknak, főleg a magyar vígjátékaival, melyben ő oly eredeti alakokat állított a színpadra; de e darabok az ebbredező nemzeti élet közepén helyeztek; újabb vígjátékaikon bizonyos idegenszerűség vonul végig, aminek alapját talán a nemzetiség hiányában kell keresnünk, mely miatt még mindig át nemidalható azon hég, mely a nemzeti élet és a társadalmi élet között létezik, a mi nálunk még mindig két fogalom. — A népszínműben elértük a talán legfőbb fokot, az elsőben a kitűnő alkotások dacára, melyekkel irodalmunk dicsekedhetik, még várnunk kell azt a tragédia íróit, ki a drámai irodalom legjelesebbjei mellé emelkedhetik.

De úgy, mint a művész hazája, a művészet hazája is a nagy világ. S ha ez alfajokban is találja nyilatkozatát, a népek egymásközti szorosabb viszonya a legélelőbb közlekedést idézte elő a szellemi munkálkodás terén. És részben ebben látjuk egyszerűségi színészetünk süllyedésének okát.

Az operettek az ő behelző zenéjükkel; az életképek, korrajzok, gyalázatos couplettjükkal, magyarul tanított színpadunkat, s a ferde málázás dédelgetése mellett többet germanisáltak, mint a mennyire a Bach-korszak cseh hivatalnokai képesek lettek volna. Nem nyelvben, hanem szellemben. A mi sokkal károsabb a nemzetre nézve. S ez izlés rontásra színészeink hősegesen kézet nyújtottak a mindennapi kenyérért, amit csak azért lehet rossz néven venni tőlük, mert elfelejtették, mivel tartoznak mint magyar színészek nemzetünknek. Az ily darabok azután, melyek tulajdonképen inkább a külső érzékekre akarnak hatni, a

zével és az architektónikus kiállításai, míg a szöveg sommitsem ér, kiszorították legálább a vidéki színezet repertoírjából legjobb nemzeti darabjainkat s a német couplett polgárjogot nyert népdalaink mellett. De ezek a darabok nemcsak a közönségnek izlését rontják és tompítják erkölcsi érzületét, még a színészek érzéket is megvesztegetik, mert a darabok fordításai gyarlók, silányak. Nem magyar nyelvet hallunk színpadainkról. Mert a német darabok rendszeresen lokális érdekűek, és dialógaikban a hol ezt a költő a situációval összeegyeztethetően találta, valami tájszólást használ, a magyar színész nemcsak ezekben, hanem népv. egyéb színműveinkben is oly nyelvet használ, mely sem az irodalomnak, sem pedig a népek a nyelve. A magyar nyelv csak legfeljebb néhány kifejezésben tűri meg ezt, minden, ami ezen túljár, vétek és bűn a magyar nyelv és szellem ellen. — Hár csak belátnak ezt színészeink, különösen a vidékiek, kiknek oly szép hivatás jutott osztályrúl. A mondottak azonban még sajnos illusztrációt nyernak az által, hogy fényesebb kiállítás-igénylő darabok, ott, ahol e kiállítás hiányzik, semmi értelemmel sem bírnak. A színészet alakoskodással fajul, s az illúzió hiánya mellett, mely legalább a képzelmet ingerli, a színészet valódi érdemei is veszendőbe mennek.

Ki ne remélte volna színművészetünk és drámai irodalmunk haladását az alkotmányos élet beálltával és ennek jóhatásait a társadalom nemzeti érdekeire nézve?

És mit tapasztalunk! Színészetünknek a színi tanoda dacára hanyatlását. (Egressy Gábor reményei nem mentek teljesítésbe.) S habár színművelésünk néhány magasabb szintű műveléssel gyarapodott is, a nemzeti érdekre nézve ennek semmi befolyást sem tulajdoníthatunk. A budapesti színpadokon néhányszor előadják, s a közönség mű- és erkölcsi izlése az obscön jelenő operettek és házasságtörő francia drámák felé vonzódik, melyeknek mindenestire meg van azon előnyük, hogy szellemében vannak irva. Vigasztaló csak népszínműnk nyíjt, mely mint Tóth Ede sikerei bizonyítják, még korántsem érte el

fejlődése tetőpontját. Ebből kiindulva, gondolni a színészet ügyét volna a vidéki színészet feladata. Mikenek lehetne ennek ügyén lendíteni, azt e fejezet első részében megmondtam.

Göcsei, október 16.

Tekintetes Szerkesztő ur!
A gazdasági évet teljesen befejeztük, annak eredménye tehát minden ágazatban ismeretes.

Legelőben is szőlők a szüretéről. — A múlt téleek hosszúak, és száraz hidegsége a szőlő tőkében rendkívül sok kárt okozott úgy annyira, hogy a tavasz nyitáival már be kellett látnunk, miszerint az idei bor termés sem mennyiség sem minőség tekintetében kielégítő nem lesz. — Az eredmény minőgen olcsó számításra áll. A szőlő virágzás alatt folytonosan szél és hideg eső uralkodott, minek folytán a fürtök nem termékenyültek. Később szinte kedvezőtlen volt az időjárás, és a rendetlen virágzás után megmaradt csekély mennyiségű fürtőlőt is nagy rész lepőrként, elszáradott, utóbb rothadt, s mind ezek után szüretünk eredménye a jó közepesü termésnek egy tized része. Bátoran elmondhatjuk nem kaptunk annyit, mennyit egész éven átál a munkások fogyasztottak.

De ha a bor érnek ezen nyomorúságos lefojását; az eredmény silány-ságát, figyelembe vesszük, s az időjárásnak a különböző szőlő fajokra történt behatását vizsgáljuk, abból származhatunk, mi jövőben hasznunkra is szolgálhat.

Első tanulság az, hogy a keltő szakmiserettel befedett tőkék a tél fagy által alig szenvedtek valmit.

Második tanulság, a mely tőkéknek kötelessé szüret alkalmával felbontott, azok vesszőinek szeméi a tél ólmos esők által tönkre nem tetettek.

Harmadik tanulság: kedvezőtlen időben történt virágzás; utóbbi sok eső, ennek folytán bealott zöld rothadás dacára alig szenvedett valamit az *Olase-Riesling*, az *Opotó* és *Fekete kadarka*. Ezen három faj csaknem rendes termést adott, s a cukor tartalom — 10-12. Wagner — jobb minőségű bort ígér.

Általában véve tehát a borból ez idén nem pénzülünk; sőt a napi szükségletre azt vásárolnunk kell. — *Busa*, és *Rozs* közép termésnek egy harma-

dát adta. *Arpa*, *gab* a közép termést megközelítette, de minden szemü termésünk a mezőn rothadt, a szem kicsit; *kukorica* jól termett, azonban nehéz agyag talajunkat a kukorica nem szereti, az vidékünkön csak a házi szükségre szoritkozva termelték. *A burgonya* közép termést adott, de már fele elrothadt — *szénánk*, *sarjunk* a sok eső folytán támadott áradásoknak, eliszapoltatásnak esett áldozatul. Ily előkészülettel megyők a télnek elébe.

Fővárosi levél.

(Német színház. — „A szerelem sötét verem.” — Villemar marquis.)

Budapest, 1880. okt. 17.

A hamvából feltámadt német színház utolsó erőlködése is semmivé lett és tulajdonképen nem volt egyéb, mint kiáztatott komédia, melynek czéja csak végére is csak a német színészeket martyroknak odaállítani s a dolgot az erőszak alkalmazásáig való vitele. A kapitányok ügye tapintattal került ki ezt a kákként járt el, hogy a nem engedélyezett színi előadásnak újabb ugyan mit sem tett; de más nap Müller igazgatót a kapitányához ezíttálta, s illető pénzborítást hozott; és egyszerűen kiáltotta bevezetett neki a karhálat; alkalmazása az este, ha a tanács világos végzése dacára mégis tartana előadást. Most már elment a kedvük játszani; de a színészek az eltasztott s kitasztott halandók martiryumával világnak eresztettek egy kiáltványt, melyben a főváros lakosainak elismerését kérték; s az elutasított határozatokat, a meddig a penzadományok előgátolnak. (Melleleg megjegyezzük, hogy az azon tul — érkező küldemények sem találak elzárkózott ridék szivekre, hanem nyílt üres zsebekre). Aláírta K. Vasiló a Kappelmeier.

Osszeállítás három ezer forintnál több; fel is osztották egymás között, s azonnal meg is hallani rólok. A dolgot így végzött. De ezzel szemben meg oly értelmi ajándékok történtek a tanácsnál, miképen a német színház adták ki bérbe magyar színtársulatnak. Így Solymosy Elek névvel hoztak kapcsolatba e hirt. Másrésről Szathmáry az aréná-birtokosa nyújtott be engedélyezési kérvényt. De a tanács ezeket is elutasította nem akarván a dolgot a részrehajlás és pártokodás által előre állítani.

Már most, midőn ez odós ügy felett napirendre törtek, legyen szabad egy megjegyzést csafolni a dolgot, s aztán a felekedényesnek átadni. A német lapok erőnek erővel a pártiarez terére akarták tolni a dolgot; nem elégedtek meg a legáltalabb fogások alkalmazásával, hanem meg oly férfiak neveit vonták be a dologba, akiknek hazafiúsága felette áll mindennemű kritikának s metalaní gyanúsításoknak; s ezeket tütek azután piszkos ügyük mooskos zászlajára. Ily ártatlanul került *Irányi*

Dániel neve az ügybe, ő, a ki tudvalevőleg a magyar parlamentnek legújabbban és legnevesebben érő tagja, a humanitás káival mindent átélő idealizmusba olyán nyilatkozott egy német hírlapíró irányában, hogy nem helyesi azon eljárás, mely szerint egyik vagy másik nemzetiség bármily módon is korlátozassék. Ezt persze felkapták és lett belőle hadd el hadd, mely a szövegben is elhat t; s *Bécsig*, ahol azt írták; lapok egyebek között, hogy a legnagyobb köztük s élőkön Irányi; azon Irányi, ak általok politikai pártállás miatt annyit támadásnak volt és van kitűnő magyar honfitárthatál a német színházak. No de még sok egyebet is írtak, mire kitorjászakodni egyszerűen nincs időnk s nincs hila az égnök okunk, mert nem hallatjuk ab.

George Sand, a híres francia női, 1566 dramatikáit regényét „Villemar marquis” e héten adták elő a *színház* színházban a legválogottabb közönség jelenlétében. 15 évi szünet után újra látuk George Sand alakjait, a színpadon mozogni, csak hogy — más képviselőkhöz. A régi *gárd* helyett új, frás, élre való nemzedék keletkezett, melyet ugyanazon lelkesedés és érző buzdít, mint azazokát.

Maga a dráma a regényhez képest fogynakoztat mutal, ami azonban a dramatikáit regénynek nem is csoda. (Lásd e tekintetben Daudet Alfonz híres dramatikáit regényét; a nábob, melyet tegnap adtak a városi színházban) Természetes, hogy a hely azonosaságok, eslekmény és jellemek rovásán esorbát szenved. (George Sand finom érzése és szellemes tolla minden jelenetben de jolesen a harmadik felvonásban teljes érvényre jut. A jelenetek valódi szenvedélyessége eladórja magával a nézőt. A mű komoly jellege nem zárja ki az élezes elemet sem, melyet leginkább Dittleria herceg képvisel. Az ő jellemé a legsikerültebb és legélesegen adatot Halmi által. Az előadást nem kell kicsinyesíteni, az oly kifogástalan volt, mint mindig. Helvy Laura a társalkodónét finom eleganciával személyesíté. Prielle Kornelia rokonszenvesen adta marquisét. Szintúgy igen jóles gyámleány volt Caillaud Teréz. Ugyanígy vagyunk Nagy Iruvel, ki a lóbi Urbain adta. De alakítása kifogásalá esk. A sentimentalitás és mizantrop ferült keő érzékkel alakítá; de nem helyesen mutatá be azon általakítást, mely jellemével a mizantropiából a szerelmekeződés történik, s igen hatvány képet látjuk csak a regényhős Urbain jellemének a dramában.

„A szerelem sötét verem” ezime Lukácsy Sándor legújabb népszínművének, melyet tegnap adtak a népszínházban megjelentő jó sikerrel. A népszínmű egy szerepét van megalkotva, vagyis jobban mondva egy szerepét kérvőrt, t. i. Blahánéért, a kire szabják legújabb népszínműink termékeitől alakjait. A nézőn inkább a színpadi jelenetekben keresi a hatást, mint a cselekményben, a mely ugyis igen jaza. Az eső felvonás drámai meneti, az utolsó komikus jellemekben nem szűkölködik. A dalok részint újabb, részint régebbi népszínműből vannak kibővítve.

Halász Frigyes.

az emberi észnek vagy akaratnak érdeme lenne.

Ebből s illetve az emberben létező ösztönből foly az, hogy minden embernek legyen e keresztény vagy zsidó egy állomási kötelességre kell természetesen tartozni, s ha ez igaz, mi természetesebb annál, minthogy minden embernek jogában is áll valamely álladalomban lakni.

Visszatérve ismét az emberre, kinek ha igaz az, hogy céljai vannak, akkor joga is van céljai elérésén fáradozni, s mert a cél minden emberre el egy és ugyan az, akkor a jog tekintetében is áll az egyenlőség.

Miből ismét csak az következik, hogy keresztény és zsidó közt nincs különbség.

Mind a mellett, miként a családban az apának, a törzseknek a törzseinek, épen így az álladalmunkban is egy hatalomnak letezní kell, mely azt a nagy egészet összetartja, sőt ugyan e célból ennek több kisebb alárendelt hatalomra is van szüksége, mely körülmény ember és ember közt jogkülömböséget szül, s e jogkülömböség külföldi alakban nyilvánulhat, sőt azzal visszaélések is történnek, mihez azonban e helyen mi köztünk sincsen.

Tehát még is lehet ember és ember közt jogkülömböség, de mert ez állapot — legalább egyenlőség véve — valamennyünk akaratára vezethető vissza, azért e jogot nyugodt lelkiismerettel elnevezhetjük származott jogoknak, mitől lényegesen különböznek azon jogok, melyek minden embert életcéljaik elérhetése tekintetéből egyaránt megilletnek s miket eredeti vagy természeti jogoknak nevezhetünk el.

Természeti vagy másként eredeti jogok azok, melyek az embert mint embert illetik meg, s ezek közé sorozhatjuk kétségtelenül a megtelepülési jogot, a vallás és lelkiismereti szabadságot; mert az embertől épen a létjog alapján a letelepülési jogot meg vonni nem lehet s annak — akarva vagy nem — valahol laknia kell. Másra pedig minden ember egyenlő hatáskörű eredeti jogokkal bír, mindegyik ott települhet meg ahol akar s ahol élet céljait megvalósíthatja. Ebből azután önként következik az, hogy Magyarországon is minden ember letelepülési és lakhatási joggal bír, hogy pedig minden magyarországi lakosnak nem kell szükségképpen kereszténynek lenni az ismét természetesen folyományra a vallás és lelkiismereti szabadságnak, mi csak egy titkos bejárás, s ebből azután nem képes a legáltalánosabb sem; mert az ember gondolata és meggyőződése semmily törvény által sem szabályozható s nem kezelhető oly erőszakkal, hogy az gondolatunkat véleményünket megváltoztatni képes legyen. Ha tehát ez mindig van, fel nem fogható az, hogy gondolatunknak, véleményünknek és vallási meggyőződésünknek is miert ne adhatnánk külön jogot és mások által is felszámolható je-

lét. De igen adhatjuk sőt egymásnak e tekintetben véleménykülömböségét tisztelő kötelességünk is; mert mindegyiknek joga csak oly messzire terjedhet, hol a másiké kezdetét veszi.

Ez az élet filozófia, s ha voltak idők midőn ezen állapotok nem így voltak, nem is voltak a viszonyok soha sem eredei medrkében, onnan egyes tisztog hatalmasabbak jogtaposás és bitorlással szoriták ki az élet természetes folyamát.

Ezektől láthatjuk, hogy a vallásosság egy — az emberi természetben gyökerező — akaratlan érzés, mi hogy minden emberben meg van bizonyításra nem szorul; mert hisz a legvadabb nép is habár sem istenhez, de a naphoz, téhez vagy vízhez imádkozik s nem lehet senkire sem reparancioni, hogy mit higgyen; mert lehetetlen az, hogy a parancs bármely vallásfelekezeti és szocietári képes legyen, mi különben is a természet rendes folyamának felfogására irányzott cselekedet lenne, minek kivételhez emberi erő nem elégséges egyrészt, másrészt pedig kemény bosszúra szolgáltatna okot.

Igaz az tehát, hogy minden ember — tartozék legyen az bármely vallásfelekezethez — természet szerint jogosítva van ott élni, a hol akar, következetespen ha a zsidó honunkban kíván élni, élhet itt is.

A mi a zsidó kérdésnek védelmezését méltányosság szempontból illeti — éltekinve a jog egyenlőségüket biztosító törvényről; mert hisz épen ennek felfogására céloztattik — bátrak vagyunk azt kérdezeni, ha nem vezethető-e vissza a zsidóknak hazánkban létezésük első királyaink korszakára, nem-e volt részük e vallásfelekezeti nép is viszontagság teljes multunkban, nem szenvedte-e meg ő is bukásainkat, s nem osztozotte csapásainkban épen úgy, mint mi, annál pedig, hogy a annak tekintetével, volnánk, mik magunk voltunk, annak dacára, hogy állampolgári kötelességeit mindenkor épen oly hűvel és pontosan teljesíté mint mi. S miután a közteher viselésnek általában lett kimondása után, mindenféle közteherünkben részt vesz, méltányos intézkedés lenne-e azon jogaikban és szabadságaikban — melyeket mi élvezünk — azokat megnyirbálni vagy azoktól őket megfosztani? — Nem! és ismét nem!

De e hazán kívüli multja sem olyan a zsidóságunknak, hogy azért vénet természetet elléltetnők, s hogy elléltetnők indokát meg csak részben is fellelhetnők vallási élvé ikben. mert igaz ugyan, hogy Talmudunk a mostani kor kívánalmainak meg nem felel, de ne hagyjuk figyelmen kívül azt sem, hogy a Talmud elvei a kereszténység előtti idők szakra vezethetőek vissza, tehát fejlettebb állapotok közt jöttek azok létre, mint bármely vallás felekezeteinek hit elvei, s így lehetetlen az, hogy a Talmud oly tökéletes és megdönt-hetetlen alap igazságokon, melyeken nyugodhatnánk, mint későbbi kor szűke vallási dogmák. A zsidóságunk a Talmudra annak idején nagy szüksége volt; mert az lett volna hivatala a zsidó vallás megőrzésének

a különösen rá nézve veszélyesen terjedő keresztény vallástól, mikellől tehát a Talmud által újítani mindazon régi elveket, melyek egy időben oly nagy hatalmat, fényt és dicsőséget szereztek a zsidóknak.

A zsidók régi multja és sorsa közös a világ minden nyelvű és hitű népével, azok is köborolva nomád életet éltek. Halásztól, vadászott, s mádarászott biz az is egy időben, foglalkozott barom tenyésztéssel, földműveléssel, voltak vitézei, vezérei, költői és hatalmas királyai. Ki ne ismeri Saul fiát a vitéz Janathant, ki anyai fényes harcot vívott a filiszteusok az ammoniták, moniták, edomiták és a hatalmas amaleiták felett? Ki ne ismerne az ihletett költőt, a nemes keblű és felkent királyt, ki zsidó országot oly nagygyá és hatamassá tette — Dávidot? Nem e volt zsidó ország gazdag erkölcsökben, nem e volt nekik művészetük s általában nem e olyan a zsidóság multja, hogy arra e hitfelekezet lelek emelő és önéretteljes megnyugvással tekinthet vissza?

De elérkezett a halál órája is; mert mikor a zsidóság hatalmának tetőpontjára hágott, lábra kapott nála a fényűzés, a pazariás, a kéjelgésnek minden neme és foka, az erkölcsi telenség, mi az egyenetlenség, a szakadás és a belviszályok magvát hinte el köztük, megfelekedett a zsidó nép hazájáról, kiaknásata mindégik a maga jölétét, addig pedig mellottuk más népek erősödtek erkölcsökben és tönkre tették az egykori nagy zsidó állomást. Így szűnt meg a zsidók dicsősége, hatalma, s leigázott néppe aljasodott.

Ez volt sorsa a zsidó álladalomnak, s minden állam, ha e corruptio lábra kap, ezzel veszélyeztetik. Azért legyünk óbrén, szolgáljunk intő példaként más népek történelmére; mert a magunk kárára ha tanulhatunk is, de mint nemzet többé fel nem épülünk!

Ugyebár ilyen volt minden hatalmas népek sorsa? Ily körülmények közt pusztult el Carthago és Róma is.

De miert nem gyűlöljük Carthago és Róma egykori népet, s miert gyűlöljük a zsidót?

Egyiknek multja sem szolgáltat okot erre, ha pedig erre ok minosen, akkor indokolatlan gyűlöletünk.

Igenis nincs indok erre a multban, hanem lehet a jelenben, a ha van, vessünk számot önmagunkkal, verjük mellünkét és zavakkal szem vétkem, én vétkem, én igen nagy vétkem; mert tudjuk meg azt, hogyha van a zsidóságunk bűne, úgy azt nem a Talmudban kell keresni, hanem a mi magunk meg gondolatlan eszelekményeiben, barbaristicus felfogásaiban. A Talmud elavult intézmény, az a népek fejlődés története igazolja; mert vallás mai napság már nem képezheti álladalmi életnek alapját, mit bizonyít azon körülmény is, hogy minden eddigi teokratikus alapokon nyugvó állam — természet ellenes voltánál fogva — sirba esett.

Maga a világ megváltója Jesus is elismerte

ezt, midőn elküldötte a vallást az álladalomtól és kijelenté a világi és egyházi hatalom külön-külön létezésének szűkösgét eszavakkal: „Add meg a császárnak a mi a császár és Istennek a mi Istenem.”

Tehát midőn megszűnt a Talmudnak czéja az emberi nem fejlődésénél fogva, akkor azt a zsidók nem is használják, nem pedig különösen a fiatalabb nemzedék, mely a Talmudot nem tanulva, annak tarulatát nem is ismeri.

De felteszem, hogy ismeri, tagadom azt, hogy a szerint élne és élhetne; mert az állam — a ius cavendi, ius supremacie inspectiohis és a ius placeti elvénél fogva — az egyházi hatalmaktól netán elrehető sérelmek és az államra háromelhető hátrányok ellen, előleges intézkedések által — magát biztosíthatja jogosítva sőt köteleve is van az egyházi hatalmakintézkedéseire felügyelni, s a mennyiben azok a világi érdekekké összeztűzők lennének, azoknak végrehajtását meggátolni.

A világi hatalom ezen jogából következik az, hogy zsidóink a Talmud elveit, tanait, ha akarnak sem követethetnek, s ha mégis akadna olyan kietekövetné s az elveket egyszerűsind realitásná is, van elégszorigu büntető törvényünk, majd karjaiba ölelve az a vakmerőt!

De hogy hazánk zsidó ifjai a Talmudot nem ismerik, arról nyugodtak lehetünk; mert maguk is belátták a zsidók, hogy Talmuduk a kor igényeitől nagyon távol áll, midőn 1871. évi július hó 18-án szinatot hívtak egybe Augsburgba, hol is a szinat kimondta azt, hogy az izraelitismus fejlődött a történelmi korszakoktól át, s az fejlődés képes jelenleg is, és a szinat elvételé a Talmudból mind azt, a mi elavult, a mi elévült, a mi elévült iránnyalannak bizonyult be, egyuttal pedig a kor szellemi igényelete reformokat létesített. Hazánkban a zsidóság pedig még az Augsburgi nagygyűlés előtt is reformálta magát s legnagyobb része már t. i. a „haladót” párt az 1871. évi nov. hó 15-én kibocsátott 26,914 sz. a vallás és koroktatás ügy miniszteri rendelettel is jóváhagyott s illetve meg erősített „Sichthau Aruch” szerint gyakorolta és gyakorolja jelenleg is vallási meggyőződését, végzi egyházi szertartásait, s vajmi kevés hazánkban, a hitűes hű maradt „orthodox” zsidóknak száma, kik eszelekményekért azonban szintén nem élvezik a törvényen kívüli ség kedvezményét.

Előadók ezekben a méltányossági okok egy részét is, s midőn még egyszer azt a kérdést bátorodunk kezdeztetni, vajon üldözhetjük-e a zsidókat? Ismét csak azt kel felidni, hogy nem és nem; mert mikor a jog és a méltányossági elvek ezen üldözés ellen harcolnak, akkor az emberi méltóság rovása nélkül „igen”-nel nem felülhetünk.

Minderekez járul még amaz igen fontos körülmény — a mire, ha az emberi érzések csak egy pársányi szikrája is van; bennünk, azaz perülés nélkül vissza nem gondolhatunk — hogy t. i. a zsidóknak felelt bűnei, a mi multunkat szennyezik be;

...fogantatba vétetik, arra, hogy miután a
főbb gazdasági szakoktatási fejlesztése ér-
deklében a földművelési minisztérium a kellő
kérdéseket megfogalmazta, — vegye
a kérebe azt a közoktatási minisztérium, és
szervezen a megegyeztetés egy oly gazdasági
szakosztályt, mely a legfelsőbb fokú
gazdasági szakosztály kívánalmának teljes-
sége megjelöljen.

Panaszkodunk, hogy tulságos sok ifju
fordul a jogi pályához, az orvosi pálya tul-
csatlósága ellen meg magok az orvosok
panaszolnak és hány okleveles tanár van
a ki éveken át hiába vár alkalmazására —
mégis el van határova egy új egyetem fel-
állítására. —

Ezt nem azért hozzuk fel, mintha mi
anszak ellenére volnánk, hanem csupán azért
hogy ha ama panaszok dacára van pénz
egy új egyetem felállítására, akkor az igaz-
ság, hogy a megegyeztetéssel felállítandó gazdasági
szakosztály felállításának sem szabad
maft utjában állani a pénzkérdésnek, a mit
recesen okul hallunk felhőzni az illető körök
által mindenképp esetben, midőn egy
vagy más ügy előadását, egyenes tagadó
szóval kimondani nem akarják.

Hazánkban melynek legfőbb jüvedelmi
forrását a földművelés képezi, a gazdasági
tudományok terjesztése, szerény véleményünk
szerint oly nagy fontossággal bír, miszerint
e részben az országnak semminemű áldozat-
tól visszatarthatni nem szabad; pedig főleg
akkor nem szabad, midőn egy oly intézet
felállításáról van szó, melynek hiánya hova-
több mint érezhetőbbé válik, s midőn emez
intézet nemcsak arra van hivatva szolgálalni,
hogy benne a mezőgazdasági üzletvezetéssel
közvetve vagy közvetlenül foglalkozó birto-
kosok s gazdák és leendő gazdasági tanárok
magasabb fokú gazdasági oktatásban részesül-
jenek, hanem hogy mindazoknak, a kiknek
akár a technikai, akár a jogi pályán
haladva bizonyos gazdasági ismeretekre szük-
ségük van, alkalom nyujtassék pályájuk
folyama alatt amaz ismeretek elsajáti-
tására. —

Magyarországnak ilyenmő, a szó szor-
os értelmében a felsőbb gazdasági szakok-
tatással foglalkozó intézete maig nincs, és
ha az a József-műegyetemen felállítva nem
lesz, — nagy kérdés mikor is leendő. — Ez
épen azért, mert erről teljesen megvagyunk
gyűződve; mert erről bennünket mindaz, a
mit csak a földművelési minisztérium a gazdasági
szakoktatás fejlesztése érdekében ed-
dig tett és tenni elmulasztott — mindinkább
meggyőztek, hitük elérkezettnek az időt arra
épe most, midőn az új műegyetemi épület
felállításával maft a helyiséghány sem fog
többé utjában állani óhajunk létesítésének,
— hogy felhívjuk az intéző körök figyelmét
arra, hogy a mezőgazdasági tudományok is
kezesítsenek a real tudományok ama templo-
mának egyik csarnokában!

„Földmiv. Erd.”
Felelős szerkesztő:
HÖFFMANN MÓR.

Vasuti menetrend.

Indul Kanizsára hetente:

Vonat szám	Óra.	Perc.	Idő.
207 Eszék, Mohács, Dombóvár	5	10	reggel
213 "	2	30	délut
209 "	11	1	éjli
202 Buda-Pest (gyorsvonat)	5	55	reggel
204 " (postavonat)	2	6	délut.
212 " (reges vonat)	11	70	éjli
313 Bécsbe (Sombathely, Sopron-föld)	6	15	reggel
301 "	11	50	éjli
215 Sopronba	3	40	délut.
205 Pragerhof, Kottori, Csáktornya	4	5	reggel
203 "	3	47	délut.
201 " (gyorsv.)	10	40	éjli.

Érkezik Kanizsára:

210 Zalaány felől	5	27	reggel
316 "	1	41	délb.
208 "	11	1	éjli
211 Buda-Pestrel (reges vonat)	4	15	reggel
203 " (postavonat)	2	5	délut.
201 " (gyorsvonat)	10	30	éjli
302 Bécsből	4	1	reggel
314 "	10	15	éjli
316 Sopronból	12	3	délb.
202 Pragerhof felől (gyorsvonat)	5	37	reggel
204 "	1	20	délut.
206 "	10	50	éjli.

Minden kiállítás az első érdeméremmel
kísztetve.

Brogle J. és Müller

gép- és rosta-lemez gyára
Budapestben.
A Margit-híd közepében, későit
Trieuróket (konkoly választó) 6 k.
lönfide nagyágban.
Trieur hengereket malmok számára.
Koptatókat.
Szelelő rostákat.
Szállítókat és rostákat cséplőgépek
számára. 702. 35-50.

A nagy-kanizsai kereskedelmi és iparbank-

RÉSZVÉNYTÁRSULAT

f. é. november 21-én d. e. 10 órakor saját helyiségében.

rendkívüli közgyűlést

tartand, melyre a t. cz. részvényes úrak tisztelettel meghívattak.
A közgyűlés tárgyát az alapszabályok módosítása fogja képezni.
Nagy-Kanizsán, 1880. október 19-én. **Az igazgatóság.**

Figyelmeztetés:

1. A közgyűlésen részt venni szándékozó részvényes úrak felkértek, hogy részvényeiket a még le nem járt szelvényekkel együtt a bank pénztáránál, innen nyerendő tőrtvény mellett az alapszabályok 52. §-a értelmében f. é. november 13-ig letenni sziveskedjenek, mely tőrtvény egyuttal igazolványul szolgál.
2. Az alapszabályok 48. §-a értelmében csak azon részvényes bir szavazati joggal, kinek részvénye legalább 14 nappal a közgyűlés előtt részvénykönyvileg az ő nevére van írva.

Hirdetmény.

Mely által közhírré tétetik, hogy az alól írott takarékpénztár új házának építésére kívánt tervek benyújtására a f. évi augusztus 22-én kelt hirdetményvel e hó 31-ig kitűzött határidő ez évi november 14-ig bezárólag kiterjesztetvén, a pályaművek ezen határidőig elfogadttak. Kelt Nagy-Kanizsán a dél-zalai takarékpénztár részvény-társaság igazgatóságának 1880. évi október 17-én tartott ülésében.
Az igazgatóság.

Mell- és tüdőbetegeknek

725.14-26 **Wilhelm-féle SCHNEEBERG NÖVÉNY ALLOPIA**
Wilhelm Ferencz, gyógyszerész. Neunkirchenben (A.-Ausatria)
25 év óta a légzőszerek megbetegedése ellen, torok- és bronchialis katarhák, kehe, rekedtség és egyéb torok- és tüdőbetegségek ellen a legnagyobb gyógyórral és hatással.
Különböb figyelmeztető szöveg...
Magrendelhető Nagy-Kanizsán Prager Béla Gyógyszerező urnál

Ha a szerencsétlenség legnagyobb, Isten segítségével legközelebb!

Gyógyítás a lélegzés- és táplálási szerveket egy a végegyengülést Hoff János-féle valódi malata gyógyítási-szer használata által.
Európa legtöbb uralkodóháának udvari szallitja.
Hoff János
ca. kir. tanácsos, az arany érdemkereszt és korona birtokosnak több magas rangú porosz és osztr rend lovagjának
Fabrik: Wien, Grabenhof 2. Fabricka-Niederlage Stadt, Graben, Bräunerstrasse 8.
774 4-4. Bécsben, April 16-án 1890.
Ördömmel vallom be önmék, hogy az én malata-egészségi szer használása általam ment meg. — Igen hosszú ideig szenvedtem gyomorajásában a legi állapotban mindinkább rosszabbult s később már semmit sem bírtam lenni, mert az általam kitaláltatott tőrtvényes honyas által érttem ki s már oly reménytelen voltam, hogy legamat életem végére elárvaltam.
Három hétig használtam az én csodaszert s most én jelen egészséges vagyok, mit én önmék kihasznál.
Nálvalem kézz vagyok szó- vagy irasbeli kérésre kívánt tudomást éni, hogy önmék szallit legalább halamat, megantett életémet boldo nyithassam.
Kérem az öreg malata-sör, 5 kó. malata-chorcoládé és 10 csomag malata-csokorika beküldését. Úy Knobloch Wienerstrasse 79.
Hivatalos gyógyhír.
Dr. Snigpel főorvosos.
A Hoff János-féle malata-sör igen kitűnő erőt ad s az lecsavalescent nehéz betegségeknek, úgy mellbetegeknek, mert nem hoz igaztati elő, épen! chronicis gyomor és hásmorhoidis szenvedéseknél igen ajánlható.
Főraktár: Fasalhofer József N.-Kanizsán. — Z.-Egyszeg: Hubinsky A. Sopron: P. Müller Keszthely: Wütsch Ferencz, Kaposvár: Lajpelt A.

Több kiállításnál kitüntetett.

BUDAPESTI BUTOROK.
Asztalos és kárpitos butorok
Több száz szoba berendezésére
A legolcsóbb ár mellett és csakis szolid s megbízható készítmény nagy készletben
Steinbach Sándornál
kárpitos és butorkészítő
BUDAPESTEN, Ferencz-József-tér, 6-ik szám
A Magyar Kalligraphia
Kiházasltan berendezésnek különböző tekintetbe-vétel.
Az újman márékelt árjegyek langyen.
Több kiállításnál kitüntetett.

A Magyar-francia biztosító részvény-társaság

tisztelettel alólir-igazgatósága ezennel jelenti, hogy **Zala, Somogy, Baranya és Vas** megyék részére kiterjedő hatáskörrel **Nagy-Kanizsán vezérügynökséget** állítván fel, annak vezetését

Gutmann S. H. urra

ruházta, kit egyszersmind a tűz-, szállitmány és jégbiztosítási ágazatokban jogérvényes biztosítási kötvények kiállítására, károk felvételére, ugymlut ezek azonnali kifizetésére is felhatalmazott Budapest, 1880. januárban.

A Magyar-francia biztosító részvénytársaság igazgatósága:
SCHWEIGER. MOSKOVICZ.

A Magyar-francia biztosító részvény-társaság

igazgatóságának fenntebbi közzétételére hivatkozással alólirótt tisztelettel jelenti, miszerint a

Nagy-Kanizsai vezérügynökség

vezetését elvállalta s a vezérügynökségi irodát megnyitotta, hol is biztosítási ajánlatok elfogadttak s a biztosítási üzletre, vagy a társaságra vonatkozó mindenféle felvilágosítások leg-készségesebben megadttak.

Biztosít pedig a társaság

- a) tűzveszély és robbanás által okozott károk ellen;
- b) jégek ellen
- c) szárazon vagy vízen szállitott javak károsodása ellen;
- d) az ember életére minden ismert módozat szerint.

A Magyar-francia biztosító részvénytársaság, melynek 20 millió frankot, azaz 8 millió arany forintot tevő alaptőkéjéből a részvényesek által mindjárt kezdetben 10 millió frank, azaz 4 millió arany forint

készpénzben befizettetett, s részint a főváros legelső pénzintézteinél, részint pedig magyar államértékekben és elsőbbségekben lett elhelyezve, f. é. október 14-én tartván alakuló közgyűlést, melyen a társaság ügyvezetésének élére következők választattak meg.

Választmány.

Elnök: Bittó István, ő Felsége val. belső titkos tanácsosa, a Lapó-rend nagykeresztese, orsz. képviselő stb. Budapestben.
Alelnökök: Bárd Bándy Béla, földbirtoos, orsz. képv. stb. Bpsten.
Bontoux Jenő, a párisi Société de l'Union, generale elnöke stb. Párisban.

Választmányi tagok.

Robert Morin marquis de Banneville, az osztrák déli vasut igazgatósági tagja stb. Párisban.
Neuwelt Ármán kir. keresked. tanácsos nagykereskedő.
Lovag zápori Regenhart Ferencz, az Albrecht-vaspálya elnöke stb. Bécsben.
Sváb Károly földbirtoos, orsz. képviselő stb. Budapestben.
Bárd Tinti Károly cs. kir. kamarás, az osztrák déli vasut alelnöke, az osztrák urakháza tagja stb. Bécsben.

Felügyelő bizottság.
Beck Nándor, a magyar jeizálog-banknak igazgatója.
Lánczy Leo, a magy. ált. földhittel részvény-társaság igazgatója Budapestben.
Lewin Jakab, a kereskedelmi akadémia igazgatója Budapestben.
Serrebource Jos. Mária Emil, a párisi Société de l'Union generale vezérfelügyelője Párisban.

Igazgatóság.

Igazgatók: Dr. Hiller Albrecht, köz- és váltó-üggyvéd Bécsben.
Kistenmacher Károly a „Hoffmann József” nagykereskedő czég főnöke Budapestben.
Schweiger Márton kir. kereskedelmi tanácsos Budapestben.
Vezérigazgató: Moskovicz Lajos Budapestben.

Tekintve, a társaságnak leontebb kiűntetett tőkeerőjét és az üzletvezetés élén lévő, hazánkban is nagyobbraest ismert és köztiszteltben álló egyenisegeket bátran elmondható tehát, hogy nem volt még az egész monarchiában biztosító társaság mind az ideig, mely a biztosító községnek annyi garantiat nyujtott volna, mint a meennyit neki a társaság mindjárt kezdetben nyujtani képes, s a midőn a társaság ezen, eddig pártalan kérésre és az élén álló egyenisegek jelölése egyrészt teljes biztosítást nyujt arra nézve, hogy a társaság üzletvitelse a méltányosság, a pontosság és a legbiztorabb becstelenség minden követelményének mindenkör és teljeseen meg fog felelni másrészt a szakvezetés iratottsága az iránt is keszeségül szolgál, hogy a társaság a díjtételek megadásánál is kellő tekintettel fog lenni a verseny jogosult követelményeire.
A midőn tehát tisztelettel alólirótt a biztosító t. község bizalmát az általa képviselt társaság iránt újból felhívja és kéri, megjelgyai egyszersmind, hogy a vezérügynökségi területen a vidéki ügynökségek szerve-és teljese folyamataiban van, és hogy ültbiztosítási ajánlatok a már felállított ügynökségek által keszeségesen elfogadttak,
Nagy-Kanizsán, 1880. májusban.

Kerületi ügynökségek:

Zala Egereszege: Fischer Miksa urnál.
Keszthelyen: Puly János "
Sümegen: Epstein V. A. "
Csáktornyan: Hirschmann A. urnál.
A-Lendván: Tausz Ferencz "
Csabrendeken: Lób Ignác "

maradván teljes tisztelettel
A Magyar-francia biztosító részvény-társaság
vezérügynöksége N.-Kanizsán

GUTMANN S. H.

ZÁLA

MEGYEI ÉRDEKŰ.

KÖZMŰVELŐDÉSI, TÁRSADALMI ÉS GAZDÁSZATI HETILAP

A ZALAMEGYEI GAZD. EGYESÜLET ÉS TOBB MÁS EGYLET HIVATALOS KOZLÖNYE.

Kiadóhivatal: Fuchel Fülöp könyvkereskedése. Ujvárosi ház utca. 513. szám.

Előfizetési árak: Egész évre 5 ft. Fél évre 3 ft. Negyedévre 1 ft. 50 kr.

Hirdetmények: 5 hasáboz potisor egyszer 7 kr. többszöri hirdetésnél 5 kr. Bélyegdíj 30 kr.

Szerkesztői iroda. Hova a lap szellemi részét illető közlemények küldendők Ujvárosi ház utca 513. sz.

Bérmentelen levelek csak ismert közölkéssel fogadhatók el:

Kéziratok vissza nem küldetnek.

Nyitlittér: Potisora 10 kr.

Egyről-másról a ház körül.

A cselédügy vagy pedig akár a cselédek ügye nálunk is nagyobb figyelmet érdemelne, mint a menyinyben eddig részesített Hölgyeink ugyan eleget panaszkodnak, hanem a panaszon túl nem igen történik valami. Az ugynevezett cselédmizériáról, amely alatt háziasszonyainknak is eleget kell szenvedni, egy nő tollából figyelemre méltó cikk jelent meg egy nagyobb német lapban, mely a mi viszonyainkat is igen jól jellemzi, s mely sok megszívlelésre méltó tanácsot tartalmaz. Jónak látjuk e cikket főbb vonásaiban reprodukálni; e tekintetben most már vidék és nagyváros között kevés különbség van s a bajt az ott ép úgy érzik, mint itt.

Majdnem félek — kezdi a szerző, miután ezt a fejezetet talán nem is a jó társaságba valóknak tekintik, hogy trivitalásról fognak vádolni, midőn nyilvános lapban megbeszélés tárgyává teszem e tárgyat s mégis az találom, hogy miután valamely baj agyonhallgatásával, a melyet inkább gyógyítani, mint gyógyíthatatlannak nyilvánítani kellene, mi sincs téve, hogy minden gyakorlati háziasszonyok kötelessége mindent elkövetni, hogy a rendezett háztartásnak esküdt ellensége ellen a cselédmizéria ellen küzdjön. A szerző igen fontos dolognak tartja, hogy a háziasszonyok együttesen beható figyelem tárgyává tegyék a dolgot. Még ebben a részben igen sok a teendő.

A gazda (asszony) és cseléd közötti viszony főbajának tartja a bizonyítvány kiszolgáltatási módot.

Külföldön, különösen Berlinben és Lipcsében, hol házino-egyletek vették kezükbe a cselédügy újraszervezését, és a hatósággal együttesen törekedtek jobb viszonyokat teremteni, a főelv az, hogy csak a talósnak megfelelő bizonyítványok kiszolgáltatása által, melyeket az uraság maga ír be cselédkönyvbe, tétetik lehetővé a szolgáló személyzetnek javulása. A nevezett egyesületek tagjai kötelesek semmitsem szépíteni és az obligát „hű, szorgalmas és becsületes“ csak akkor adni, mikor a cseléd valóban megérdemli. Ezen egyöntetű eljárás folytán mind az uraság, mind a cselédre nézve sok jó éretet el. A cselédek lelkiismeretesek voltak, iparkodtak szolgálat adójukat kielégíteni, mert félték, hogy hűtelenségük és tuhyaságuk a cselédkönyvben feljegyeztetik, és ez által más hely elnyerése megnehezítetik. A két hétről, két hétre való gyakori helyváltozás megszűnt, mert egy rendes cseléd szegénynek tartotta, hogy a rendes nyegded kívül elbocsáttassék. Ezen kitérésre való szoktatás már nagy haladás volt; most az a leány, ki már 4 hétig egy házba szoktatta magát, könnyebben hozzá szokik a házi renchez és annak különleges berendezéséhez, míg a nagyon gyakori vándormadarak sehohsem lehetnek otthonossá. — Nálunk, ha két-három napig egy házban van szem tetszik neki, szépen elpárolog s az asszony megint indul cselédkeresésre. Ott van cselédkönyv, bizonyítvány, „szorgalmas, hű, becsületes“, pedig nem lehet tudni, minő lényeges fogyatkozás, hiba miatt bocsáttatott el.

Közvetítő intézetek, cselédközvetítők nagy számmal vannak ezeknek érdekében fekszik a cselédek gyakori változását elősegíteni; mert minden ilyen változás alkalmával asszonytól cselédöt egyaránt kapnak közvetítő díjat. Gyakran még mestereges fogásokkal is idézik elő az ilyen helyeserőt. Olyanforma törvény létezik, hogy az uraságnak nem szabad a cselédöt rossz bizonyítvánnyal elbocsátani. Attól félnek valószínűleg, hogy a leány a rossz bizonyítvány folytán állást nem talál és a prostitúció karja közé üzetik. Azonban más városokban a tapasztalás azt bizonyította, hogy az igazságnak megfelelő bizonyítványok kiosztásával a cseléd-osztálynak javítása és emelése ellene dolgozik a prostitúciónak; hogy a cselédkönyvben való egyszeri megrovás egy egyébiránt erkölcsös leányt még nem bajt a prostitúció karjaiba ellenkezőleg, hogy az, miután — habár megnehezített körülmények között ismét szolgálati viszonyba lép, szigorúan és lelkiismeretesen fog küzdeni a megrovott hiba ellen és használható megbízható egyéné fogja magát képviselni. A megrovás javulásához vezet nem a prostitúciónak, és azok kik századunk ez ostarának oly könnyen hatalmába esnek, aligha lettek volna valaha használható tagjai egy rendes háztartásnak. Asszonyi kötelesség, eddig még teljesítetlen, de bizonyára el nem utasítható a hatóságokkal együtt válllvetve ellene működni az oly nagy haj továbbterjedésének, áldozatai számát kevesebbetni és erkölcsi súlyosodástól azokat megóvni, kik közel vannak hozzá,

hogy áldozatai legyenek, de nem a rendezett háztartás rovására, s ez különösen a nagyvárosi viszonyok mellett, alig képzelhető, oly viszonyok mellett hol a nőre más kötelességek is háromolnak, minthogy maga a házat, konyhát, fehérruhát s. a. t. gondolja; képzelhetetlen addig, míg megbízható, hasznos és értelmes cselédek nincsenek.

Ha a hatóság az előbb nevezett és félt baj leküzdésére a házi asszonyok segítségét igénybe venni hajlandó, akkor ez más módon érhető el és értékesíthető, minthogy jobb belátásuk ellenére és azon tudatban hogy igaztalanságot irnak, arra kényszerítik, hogy a cselédnek elbocsátása alkalmával jó bizonyítványt adjanak. Valóban erkölcsi kényszer gyakoroltatik e tekintetben, amint azt nemrég magamon tapasztaltam. Én elhocsáttattam egy leányt, ki megengedte magának, hogy a családdal vagyonközösségben éljen, t. i. fésűt cipőt, mely az övé nem volt, maga is használta, s miután meggyőződés ellenére nem akartam neki bizonyítványt adni, elkerülvén a „hű“ nevezetet, azt irtam könyvébe: többnyire szorgalmas. — Egy órával később az én szőpem egy rendőrhivatalnok kíséretében jött vissza, ki parancsolólag kinyilatkoztatja, hogy az előírt rovatokat be kell töltenem, neki tehát hűségéről is kell bizonyítványt szolgáltatnom. Az igazságnak megfelelőleg azt irtam be tehát, hogy N. N. a család tulajdonát képező tárgyak használatát engedte meg magának. Azt nem szabad önnök, — mondá parancsolólag a hivatalnok, ön köteles a leánynak jó

bizonyítványt adni. Miután határozottan tudtára adtam, hogy engem a világ semmiféle hatalma nem kényszeríthet arra, hogy valamit meggyőződésem ellenére tegyek, s hogy indokolatlan kívánalmának nem tesz eleget, délután 4 órára a rendőrhivatalba hívtat meg. — A szolgálattelvő hivatalnok, kinek itt elmagyaráztam, hogy itt nem boszúságról, hanem elvről van szó, azzal felelt, hogy itt ezen elvvel kereszthatolni nem fogok s hogy vagy meg kell változtatnom a bizonyítványt vagy pedig be kell vádolnom a leányt. Az utóbbira nem határozhatam el magamat, először mert meg vagyok arról győződve, hogy az illető a többi elzártakkal való érintkezésében aligha javulhatna, másodsor mert időm nem engedi, hogy ilyen kihallgatásoknál jelen legyek. Mi volt tehát a teendő? Miután a különben belátással bíró hivatalnok rendelkezésre sem kinzó, sem kényszereszközök nem állottak, belátván egyszerűségi hajthatatlanságomat, abban egyeztünk meg, hogy a cseléd ez alkalommal a hivatalnok által szabott feddésben részesüljön, de hogy a törvénynek is elég tétessék, az obligát „hű, szorgalmas és becsületes“ rovatok betöltesse.

Az eset ugyan egyszerű, — de messze kiható következményei vannak. Tudja ugyanis a cseléd nagyon jól, hogy bármit írjon is a háziasszony — mégsem marad érvényben; a hatóság nyomást gyakorol a szolgáltatódóra, hogy csak jó bizonyítványt szolgáltatasson; kisebb fogyatkozások fel nem jegyezhetők, tehát nem büntethetők.

A „Zala“ tárczája.

A virág-tolvaj.

Urasági fényes kertnek Tarka mezejében,
Jár a szegény, kopott gyermek Elbusulva mélyen. —
Istenem, ha nagy ur volnék!
— Tépelődik benne, —
Ez a sok szép bárony virág Mind az enyém lenne.

Oly kedvesen hívogatnak, Intenek közéjük,
Mintha volnék ismerősök, Szerető testvérek. —
Szabadna is elvinni tán Néhányat magammal,
Ezzel a kert meg nem fogyna, Csak egy koszorúval

Biztató vágy kel szívében, Azt sugja reménye,
Hogy neki majd megbocsátják: Imát rebeg érte.
Ez ártatlan nyugalom közt A fűzér elkészül;
Szinte csillog, szinte ragyog Lelke gyönyörűtől.

Oh! de másképp volt megírva; A hogy utnak indul,
Jön a kertész nagy haraggal, Mindig zordonabbul:
Vár te ezéda virág-tolvaj, Könyyen nem fizetesz meg!
Mond; s szavára térdén esik A remegő gyermek. —

Jó, maradj hát büntetésül Hosszan teletelve,
Hogy másnak „ne bántad“ neve Jusson majd eszedbe,
S ha kiáltad, doigod után Méltos virágoddal;

Igy legalább gyarapodtál. Egy kis tanulsággal.

Megadással túrt a szegény, Néma keservében,
S mikor épen elbocsáták, Sirt csak önzében.
Mért e könyvek? mond a kertész,
Hisz elég volt mára!
„Oh! mert viszem ajándékát Anyám sírhalmára.“

Hajgató Sándor.

Quem dii oderunt.

— A kit az istenek gyűlölnék. — Szalay Sándortól. Az első lépés. (Folytatás.)

Erre a megnyugtatóra dilectissime Horváth annyira iparkodott a nyugalom után, hogy azt estére kelve teljes mértékben el is érte; lévén már akkor olyan állapotban, hogy testi és lelki voltában semmi különhatás zavart elő nem idézhetett volna.

Ebből önként következik, hogy ő nyugalmassága abban az estében szeretett, reményes fia jövőjéről még csak nem is álmodott; mehetett volna az ömianta akár kéményseprőnek vagy győpmesternek; mert a világgal kibékült állapotában minden jó volt szeméinek és minden ember becsületét ő előtte. Nem nyugodott le a nap az ő haragjával.

Hanem másnap bekövetkezett az az „otthoni“ beszélgetés; a mi bizony furcsa dolgokat okozott.

Eppen ebéd után van. Horváth uram a terített asztalnál ül; az asztalon érintetlenül áll minden, még a boros üveg is. Mintha abban a szobában még aholt tárgyaknak is valami nagy gondolkodni valójuk volna; máskor egyet-egyét csak nyugtáskodnak, hogy szinte ropog belé a csontjok..... most hallgatnak. Eppen mint a gazdájok. A gondolkozó öreg ur miatt

feldulhatna a világ, ledőlhetne az eclesia temploma nagyobb ezeknél most az ő legkisebb gondja is. Néha-néha, mikor gya belefárad a munkába és zemei megújítják a semmittevést, akkor fel-feltekint. Ez a tekintet az ajtóhoz tapad. Az a lelketlen kislincs nem mozdul; hiába már körülbelül egy óra óta. Végre megkapja a szent Ártal tűze, szájából a vastag meggyízást kikapja, arra nem is gondol, hogy a szép ősi ereklye, gyönyörű faragványu tájipájának életére tör: földhöz vágja. A szár tempa vonaglással simul le társa mellé, a kinek már előzőleg volt anyai belátása, hogy mikor őrla is annyira megfedelkezhetik az ur, hogy idejekorán kialhatik benne a tűz, na már akkor legjobban lesz igazán aludnia. Mikor gazdája legjobban szítja a szánt nagy gondolatai között, egyet mozdult, aztán lent vala a földön. Ime a pipa nyugalmas bölcsesége és a gazda hóbotos indulata.

Meg se nézi mi vége lett pipájának, hanem elkezdett föl-aljárni és haragjának hangos beszédét adá tanuságát:

— „Szegény, gyalázat! Felnevelem, maturizál, nem kímélek semmi költséget; fényesebbnél fényesebb kilátások járnak rá, ha tisztességes hivatalt választ. És uramfia tanító, részeges mester akar lenni. No megállj! Itt azután gondolkodik az öreg ur, hogy nem öneki van-e alaposabb oka attól az ijesztéstől félni. Még megtezi az a dacos közleg, hogy vissza se jó. No „iszen, csak azt merje tenni, tudom istenem: megemegeti!“

Oda megy az ablakhoz. Gyönyörű kilátás nyílik onnét az országutra, meg a temetőre. A dilectissime kinéz. Annak a szelburdi Baudi gyerekek arra kellett az utját vennie. Bizonyosan ott ódalog valahol a várja, hogy gyenge szívű apja utána küld.

Horváth uram legalább így gondolja, mikor a nyitott ablakon az országút felé néz. „Na hát nem volt igazam?!“ — szólt fél brömmel, mikor meglátja, hogy Baudi csakugyan még a helység körül ódalog, és pedig a temetőben. Nini! Egy sírrelék előtt áll; most lehajol, valami kis virágfület le-

szakit a sírhalmáról, ajkaihoz emeli, ott tartja sokáig és meg se mozdul, mintha azokkal a drága hamvakkal beszélgetne, kik fölött az a kis virágzál nőtt! Kalapja ott hever a földön; s amint így fideslen fölvel, az ajkaihoz emelt virággal ott a sírhalmánál mereng, olyan dult, olyan ágról szakadt formájú, mintha egybe sem volna a világon azon szomorú halmon kívül. Most fölemeli kalapját, csökölje soká; és az öreg urnak úgy tetszik, hogy az a köszívű gyermek erősen zökög. Erre azután ő is csak elfelejt, hogy csak egy órája átkozta ki; elkezd vele együtt sírni.

Milyen jó szíve van annak a dacos gyerekek! Milyen szilárd léptekkel, büszke arccal hagyta el szülőházát, még csak egyetlen arozizma sem mozdult meg; s ime szegény édesanyja és nővére érzéketlen hamvaitól milyen keservben bucsuzik ott a temetőben. — Az öreg ur észre sem veszi; mennyire együttérez ő is azzal a kitaszított gyermekkel.

Iszen, különben csak tréfa volt, egy kis próba. Nem kell azt a rozst fiut féltetni. Majd visszahozza az igaz kenyér. Legfőleg egyet kóvályog az erdőben, vagy elmegy a szomszéd falug, ott betér a paphoz; ez meg jó borral és jó szóval ugy a szívére hat, hogy rá se gondol arra az ostoba utazásra, a minek czélja: a nagy világ.

De hát miért sir olyan keservesen? Na bizonyosan ott sirja ki a sirtett búszkeség könyeit, azután visszatér és beismeri, hogy apjának van igaza, nem bánja, hát pap lesz vagy prókator.

Baudi csakugyan föláll, kalapját fejébe nyomja, megindul a temető ajtaja felé. Mikor az ajtón kilép gondolkodni kezd. Most küzd: menjen-e, ne menjen-e? Nem tudja nem is gondolja, hogy öreg apja mindent lát az ablakból, látja az ő küzdését és már előre mosolyog, hogy ügyis visszamegy. — Már készül is a jeldetre, hogyan fog rozst fiával találkozni; s mért olyan komolyan vette a dolgot és őt úgy megsomorította lime Baudi csakugyan visszafelé lép; hanem újra megáll, zsebkészét előveszi.

Az öreg ur rottegni kezd; még valami bo'ondot tesz az a hóbotos fia, annyira szívére vette a dolgot.

De hogy tesz, de hogy tesz. Gyilkos szándéka mindössze is abból áll, hogy egy meglehetősen vastag füstelyt vág a temető sávényéből. Legalább ne utazék egyedül.

Ajkozott kölyök! Hát nem is azon gondolkodott, hogy induljon-e ne-e? hanem csak az volt eszében: minő társat vigyen arra a különös utra, a melynek a szomszéd-faluban is vége lehet, meg olyan hosszúra is elnyúlhat, hogy csak egy féül mélységű négyzetletes ároknál szakad vége: a sírnál.

Mikor vándortársát is hasonlóság oka ért éppen úgy megfosztja mindentől, mint a hogy ő megvan fosztva, kezébe veszi és megindul.

Majd csak talál ebben a nagy világban valahol nyugopontot. Ha valamikor megnyugodhatik, milyen feledetlen, milyen becses emléktárgy lesz az a vándorbot! Ha pedig mindentől csak hányatás vár róla, hűségesebb társ nincsen a koldusbotnál. Valahó majd mind a kettlen csak megnyugozsznak örökre.

Ilyen gondolatokkal indult nagy útjára a szülőháztól, mely azzal a nappal idegen földhöz lett előtte.

Az öreg ur látja. No de lehetetlen. — Iszen csak tréfal; majd visszajő. Fogadni merne akárkivel, hogy holnap ilyenkor már itthon lesz. Csak hád menjen. — Már beakarja tenni az ablakot, Baudi akkor fordul vissza amint apját meglátja az ablaknál, leemeli kalapját, köszönti; aztán czélja felé fordul és vissza se néz többé.

Az öreg mintha nem is látná betegsi az ablakot; és azt gondolja magában, hogy ime a dacos urf már enged; az a kalapemelés már félbocsátatkerés.

Baudi lehajtott fővel, gondolkozva, de szilárd lépésekben megy; nem látzik azon egy cseppet se, hogy visszasszándékoznék. Nagy bánatot, nagy szomorúságot visz magával, de nem inog a'attok. Elbucuzott mindenkítől, most már mehet.

A temető túlsó szögleténél még is utját állta valaki; ettől azután keserveesebb

Ezen végkövetkezők közül... cselédeinknek vérvé és húsává váltak; bennük oly proletáriátust nevelünk, amely most csak azon családoknak csak terbére, melyek koronként látogattnak meg tőlük, később azonban az államnak és községnek is. — Gondoljuk csak meg, hogy az erkölcsileg nemesítő befolyás, melyet egy rendezett háztartás, egy derék háziúr alrendeltjeire gyakorolni képes, nemzetgazdasági szempontból megbecsülhetetlen értékű. A szolgáló osztály a népek tulajdonképpeni társaságát képezi; a leányok, kikezdésükre, igazságszeretetre és rendre kiképeződnek, egykoron a jövő népmegváltók anyáivá lesznek. Bár csak felfogná minden nő, hogy ő, mint háziúr elöljárója, magas kulturális feladatot van hivatva teljesíteni. Ugy menni hagyni a dolgokat, a mint menni, ezzel nincs segítve semmi, a bajokat megszüntetni kell; a károkat gyökerestől kell kivágni, csak akkor lehetnek a fának erőteljes ágai, jó gyümölcsei.

Minden háztartás magában véve fához hasonlítható; az egyik elkorcsosult, elcsenevészett, egyetlen része sem fejlődik helyesen; a másik égnék tör s kiterjeszti ágait mindenfelé; a nőnek teremtő szelleme a fa életvelejéhez hasonlít; nem látni a velőt, de az egészen alakulásán meg lehet ismerni. A nőben lakozó szellem is láthatatlan keresztül hatja az egész házat és saját kinyomatát adja reája; sőt a házasság szürk háttérain is túl terjed, mert a mit egy értelmes, gondolkodó nő tesz, az a köznek javát is cselezteti.

A socializmus vörös kisértete, mely a munkálkodó osztályt gyakran nyugtalanítja, könnyebben elűzhető, hogyha cselédeinknél akaró kezdeni, őket hűségre, kitartásra és munkásságra szoktatni. Fájdalom ezt egészben és nagyjában nem teszünk.

Mi elküldjük, vagy ők szaladnak el tőlünk; mi kicséréljük a hibákat, ők a gyűlölet és keserűség érzelmeit, melyeket magukban felvesznek — ez által a társadalmi nyomor még rosszabb lesz, s a cseléd-baj nincs megszüntetve.

Cselédek számára szakiskolákat kellene alapítani, melyekben hiva-

tásukra elkészítettének. Hát valóban oly könnyű dolog az, egy gyermeket ápolni, a ruhát helyesen kezelni, a konyhát jól ellátni? Ezt tanulni kell, és legyünk nyitlak, az asszony és cseléd közötti konfliktus többnyire onnan támad, hogy amaz többet kíván, mint a mennyit ez képességénél fogva tenni bír.

A jó régi idő, mikor az asszony még a cseléd mellett volt, elmúlt; az ő társadalmi, üzleti, vagy hivattászzerű állása többnyire máshová szállítja őt, a melyen fontosabbnak tartja magát, mint a konyhában vagy a családi házban. Ezekben pedig olyan leány, a mely ezt nem tanulta, igen bajosan ismeri fel magát a házi asszony segítségére nélkül, mindent tanulni kell.

Minden férfimunkás meghatározott tanulási időt végez: a leány készületlenül lép a szolgálatba; a 14 éves leánya bízzák gyermekeiket, használjuk szobánkban, a végre rá bizunk mindent.

Ha nem egy derék nő felügyelete alatt van az ilyen leány néhány évig, akkor semmire sem viszi, sohasem használható, s minduntalan változtatja helyét.

Néhány városban megkísérlették ugyan a szakiskolák felállítását; de erre négye jelentékeny eszközök szükségesegek. Nőegyletek azonban erre nézve is sokat tehetnek.

Allatrendőrök a gazdaságban.

Ezen cím alatt egy kis füzetkét adott ki Márai Mátyas Aradon, mely sok figyelmet méltó dolog tartalmaz; vajha mentől többet olvasnánk. A füzetke százával 4 frton vásárolható meg. Közöljük belőle a zárfejezetet és ajánljuk gazdaközösségünk figyelmébe: —

Végül említenéd még, mikép szoktak az állatbarátok és mindenre ügyelő okzerű gazdászok a bogarakat irtó éneklő madarakat védelmezni, elszaporodásukat elősegíteni és gazdaságuk köré telepíteni.

Kétféle módot alkalmaznak a külföldön. Az első abból áll, hogy a kertekben belül, a kerítés mellett végig ribizke- és pószmetszerjéket nevelnek; melyek esetleg — különösen tanyákon vagy falvakban jó szomszédok közt — kerítésül is szolgálhatnak. A kerteken túl pedig, továbbá az utak mentén és földeknek haladó árkok sánczain nagyon ajánlatosnak bizonyult galagonya- és kökény bokrokat terjesztetni, melyeket az apró énekesek fészkelésre nagyon kedvelnek.

A másik mód az odvakban fészkelő madarakra vonatkozik, minők a czinegék, seregélyek s más apróbbak és milyenek még a kisebbség nagy felük is (még a denévér is a ház és kerthöz szoktatható). Ezek számára fészkelőket akasztanak a fákra. Ezen

mesteres odvak — igaz — első évben rendszerint üresen maradnak, mert az időedősebb szokott madarak inkább cseléd mintsem odvakat válnak bennük látni. De már a második év hátrakká teszi az okos állatokat a ha csak egyetlen pár fészkel is ilyen ládikóban, ennek ivadéka már előszárazott fogja ismét felkeresni. Tíz év múltán — különösen erdőben — nem is győzi az ember a ládikó kelté szaporítását.

A fészkelőket akként kell a fákra akasztani, a mint éppen a cselébe vett madár szereti. A seregély p. o. magasan szeret fészkelni (20—25 láb magasságban), míg a czinegék alacsonyabb 10—15 lábnyi helyen is elmaradnak. Utóbbiak kedvelve a sírú lombot, tanácsos a ládikókat sírú helyekre akasztani és lehetőleg távol egymástól, mivel nem igen szeretik a nagy társaságot.

A fészkelőket rendszerint keményfa deszkából készítik, sőtét olajfestékkel mázoltatnak be és összerapított mőhával, polgyával hintenek be, úgy hogy némi hasonlatosságuk legyen a fakéreggel. Az előforduljon van a kerék nyílás egy tolélcson; alul pedig a macskák, görények és menyétek ellen egy jól kiálló védőlecz. E fészkelő-ládikó nagysága és alakja az illető madarak nagysága és kedvtelése szerint változik.

A további leírás helyett legyen szabad ráutalunk, hogy Budapest főváros hatósága a múlt télen határozatba vette, erdősegi megvédésére, illetőleg a rovarirtó madarak szaporítására ilyen említtet fészkelő-ládikók alkalmazását, különösen miután meggyőződést szerzett arról, hogy igen ócska lehet beszerzési. Az erdők gazdaközösséget ez okból minták szerzése végett a főváros polgármesteri hivatalához, vagy Bécsbe Friedrich Zeller kereskedő urhoz (Wien, I. Postgasse 20.) utasítjuk. A fára akasztásánál arra kell ügyelni, hogy a nyílás mindenkor keletfelé legyen. Ajánlatos továbbá a ládikók alatt — a mennyire szükséges és lehetséges — a faderék körül töviskoszorút fenni, legjobb óvszerül a kuszó ragadozó emlőök ellen.

Schleswig-Holsteinban, Hannovera sík földén és Németalföldön, hol a mezőgazdaság oly nagy gondalú üzlet, a gabona-pajtákon, pádlásokon és magtárakban a keleti oldalon a baglyok számára külön bejáró lyukakat hagynak, sőt még szekrényt is helyeznek a legsötétebb zugba buyóhely gyanánt. Legyen szabad még a madarak teli étéseinek egy két gyakorlati módozatát felhoznom. Az erdészek lakóházuk mellett, a falusi gazdák a kertnek egy a hideg szél ellen védett helyen, a tanyások a szélesen és házodalon vagy a földeknek alkalmas helyén, (talán a kazalok, boglyák, róza rakások mellett) elcsiprik a nagy havat és a tisztás helyre odaszórják a táplálékot. Ha a hó kicsi és az idő nem igen zord, elég eleget találnak maguknak úgy a magon mint a rovarokon és ezek hájain élő madarak. Kemény hidegben ellenben, — ha csak száraz, a rovarok pusztulnak, ha nagy hó is van, valamennyi éneklő madár vesztélyben forog.

Hogy mit szoktak az élelmező helyekre szórni? — A mit a madarak szeretnek! Kenyérmorzsa, gabona és ennek csúnya, mák, köles, kender stb. magféle; továbbá főtt burgonya, stb.; a nyers husnak és a húsfeleknél hulladéka, fűszerezett nyers (vadász) csontok. Hogy hamarabb az étetőhelyhez szoktassanak a madárkát, gyakorlati dolog nekik alkalmas edényben, tört csuprok és fazekak fenekében lisztkecset nyújtani. A rovarvő madarak részére apró szalonna kockákat szokás akasztani oly helyekre, hová bátran szállnak. A szalonna élvezete különösen a czinegéknek csak nagyon jóvokra.

Városokban, ha a háznak egy ablaka

kerthöz vagy kevesebb látogatott teregre nyílik, igen mulatságos dolog az ablakból jó hosszú deszkát kinyújtani vagy a fal hosszúkás megerősíteni és elejét egy ós szőri. A kis teremtők úgy megszokódnak, hogy még a szobába is bocsátják. — Az etetés idején jobb, ha délelőtti határozatit, mert a délután gyakran zivatárosokra változnak, mire a madarak hamarabb elúlnak és így élendül maradhatnak.

A Rajnavidéken levő Wuppertalgy lakosság régi híres arról, hogy mindeu új iránt nagyon érdeklődik és igyekszik a jól hasznára fordítani, minék következtében nevezett tájék használt a paradicsomhoz és lakossága nem lát szükségét. Diesterweg állítása szerint a völgy boldogságát néptanításnak köszönheti. — Egy német tanító képző tanár ott utaztatban caudáközösét fejtegette ki a fölött, hogy soha nem látott mennyiségben vannak az éneklő madarak és hogy a gyümölcsfák feltőlésé szűpek és számosak. — Miro kísérője — az ottani gazdasági egyesületnek egyik tagja — azt felelte: Ez onnan jön, hogy ottalmunkba vesszük legjobb barátainkat — az éneklő madarakat. Lássam amott a gyümölcsfák közé bujt falucskát (Neukirchen); ha késő fagyok és egyéb időviszonyok nem ártanak a termésnek, a hernyóktól mit sem tartanak, ezeket pusztítják a madarak, tehát ezen falu lakószai évente 10,000 frtnál többet vesznek be csupán szőlő gyümölcsök után. Szemünk, fülünk, orszanyunk sokat köszönhetnek a madaraknak. Tessék bármely kerthe belépni, mindentől fog találni fészkelőket és a hol a gyermekek szabadon találnak madárfeleket, azt minden módon megmentessék; még pedig a macskák, görények ellen alulról tükörkoszoru által és máskülönb az által, hogy a szarkákat elűzik e tájékről. Itt minden ember állatvédő!

Vajha hazánk tanítószége is miből meggyőződnék az állatvédelem szükségességéről. Vajha gazdasági egyesületünk mindannyian pártfogóivá lennénk az állatvédelem eszméjének és minden tag odahatna, hogy már az iskolagyermek is gyakorolja magának állatok, kivált a madarak otalmozásában és télen azoknak étetésében.

Aldott hazánk, mint az ázsiai műveletlen puszták, védtelenül maradt a kártékony rovarok elszaporodása ellen, mert büntetlenül üldözöbe vétettek a gazdaság rendőrei, a folsórló és leirt állatok!

Törvények nem sokat érnek, ha a népben hiányzik az értek az iránt, miért a törvények alkotottak.

Jelen sorok feladata ezen érteket ébresztetni, és így jobb jövőt előkészíteni!

Helyi és megyei hírek.

— **Orményi József** í. Zalamegye főispánjának elhalálószerzője múlt számunkban tettünk rövid említést. Ellihánytáról s a holttestének Eggerszegen történt beszenteléséről a lapok kimerítő tudósításokat közöltek. A következközben adjuk e közleményekből a hennünket érdeklődőket: Orményi József Zalamegye főispánja f. hó 20-án az éjjeli vonattal Bpestől hazra érkezvén, Szt. Iván és Zala-Eggerszeg közt hirtelen rosszul lett, miert is kocsistát a lehető leggyorsabb hájtásra ösztönözte. A kocsi sebes vágatva ért haza, s a főispán, noha nagy fájdalmat érezhetett, mégis önérejből lépett ki kocsijából, s ment fel szobájába, hol rögtön a dörszölö keztvűt, melyet többször szivgörcs alkalmával szokott használni, elővettvén teljes erővel dörszölte mellett. Ez alatt házi orvosa is, Dr. Háry megérkezett, kinék — mellére mutatva — nagy fájdalomról panaszkodott. Dr. Háry orvos még

volt a válás. Szegény Eszike várt itt reá. Mindent tudott már. Az egy órai idő, a mit Bandi a temetőben töltött, éppen elég volt arra, hogy becsesebb holmiját összeszedje, s utatárs szegődjék a mellé, a ki nélkül ugy sem élhet.

— **Bandi!** — szólította meg halk hangon az ifjút.

Az ifjú fölemelte gondterhes fejét, és ijedten állt meg. Ettől a halvány lánykától, a kit önmagánál is jobban szeretett, megijed. Az a sok vesztély, nyomorúság küzdés, elismerés nélküli guány, hányatás, a mit a „nagyvilágba” vivő út igért nem ijesztette meg; az Eszike pikiző batyujával kezében, megállította.

Azonnal kitalált mindent. Az a leány vele hova szerelmét, hogy az ő szerelmével egyesítse; másként annak a két egymásért verő szívének szerelme egy kettészakított világ.

„Eszikém, édes Eszikém! mire gondoltál? —

Ott életed adója, agg apád, a kinék egyedüli gondozója vagy, a kiben most már csak te tartod az életet; itt pedig kedvesed, a kinék fájdalomban, hányatásban leendő élete, és a ki veled együtt talán nem bírná el azt az életet. Látod Eszikém magunknak szenvedni, nyomorogni sokkal könnyebb, mint azzal együtt, a kiről tudjuk, hogy értünk nyomorog. Menj vissza galambom.”

Nem, én veled akarok menni. Nélküled meghalok. Együtt nyomorgok veled, ha te élhez, én is élhezem, ha te hájlektanul valami árokapton lepihenek, én is ott leszek, s ott álmodunk együtt ebben a nagy hajlékban, melynek „világ” a neve. Együtt megyek veled, megfelezem gondjaidat, megcsinálom veled örömbombát; együtt megyek. Segítek téves, rögs pályádon, ama ragyogó csú felé, mely felé törekedsz.”

Bandi látta, hogy ennyi szerelmét el-előzni semmiféle bölcseséggel nem lehet; más gondolta támadt.

„Jól van — szól — ha nyugpontot találok, s mint hiszem is, hogy találak, tudósítalak; akkor apáddal utánam jöhettek;

megnézhetek; mert az egész világ nyitva van előttem; de szülőföldem zárva leendő mindaddig, míg atyám, a ki bezárta előttem, ki nem fogja nyitani. — Mossza nem megyek; s lesz talán mód, hogy örökre egyesülhetünk.”

Ekkor átkarolta Eszikét és vállára hajtá nemes homlokát, hogy feltörő könnyeit elrejtse. Szegény Eszike keservesen zokogott, marasztotta Bandit, kért, könyörgött; de hasztalan volt; minden szó hatását széjjel-jeltépte az apai átok.

Néhány percig pihertek egymás karjain a bucsucsők elhangzott, csupán a búcsú könnyei üttek a szempillákon. Elmentek különböző utakon; Eszike szülőházába apja karjai közé, Bandi a nagy világba a sors karjai közé. Bizony nagyon különböző két apa!

Eszike sirva nézett a távozó után, hinte utána bucsucsőjait a mig csak lát-hatá. Bandi vissza-visszanézett; érezte, hogy minden lépésnél nő fájdalma; de nem in-gott meg alatta.

Szegény Horváth uram bizony hiába várja fiát. A ki így teszi meg az első lépést a nagy világ felé, nem azért indul meg, hogy a határszélnél megforduljon.

(Folytatás következik.)

A tanár és védencei.

Regény.

Iris: Flygare-Carlén Emilia.

Fordította: FRIEDMANN ALAJOS.

XIII.

A bemutatás. — Az ebéd. — A tanácsosnál tett reggeli látogatás következménye.

(Folytatás)

„Igen, igen, mindent megtecsélek, mi tőlem függ,” válaszolt a tanácsosné; „és re-

meg sem vizsgálhatta a bajt, már is a szon vedőnek keze, melyet a ládjalom miatt zítvén tartván, felnyitotta, meglátni őni. Szüvedése alig tíz perczig tartott. Az orvos szüvedésközvetlen elcsatlakoztat. Már a nagy-kánizsai indóháznál is rosszal érezte magát a mig a gyorsvonat után, melyen ide érkezett a bécsi vonat megindult volna, az első osztályú váróteremben lelékelt. — Orményi József az ősi Orményi előbb ímén nemzet-ség ivadéka 1807. április 3-án született Bzék-kezdővárosban. Nagyatya, Orményi József országhíró, mig atya, Miksa fia születésekor Fehérmegye alispánja volt, atya felőlük Nagy Juliánus, Nagy József kir. szenélynek leánya volt. Orményi első évet többnyire Válon nagyatya házánál töltötte; az 1811-iki országgyűlés alatt azonban szü-leivel együtt Pozsonyban volt a midőn 1813-ban atyját kir. helytartósági tanácsosná nevezték ki, Budára jött, hol a leggyorsabb neveltetésben részesült. 1818. gymnasiumba lépett, három év mulva pedig *Aljoz Pestro* a philosophiára, hol többek közt Schudjus, Horváth voltak tanárai. Tizenhét éves korában a bölcsészeti tudományok tudósra lett, mire a következő évben, 1825-ben megkezdte hivatalos pályáját a Bartal György pozsonyi alispánhoz került joggyakorlatra. 1829-ben letette az ügyvédi vizsgálatot s fogalmazó lett a fumi tengerparti kormányzó-nál. 1830-ban Fehérmegye tiszteletbeli al-jegyzőjévé nevezték ki Csárky Antal gróf főispán, a következő évben pedig főjegyző lett s nőt vett tolnai Festetics Antal Amália leányát. Hazafias, alkotmányos érzelme már ekkor közhírűvé vált. 1836-ban éppen mivel alkotmányos érzelmeit sörte látta, lemondott, az év ugyanazon évben nagy lelkesedéssel alispánvá választották. A tu-sajdonképi politikai pályá akkor nyit meg előtte, midőn 1839-ben orsz. képviselő lett, leköszönvén az alispániságról; nemokára a kir. tábla-elfőadóválnoké, 1841-ben pedig al-nádor-á nevezetett ki s 1843-ban mint ilyen vett részt az országgyűlésben. 1846-ban Tol-namegyének lett főispánja s a főrendi tábla-nak egyik kiváló tagja, ugy jóles szóközi képességével, mint éles elmejével fogva. Azon országgyűlésen a kir. főajtóházi méltóságra is helyettesített. Főispániságáról 1848. április 11-én mondott le az alkotmányos conservatív párt (bbi tájfalv) együtt. 1848-iki pesti nemzeti gyűlésre Sopronmegye követével kandidáltot, de a német választók jelöltje győzött ellenében. A forradalom lezajlása után egyik főindítója és aljárója volt a híres pozsonyi memorandumnak, de azóta a politikai pályának örökre búcsút lát-szott mondan, annál nagyobb lényvel karolva fel azon mozgalmakal, melyek fölött társadalmi téren voltak hivata emeli nemzetünk. Számos nagy intézmény felődik Orményi nevéhez. A nemzeti könyvtár megalapításában élenk részt vett, ő tekint-hető a budai alagut tulajdonképpeni megalapítójának, a Balaton hajóinak életbeléptetésében szintén jelentékeny része van, a Tiszasabályozás lelkes hívé, egykori elnöké, a magyar színház érdekeinek különös pártfogóját bírta benne, ki tagja volt a dráma-bíráló bizottságnak, s ki lehetővé tette a római és hellen classicusok kiadását, ezzel is óhajtván lendíteni nemzetünk művelődésén. Így működött ő, buzgón, csöndesen, mig alig egy-két éve, Tisza külügyminiszter ajánlatára; ő felsége Zalamegye főispánjává nevezte ki. Az utóbbi időben ama megfizet-tetésben részesült, hogy a tud. egyetem a tiszteletbeli tudósraig oklevélét küldte meg neki. Orményi két fiat hagy hátra, Miksát, a jelen parlament egyik ismert tagját és Pált. — Halálának híre a nemzeti casinó azonnal kiltizte a gyászlobogót. — A fényes multa férfinak temetése, illetőleg beszenite-

